

გიორგი მერჩულე

გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება

1

მოცემულ არს სიბრძნე ღირსი კეთილისა მიზეზის ქრისტეს მიერ, ღმრთისა ყოველთადასა, ბუნებასა ჭეშმარიტთა ბრძენთასა. ვინადაც ითხოვდე ბრძენთაგან სრულთა კრძალულებით სიბრძნისმეტყველებასა და სულელთაგან ლ...ს მეცნიერთა დუმილით ბრძენთა სმენასა. აწ სულელნი სიბრძნისმეტყველებენ. ხოლო თვისსა და ბრძენთა ...ნეს დუმილი... მ...თ ვერ გულისხმა ყვეს, ვითარმედ „ბრძნად მეტყველება ვეცხლი არს წმიდად, ხოლო დუმილი - ოქროდ რჩეული“, - ვითარცა თქვა სოლომონ.

რამეთუ რაჟამს ბრძენთა დუმილი ჰმატს, მაშინ „სიბრძნედ მათი გამოსავალთა ზედა იქებინ“, რამეთუ ენად მათი მეტყველებისაგან ცუდისა უტყვი არნ და ძვირისსიტყვისა უქმ. რამეთუ ძიებად რად სასყიდლისად საქმედ უპყრიედ მათ და ყოვლადვე ბრძნობედ სიწმიდესა სიმართლით. ღირსებასა თანა და სიყვარულითა ღმრთისადათა გალობედ მეცნიერებით მარადის ლოცვისა შეწირვითა, ვითარცა იტყვის მოციქული - მოუკლებელად ილოცვედითო.

არამედ აწ მე ვინადათგან ვერ ძალ მიც მოუკლებელად ლოცვად და სულელთა ყოველთა უდარეს ვარ, ნაკლულევანებად ჩემი არა მიფლობს დუმილად და ზოგს-რამდე უმჯობესად შემირაცხავს, რადთა ვიტყოდი ღირსად ცხოვრებასა ღმერთშემოსილთა კაცთასა - ნეტარისა მამისა ჩვენისა გრიგოლისა და მოყვასთა და მოწაფეთა მისთასა მადლითა და შეწევნითა ღმრთისადათა, რაოდენცა შეუძლო უწყებად მსმენელთა, ჭეშმარიტად თხრობილი მოწაფეთაგან და მოწაფის მოწაფეთაგან მის წმიდისათა. და ნეტართა მათ ოხითა ვპოვო ორკერძოვე ლხინებად უძლურებთა ჩემთად ესრეთ სიტყვათა ამით წერითა.

2

ვითარმედ არსებადაუბადებელისა, კაცთმოყვარისა სამებისა წმიდისა მადლითა, მიუწდომელად ჩვენგან დაწერილთა - საუკუნოდ ზეცათა შინა ანგელოზთა თანა - წიგნსა მას ცხოველთასა, და ჯვართა წმიდითა მოქადულთა დიდთა მათ მეუდაბნოეთა კლარჯეთისა დიდებულთა უდაბნოთა შინა პირველად დამკვიდრებულთა მათ წმიდათა მამათა ღირსად ცხოვრებულთა, სიმხნემ მოთმინებისად და სიწმიდით შრომად უფლისა სათნოდ და სასწაულთა მათთა სიმრავლენი ქვეყანასა მას ქართლისასა აღუწერელობითა დაშჭირდეს მისთვის, რომელ პირველ ვახსენე, რომელთად ჯერ იყო დაწერად ვიდრე ნათესავითი ნათესავადმდე უკუნისამდე მითხრობად ყოველთა, რადთამცა ერი დაბადებადი აქებდა უფალსა ხსენებისა მათისა დღესასწაულსა.

არამედ აწ სასწაულნი მათნი ჟამთა სიმრავლისაგან მიეცნეს სიღრმესა დავიწყებისასა. ყოვლად სახსენებელთა მათ განსაკვირვებელთა ნეტართა კაცთა საქმენი კეთილნი და ცხოვრებაი უბიწოდ, რომელნიცა-იგი ბრწყინვიდეს, ვითარცა მთიებნი ზეცისა სამყაროსა, ხილულსა ამას და განქარვებადსა მზესა ქვეშე. და აწ სულითა ბრწყინვალენი იხარებენ დაუსრულებელსა ნათელსა შინა და მარადის ჩვენთვის მეოხებასა ჰყოფენ განმხიარულებულნი ქრისტეს აღთქმულთა მოღებითა, რამეთუ შრომათა მათთა წილ მიუღების სიხარული და მხიარულებად უოხჰნოდ, მოუკლებელი და გამოუთქმელი ცათა შინა.

ამათ ნეტართა შორის გამორბწყინდა მადლი სავსე, განსრულებული სიბრძნითა, დიდი მდდელი და კეთილად განმგებელი მოღვაწე და უდაბნოთა ქალაქყოფელი, ზეცისა კაცი და ქვეყანისა ანგელოზი, სანატრელი გრიგოლ, სულიერად მამად და წინამძღვარი და მაშენებელი ხანძთისა და შატბერდისად, ორთა მათ დიდებულთა მონასტერთად, რომლი ექმნა სახე კეთილის ყოველთა მის ჟამისა მეუდაბნოეთა მამათა ახლად შენებასა მათსა.

ესე იყო შვილი წარჩინებულთა დიდებულთა და მართლმორწმუნეთა მამა-დედათა და სახლსა შინა სამეფოსა დიდისა წერსე ერისთავისასა აღზრდილ იყო ხელითა კეთილად მსახურისა დედოფლისა - წერსე ცოლისადათა, რომელსაცა ეშვილა, რამეთუ იყოცა ძმისწული მისი. და საშობოგანვე დედისადათა შეწირულ იყო ღმრთისა დედისაგან თვისისა, ვითარცა სამოელ წინამწარმეტყველი, და მარხვასა შინა იზარდებოდა მსგავსად წინამორბედისა, რამეთუ სიჩრდოთგანვე ღვინომ და ხორცი არა შეხდა პირსა მისსა, ვინადათგან ქრისტესა განეკუთვნა სული თვისი სამკვიდრებელად. და ხატიცა მონაზონებისადათა ემოსა, რამეთუ თავისუფალ იყო იგი სიმღერისაგან ყრმათადასა და ყოვლისაგან აღრევისა კაცთადასა და მარტოდ იყოფვინ თვისსა მას სადგურსა, რომელსა განწესებულ იყო. ამისთვისცა დაყუდებულ უწოდებინ მას სახელი.

ხოლო გულისხმიერებად სწავლისადათა განსაკვირველი იყო ფრიად. რამეთუ მსწრაფლ დაისწვლა დავითი და ხმითა სასწავლელი სწავლად საეკლესიომ, სამოდღვროდ, ქართულსა ენასა შინა ყოველი დაისწავლა და მწიგნობრობადაცა ისწავა მრავალთა ენათა და საღმრთონი წიგნნი ზეპირით მოიწვართნა.

ხოლო სიბრძნეცა იგი ამის სოფლისა ფილოსოფოსთადათა ისწავა კეთილად. და რომელი პოვის სიტყვად კეთილი, შეიწყნარის, ხოლო ჯერკვალი განაგდის. და განითქვა სისრულე იგი მისი სახელოვნად ყოველთა შორის. ხოლო გარეშესა მას სიბრძნესა სოფლისასა ჰბასრობნ სიტყვისაებერ მოციქულისა, ვითარმედ - „გან-რა-მე-აცოფა ღმერთმან სიბრძნე იგი ამის სოფლისადათა“.

სიტყვად მისი იყო შეზავებულ მარილითა მადლისადათა. რაჟამს იტყვიან, ბრძნად აღაღის პირი თვისი და წესი განუჩინის ენასა თვისსა. და ჰასაკისა ზრდასა თანა სათნოებადაცა კეთილი იზარდებოდა, რამეთუ არა იყო, ვითარცა ჭაბუკი, მზვაობარ და ჭამადთა გულის სათქმელთა მოყვარედ, არამედ თავით თვისით დანიელ წინამწარმეტყველისა სიტყვასა იტყვიან, ვითარმედ - „პური გულის სათქმელი არა ეჭამო“.

და ესრეთ მიიღის საზრდელი საგლახაკომ ხორცთა თვისთა განსამტკიცებელად ნეტარმან გრიგოლ, მდაბალმან გულითა და გლახაკმან სულითა, მყუდრომან ქცევითა და მოწყალემან გონებითა, რამეთუ ძირი სიწმიდისადათა მარადის გულსა მისსა დანერგულ იყო, აღმოცენარედ ჯეჯილსა ღმრთისმსახურებისასა. და წერგი ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისადათა აღორძნდა სულსა მისსა და ნაყოფი ღმრთისა სიყვარულისადათა გარდაემატა მის შორის. და ესევეითართა მრავალფერითა კეთილად განგებითა ცხოვნდებოდა ჭაბუკი ესე სამღდელოდ სათნოდ უფლისა.

ხოლო იყო ხილვითა დიდ, ხორციითა თხელ, ჰასაკითა სრულ, ყოვლად კეთილ, სრულიად გვამითა მრთელ და სულითა უბიწო.

3

მაშინ ხელმწიფეთა მათ, აღზრდელთა მისთა, და სანატრელმან დედამან მისმან და ერისა სიმრავლემან ინებეს ხუცად კურთხევადათა ამის ნეტარისადათა. და ჰრქვეს მთავართა მათ და მშობელმან მისმან:

- შვილო ყოვლად კეთილო და სარწმუნოო ქრისტეს მონაო, აჰა, მოიწია ჟამი წინამწარმეტყველისა დავითის თქმულისადათა, რომელსა იტყვის: „ვინ აღვიდეს მთასა უფლისასა, ანუ ვინ დადგეს ადგილსა წმიდასა მისსა, არამედ უბრალოდ ხელითა და წმიდად გულითა“. და აწ შენ გპოვა ქრისტემან უბრალოდ ხელითა და წმიდად გულითა. და რაითა შენ აღხვიდე მთასა უფლისასა და დასდგე ადგილსა წმიდასა მისსა შემწირველად წმიდასა და უსისხლოსა მსხვერპლსა მისსა ღირსებისა შენისათვის და სასოდ სულთა და ხორცთა ჩვენთა.

ხოლო ამას ნეტარსა დაღაცათუ აქვნდა სიყვარული მღდელობისადათა, შეზრუნდა სიტყვასა მათსა ზედა და შიში დაეცა სიახლისათვის ჰასაკისა მისისა და ჰრქვა მათ:

- თქვენ იცით ძალი საღმრთოთა წიგნთაჲ. გულისხმა გიყოფია წმიდათა მოციქულთა და ნეტართა მღვდელთმოდვართა განსაზღვრებული კანონი წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისაჲ, თუ ვითარნი კრძალვანი უხმან მღვდლობასა და ყოვლად უბრალოებაჲ არა ხოლო საქმით, არამედ გონებითაცა და სიტყვითა. ხოლო დაღაცათუ სულგრძელებასა ღმრთისასა თავს უდებიეს დათმენაჲ უწყესოთა კაცთა მღვდლობაჲ, უმჯობეს არს მათა, უკეთუმცა ყოვლადვე რიცხვსა კაცთასა არ შერთულ იყვნეს, ვიდრე საუკუნოდ პატიჟთა დაუსრულებელთა. ხოლო სარწმუნოთა მღვდელთათვის ესე უწყოდეთ თქვენ, ვითარმედ უფროჲს არს ყოველთა დიდებათა სულიერთა და ხორციელთა, რამეთუ ქრისტეს ნაცვალობაჲ არს, ჭეშმარიტისა ღმრთისაჲ, რომელმანცა ჰრქვა მოწაფეთა თვისთა, ვითარმედ - „ნეტარ ხართ თქვენ რამეთუ მრავალთა წინამსწარმეტყველთა და მართალთა სწადოდა ხილვად და სმენად, რომელსა თქვენ ხედავთ და გესმის, და ვერ მიემთხვინეს“, რომელსა ღირს იქმენით თქვენ. და თვისისა მის მღვდლობისა ნაცვლად უფალმან მოციქულნი დაადგინნა მღვდელად. და შემდგომითი შემდგომად ყოველნი სარწმუნონი მღვდელნი და მათ მიერ ცხორებისა სასოებაჲ ქრისტეანეთაჲ მღვდლობასა შეჰვედრა და სასწაულთა ყოველთა და წინამსწარმეტყველთა ჩვენებასა და ღმრთისმხილველთა კაცთა გამოცხადებასა მღვდლობითა დაჰბეჭდა. და აწ არა ვინაჲ არს კაცთა ცხოვრებაჲ თვინიერ მღვდლობისა, რომლისათვის პავლე იტყვის, ვითარმედ - „ქრისტეს მიერ სახარებისაგან მე გშვენი თქვენ“. და უფალი ბრძანებს: „უკეთუ ვინმე არა იშვეს მეორედ და არა მიიღოს წმიდაჲ საიდუმლოჲ, ვერ შევიდეს სასუფეველსა ცათასა“. და აწ პატივისაგან მეშინის.

მაშინ მიუგეს ბრძენთა მათ მთავართა და ჰრქვეს:

- შვილო, გამორჩეულო ქრისტესო! შიში ღმრთისაჲ თავი არს სათნოებათაჲ, ვითარცა მოსე იტყვის: „რასა ითხოვს ღმერთი შენგან, ჰოდ ისრაელ, არამედ რაჲთა გეშინოდეს მისა“, „რამეთუ შიშმან უფლისამან შესძინის დღეთა“, ვითარცა იტყვის სოლომონ, რამეთუ - სიბერისა პატიოსნებაჲ არა მრავალი ჟამი არს და არცა რიცხვი დღეთაჲ აღრაცხილ, ხოლო მცოვანებაჲ არს გონიერებაჲ კაცისაჲ და ჰასაკ სიბერის - ცხოვრებაჲ უბიწოდ. და კვალად იობ იტყვის: „არა თუ მრავლისა ჟამისანი არიან ბრძენ, არცა ბრძენთა იციან სამართალი“, „არამედ სული ვიდრემე, და სული იგი ყოვლისა მპყრობელისაჲ, რომელმან ასწავის სიბრძნე“. და შენ მოგცა ქრისტემან კეთილი მოხუცებულობაჲ გონებისაჲ. და აწ ნულარ ურჩ იქმნები, არამედ მორჩილ იქმენ ბრძანებასა ქრისტესა და ჰმონე მას მღვდლობითა, რომელმან ივნო ჩვენთვის მღვდელმან მან საუკუნემან და ჩვენ ყოველნი გვაცხოვნა.

ხოლო ნეტარი გრიგოლ დაემორჩილა მათ და ნებითა ღმრთისაჲთა იკურთხა ხუცად ვედრებისაებრ მვედრებელთა მისთაჲსა, რომელ შვენოდავე კრძალულებით საღმრთოთა კანონითა ქცევასა მისსა და მარადის წმიდისა სამებისა მართლმადიდებლობასა. და ესრეთ მხიარულ იქმნა სიმრავლეჲ იგი ერისაჲ, რაჟამს წმიდითა ხელითა მისითა ღირს იქმნეს მიღებად ხორცსა და სისხლსა ქრისტესსა.

მაშინ მთვარნი იგი განიზრახვიდეს ებისკოპოსობასა მისსა, რამეთუ ვითარცა ანგელოზი ღმრთისაჲ აქენდა ყოველთა ჭეშმარიტებისა მასწავლელად, ვითარცა წერილ არს: „ბაგეთა მღვდელისათა დაიცვან სამართალი და შჯული პირისა მისისაგან გამოიძიონ, რამეთუ ანგელოზი უფლისა ყოვლისა მპყრობელისაჲ არს იგი“.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ, ვითარცა იხილა თავი თვისი ხორციელად დიდებასა შინა, ფრიად წუხდა გული მისი და განიზრახა ფარულად სივლტოლად თვისით ქვეყანით საღმრთოთა წოდებითა, რომელიცა უძლოდა მას მამათმთავრისა აბრაჰამის სახედ, და ვითარცა ისრაელნი უდაბნოდ. არამედ აბრაჰამ ქვეყანისა მისგან ურწმუნოთა ნათესავთაჲსა განაშორა ღმერთმან, ხოლო ესე მორწმუნისა და კეთილად მსახურისა ქვეყანისაგან გამოიყვანა ამის მიზეზისათვის, რაჲთა უქმთა მათ უდაბნოთა შინა გამობრწყინდეს სანთელი ესე დაუვსებელი, ბრწყინვალე ზედა სასანთლესა მას მაღალსა, ზეთითა მით განუპარველითა, რაჲთა ხმასა მას და ოხრასა საყვირისასა აღეტყინოს და განბრწყინდეს სულითა ძლიერთა და მიუძღვეს საქორწინესა მას კრებულსა თანა მოწაფეთა მისთა წმიდათასა. და რამეთუ მადლითა მით ღმრთისმხილველითა, გონიერთა და უბიწოდთა, გულისხმა ეყო შეუცვალელებელი იგი სუფევად, ზეცისა მთავრობად, და მათ თანა მოდასეობისა

წადიერებითა დაუტევა შეცვალებადი პატივი ქვეყანისა მოკვდავთა კაცთა სუფევისა და მოჰრიდა ჟამიერთა და ნივთიერთა ბუნებათა, რადთა უჟამოდ იგი ნათელი უძლოდის უნივთოსა მას სამკვიდრებელსა და უცვალებელსა დიდებასა სასუფეველსა ცათასა.

5

და ესევითარსა კეთილსა განზრახვასა და გზავნასა მისსა პოვნა მოყვასნი კეთილნი შეწევნითა ქრისტეს მადლისადათა: საბა, რომელსა ეწოდა საბან, დედის დისწული მისი, იშხნისა მეორედ მაშენებელი და ებისკოპოსი მისი, და თევდორე, ნემვისა მაშენებელი და მამად, და ქრისტეფორე, კვირიკეთისა მაშენებელი და მამად. ესე ოთხნი შეანაწევრნა სარწმუნოებამან და საღმრთომან სიყვარულმან შემატკიცა ერთ ზრახვად შეკრებულნი, ვითარცა სული ერთი, ოთხთა გვამთა შინა დამტკიცებული.

მაშინ ნეტარმან გრიგოლ თქვა სიტყვად იგი დავითისი, ვითარმედ:

- „რად-მე კეთილ, ანუ რად-მე შვენიერ, არამედ დამკვიდრებად ძმათად ერთად!“ რამეთუ ვითარცა თქვა ქრისტემან სახელისა მისისათვის შეკრებულთა შორის დამკვიდრებად თვისი, ეგრეთვე იყავნ ჩვენ შორის თავადი უფალი, რადთა სათნო იყოს სულიერი ესე საგრობად ჩვენი უცხოებასა შინა და რადთა შეწირულ იყოს მსახურებად ჩვენი სათნოდ მის წინაშე.

ხოლო მათ თქვეს:

- იყავნ ქრისტე ღმერთი ჩვენ შორის სულიერად ძმობასა და გზავნასა ჩვენსა და უძღურსა გულსმოდგინებასა სიტყვათაებრ შენთა, ბრძენო გრიგოლ, რადთა ძალი საღმრთოდ დაემკვიდროს ჩვენ შორის.

მაშინ ერთითა მით ერთობითა აღიბეჭდნეს თავნი თვისნი ძლიერებისა ბეჭდითა მით ნიშისა საუფლოდსა პატიოსნისა ჯვარისადათა. და სიხარულით წარემართნეს გზასა მას, რომელი არა უწყოდეს, არამედ არა უმეცარ იყვნეს, რამეთუ უფალი მხოლოდ უძლოდა მათ, ხედვიდა რად გულსა მათსა წმიდასა და წყაროებრ დაუწყვედელსა ლოცვასა და ცრემლთა მათთა ნაკადულსა. და მოიყვანნა იგინი ქართლით ოპიზას პირველად.

ხოლო იყვნეს ოპიზას ძმანი მცირედნი შეკრებულ ქრისტეს სიყვარულისათვის, ვინაფთგან პოვნელ იყო წმიდად იგი მცირე ეკლესიად წმიდასა ნათლისმცემელისადა. და იყო წინამძღვრისა მათისა სახელი ამბა გიორგი, რამეთუ მესამე მამად იყო ოპიზისადა, რადთგან სამოელ და ანდრია გარდაცვალებულ იყვნეს.

ამან ნეტარმან ამბა გიორგი, ვითარცა იხილნა სანატრელი მამად გრიგოლ და მოყვასნი მისნი, გულისხმა ყო საღმრთოდთა ცნობითა ღირებისა მათისა მადლი და შეიწყნარნა იგინი სიხარულით არა ვითარცა მოწაფენი, არამედ ვითარცა უზეშთაესნი მისა. უწყოდა სულითა, რამეთუ პატივი ზეგარდამო ღმრთისა მიერ მონიჭებად იყო მათდა.

და ორისა წელიწადისა იყვნეს ოპიზას მამად გრიგოლ და მოყვასნი მისნი ღვაწლითა ფიცხელითა მონაზონებისა შრომისადათა, ვითარცა იყო წესი მის ჟამისა მონაზონთადა.

ხოლო მამასა გრიგოლს სწადოდა მარტოდ დაყუდებამ, რამეთუ ესმოდა ანგელოზებრივი ცხორებად მარტოდ მყოფთად მათ სივრცესა მას შინა უდაბნოდასა, რომელნი-იგი იზარდებოდეს მძოვართა სახედ მწვანვილითა და ხილითა, ხოლო რომელნიმე მცირედითა პურიითა. და რომელთაიმე ესმოდა სახელი და რომელნიმე ფარულად იყვნეს.

ყოველთა მათ ნეტართა მოიხილავნ წმიდად გრიგო და კეთილთა ქცევათა მათთა ისწავებნ - რომელთაგანმე ლოცვასა და მარხვასა, რომელთაგანმე სიმდაბლესა და სიყვარულსა, რომელთაგანმე სიმშვიდესა და განურისხველობასა, რომელთაგანმე უპოვარებასა და ქვეყანასა

ზედა წოლასა, გინათუ ზეჯდომით ძილსა, რომელთაგანმე უძლურებასა და ხელთსაქმარსა დუმილით და მსგავსთა ამათთა სათნოებათა. და ესრეთ სწავლათაგან სულიერთა აღსავსემან მიაქციის საყოფლადვე თვისა, რამეთუ ესმინ წმიდათა მათგან, ვითარმედ - ჰრცხვენიცმა სოფელსა ქცევათაგან ჩვენთა კეთილთა.

6

მას ჟამსა იყო ვინმე ბერი ხანძთას მარტოდ მყოფი, კაცი მართალი და წმიდად, რომლისა სახელი - ხვედიოს. ამან ნეტარმან ჩვენებად იხილა არა თუ ძილსა შინა, არამედ ცხადად. რამეთუ ხედვიდა ადგილსა მას წმიდასა, სადა აწ ხანძთას წმიდად ეკლესიად შენ არს, ვითარმცა სახედ ეკლესიისა ნათლისა ღრუბელი გამოხატული დგა მყოვარ ჟამ და სულნელებად დიდძალი გამოვიდოდა მიერ ღრუბლით. და ესმა ხმად ნეტარსა მას ბერსა, ვითარმედ:

- აღეშენოს წმიდად ეკლესიად ადგილსა ამას ხელითა გრიგოლ მღდელისა, კაცისა ღმრთისაჲსა, და სულნელებად ლოცვათა მისთად და მოწაფეთა მისთად, ვითარცა კეთილი საკმეველი, აღიწეოდის წინაშე ღმრთისა.

და ესე ჩვენებად ვითარცა იხილა, განიხარა დიდად ფრიად და მიელოდა უწყებულსა მას წმიდასა, რამეთუ ჩვეულებად აქვნდა ღმრთისამიერისა ხილვისაჲ. ეგრეთვე აუწყა ქრისტემან სანატრელსა მამასა გრიგოლს ბერისა მის ღირსებად და ადგილისა მის მიგებად მისა.

მას ჟამსა წინამძღვრობითა სულისა წმიდისაჲთა მოიწია ხანძთად სათნოდ ღმრთისაჲ მამად ჩვენი გრიგოლ წმიდისა მის ბერისა. და ვითარცა იხილეს ერთმანეთი, განიხარეს ფრიად და ყვეს ლოცვაჲ. მაშინ ნეტარმან მან ბერმან ჰრქვა:

- მაკურთხე, წმიდაო მამაო გრიგოლ, რამეთუ მღდელი ხარ შენ.

და ყო ლოცვაჲ მამამან გრიგოლ. და ვითარცა მრავალ ჟამთა მეგობარნი საყვარელნი მოიკითხნეს ურთიერთას და სიხარულით დასხდეს და მიუთხრეს ჩვენებად იგი პირველი. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ჰრქვა:

- ვჰმადლობ ქრისტესა, რომელი მომიძღვა საყოფელად შენდა შვილსა შენსა და ღირს მყო მე თაყვანისცემად კვალსა წმიდათა ფერხთა შენთასა, გამორჩეულო ღმრთისაო! ამიერითგან იყავნ წმიდად ჯვარი შენი საფარველ ჩემდა და შეწევნად ღირსთა ლოცვათა შენთად - ზღუდე ჩემდა.

ხოლო მან ჰრქვა:

- არამედ უფროდსა ნაყოფი წმიდათა ლოცვათა შენთად და წმიდად ჯვარი შენი მარადის იყავნ ჩემ ზედა, უძლურისა ამის მოხუცებულისა, და მცირედთა დღეთა შემდგომად იხილო მტვერქმნული შენ, წმიდაო ღმრთისაო. დაღაცათუ დღითა უმრწემეს ხარ, საქმითა კვლა უხუცეს ხარ ჩემსა, რამეთუ შენ იყო მწყემსი კეთილი მრავალთა პირმეტყველთა საცხოვართა ქრისტესთა და სულისა ჩემისა საუკუნოდ გვირგვინი და სასოჲ. ამისთვისცა არა თუ ხორცთა და სისხლთა მოგაწიეს უქმსა ამას უდაბნოსა ქვეყანით შენით, მამაო პატიოსანო, არამედ ძალი ძისა ღმრთისა მხოლოდსად და სიბრძნედ სულისა წმიდისაჲ და მაღლი ღმრთისა მამისაჲ გაქვს წინამძღვრად შენსა, რომლისა წინაშე წარხდომილ არს ყოველი შეთხზულებად მცბიერისა მანქანებათად, ვითარცა ქსელი დედაზარდლისაჲ წინაშე ქარსა. და რამეთუ უწყის ბოროტმან ზარი სიწმიდეთა შენთად, რომლითაცა შეიკრა, ვიღარცა-რად მფრინველი შეურაცხი, და სრულიად დათრგუნოს ქრისტემან ფერხთა ქვეშე შენთა, წმიდაო მამაო.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ჰრქვა მას:

- ქრისტემან აღუთქვა მოწაფეთა თვისთა, ვითარმედ - „მე თქვენ თანა ვარ ყოველთა დღეთა“, და არა ხოლო თუ თქვენ თანა ოდენ, არამედ „ვიდრე აღსასრულამდე სოფლისა“ ყოველთა თანა

მორწმუნეთა. იგივე თავადი უფალი მკვიდრ არს შენ თანა, ღირსო მამაო, რომელმანცა ლოცვითა შენითა მომანიჭოს ძლევად ეშმაკთა და მანქანებთა მათთა ურიცხვთა და შენ მოგცეს შრომათა შენთა წილ სასუფეველი ცათა სიტყვისაებრ მოციქულისა, ვითარმედ: „სასყიდელი იგი მოქმედსა მას შეერაცხების არა თუ მადლით, არამედ თანანადებით“.

ამის შემდგომად ჰრქვა კეთილმან მან ბერმან წმიდასა მამასა გრიგოლს:

- წინაღწარმეტყველი იტყვის, რამეთუ - „ტკბილ არიან სასასა ჩემსა სიტყვანი შენნი უფროდს თაფლისა პირსა ჩემსა“. არამედ ხორცთა საღვაწი უხმს წერილისაებრ, რომელმან მოსცა საზრდელი ყოველსა ხორციელსა, რამეთუ უკუნისამდე არს წყალობად მისი.

მაშინ განჰმზადა ტაბლად მსგავსად ჩვეულებისა სიხარულით, რომელი დახვდა დიდსა მას უპოვარებასა მისსა. და აკურთხეს მადლობით და იწყეს ჭამად მარადის მეტყველთა სულისა საზრდელსა მას სიტყვასა: „უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩვენო, შეგვიწყალენ ჩვენ“. და კნინითა მით საშვებელითა ფრიად იშვებდეს, ვითარცა დიდმალითა სანოვაგითა. რამეთუ ღმერთი იყო შორის წმიდათა მათ, სიხარული დაუსრულებელი და კეთილი მოუკლებელი, რომლისათვისცა იტყოდეს:

- არა ნაკლულევან ვართ, არამედ აღსავსე მადლითა საუნჯეთა მათგან მოუკლებელთა, უხილავთა და განუპარველთა.

და ვითარცა მიიღეს საზრდელი, კვალად იწყეს სულისა ცხორებისა ზრახვასა. და იყო განგრძობილად სიტყვად მათ შორის, რამეთუ დღედ იგი დამწუხრდა და ღამედ განთენა უძილობით ლოცვასა შინა მათსა და გალობასა ღმრთისასა.

და განთიად მოახილვა ყოველი სანახები ხანძთისად. და ფრიად შეუყვარდა წმიდასა გრიგოლს. მაშინ ჰრქვა ნეტარსა ბერსა:

- წარვიდე ოპიზას და მსწრაფლ ხოლო მივიდე ძმათა ჩემთა თანა, რომელ დაუტყვევენ მუნ, რადთა მოვიდენ ჩემ თანა და იგინიცა იკურთხენ წმიდათაგან ლოცვათა შენთა.

და ვითარცა მოიწია ოპიზას, ახარა ძმათა თვისთა ხილვად წმიდისა მის ბერისად და ადგილისად მის კეთილისა საყოფელისა ღმრთივმოცემულისად.

და მწრაფლ ხოლო მივიდეს ამა გიორგისა, ოპიზას წინამძღვრისა, და მოიღეს ლოცვად წმიდად მისი და ძმათა ყოველთა და სიხარულით მოიწინეს ხანძთად. ყვეს ლოცვად და მოიკითხეს წმიდად იგი ბერი, ვითარცა ზეცისა ანგელოზი. ხოლო მან განიხარა ხილვად ნეტართად მათ და ჰრქვა მათ:

- თქვენ ხართ სიწმიდისა ნაყოფნი, მცენარენი სულნელნი, ვარდნი შვენიერნი, ფინიკნი კეთილნი და ზეთისხილნი ნაყოფსავსენი, ზეთითა მით სიწმიდისადთა პოხილნი, რომელთა ხილვითა დღეს განიპოხა სიბერედ ჩემი და ამაღლდა სიხარული ჩემი, ვითარცა რქად მარტორქისად. ამიერითგან იხარებდინ უდაბნოდ ესე თქვენ - ქრისტეს ნებისყოფელთა ამას შორის დანერგვითა.

ხოლო მათ ჰრქვეს:

- წმიდისა ანტონის მიმსგავსებულო წმიდაო მამაო! სიტყვითა შენითა პატივი ჩვენთვის ზეშთა ბუნებათა არს, არამედ დაამტკიცენ ქრისტემან ყოვლისა შემძლებელმან ქებისა ბრძანებად ეგე მადლიერი და კმა არს ჩვენდა. და ინებენ უფალმან მოცემად ჩვენდა მადლი ესე, რადთა ღირსად ვჰმსახუროთ სიწმიდესა შენსა ვიდრე აღსასრულამდე, ჰოდა წმიდაო ღმრთისაო.

მაშინ ჰრქვა ბერმან:

- დაღაცათუ მხიარულ არს გული თქვენი მსახურებად მოხუცებულებასა ჩემსა, ხოლო ესე უწყოდეთ, ნებითა ღმრთისადათა ვიდრე სიკვდილამდე თვით ვჰმსახურო თავსა ჩემსა, რამეთუ დავით იტყვიტ - აღუთქვით და აღუსრულეთ უფალსა ღმერთსა თქვენსაო. აწ მე აღმითქვამს უფლისადა ვიდრე აღსასრულამდე ჩემდა მარტოდმყოფაჲ. სულითა კვლა თქვენ თანა ვარ და აწ ჯერ არს ჩემდა აღნათქვემისა საქმით აღსრულებაჲ. - ამისა შემდგომად ჰრქვა ნეტარსა გრიგოლს: - მიმსგავსებული ელიამსო და იოვანესო, ნეტარო კაცთა შორის! არს მახლობელად ჩვენსა ქვაბი მცირედ, წარმიყვანე მუნ შენ და ძმათა შენდა, რადთა ნემჭი დღეთა ჩემთაჲ მას შინა აღვასრულო. რამეთუ მცირედდა ყოფად არს ჩემი ხორცთა შინა ყოფაჲ. ხოლო ესე აღმითქვით, რომელ ჩემდა სიკვდილმდე არა განჰმრავლდეთ ადგილსა ამას შინა.

და ჯვარი დასწერა თვისსა მას სამკვიდრებელსა და სიტყვად მისი განძლიერდა. და მათ არღარა იკადრეს ცილობად, არამედ მივიდეს მის თანა ქვაბად და ყვეს ლოცვაჲ. ხოლო ბერმან თქვა:

- ესე არს განსასვენებული ჩემი უკუნისამდე, ამას დავემკვიდრო, რამეთუ მთნავს ესე.

მაშინ ამბორს უყვეს ურთიერთას და მისცეს მშვიდობაჲ წმიდასა მას ნეტართა მათ და შემოვიდეს ადგილსა მას ღმრთისა მიერ ჩინებულსა სამონასტრედ.

ხოლო წმიდამან გრიგოლ გონებითა შემუსრვილითა ლოცვაჲ ესე ცრემლით ხელგანჰყრობით წართქვა:

7

- ჟამსა ამას უცხოებისა და უპოვარებისა ჩვენისასა, ქრისტე, არა შემეშინოს ჩვენ ბოროტისაგან, რამეთუ შენ, უფალი, ჩვენ თანა ხარ განმმზადებელი ჩვენთვის ადგილსა ამას კეთილსა განსასვენებელსა ნებისა შენისასა, რომელსა შინა მარადის ვედრებასა შევსწირავთ მოსალოდებელისა მისთვის დღისა დიდებით მეორედ მოსლვისა შენისასა, ღმერთო! რაჟამს იგი საშინელებათა ზარი და საყვარისა ოხრად შეაძრწუნებდეს დაბადებულთა ყოველთა, რამეთუ უქადაგებდეს ცოდვილთა სატანჯველთა მათ დაუსრულებელთა, ხოლო მართალთა ახარებდეს ცხორებასა დაუსრულებელსა, მაშინ ეტყებდენ ყოველნი ტომნი ქვეყანისანი ამისთვის, რამეთუ მიეცემოდინ ყოველნი ბრალეულნი გვემათა და საარებათა, ხოლო მართალნი მათთვის იგლოვდენ, რამეთუ არს უბიწოთაცა შეძრწუნება ზარი შენი, რომლისაგან მე ვძრწი, რამეთუ განუმზადებელ ვარ არა თუ უმეცრებისა აჩრდილთა შეყენებული, არამედ უდებებისა მედგრობათაგან ძლიერი ვხმობ სულთქმით: რაჟამს მოიწიოს დახსნად გვამთაჲ და მხილებაჲ ცოდვათაჲ და კვლად განახლებაჲ და შეერთებაჲ სულისა და ხორცთაჲ, რომელთამე ცხორებად საუკუნოდ და რომელთამე სატანჯველად საუკუნოდ, მაშინ ვინაჲ იყოს ჩემდა ხსნა ბრალთა პატიჟისაგან? რამეთუ არა მომიგიეს მე საქმედ, რომლითამცა უბრალო ვიპოვე წინაშე საყდართა შენთა, ქრისტე! არამედ ვედრებითა დედოფლისა ჩვენისა ღმრთისმშობელისა მარადის ქალწულისადათა და ყოველთა წმიდათა შენთადათა, უფალო მოწყალეო და სახიერო მეუფეო, წყალობა ყავ და მაცხოვრენ ჩვენ რჩეულთა შენთა თანა, რადთა მათ თანავე მიგცემდეთ შენ საუკუნოდ დიდებასა, ამენ.

ამისსა შემდგომად იწყო მან ხანძთისა შენებაჲ. და უბრძანა ძმათა მათ დავითის გალობისა მუხლთა ამათ წართქმად: „წყალობათა შენთა, უფალო, უკუნისამდე უგალობდე, თესლით თესლამდე მიუთხრობდე ჭემმარტებასა შენსა პირითა ჩემითა, რამეთუ სთქუ: სოფელი წყალობით აღმეწონს“. „და ველნი შენნი აღვიდნენ სიპოხითა. განჰპოხო შენ შევნიერებაჲ უდაბნოსაჲ და სიხარული ბორცვთა შეიმოსონ და ღლეეთა განამრავლონ იფქლი ღმრთისმსახურებისაჲ. დაღადებდენ და გალობდენ“ პირნი ჩვენნი ესრეთ: „მოგვხედენ მონათა შენთა, უფალო, და ქმნულსა ხელთა შენთასა! წარუძეღუ ძეთა მათთა! იყავნ ნათელი შენ - უფლისა ღმრთისა ჩვენისაჲ ჩვენ ზედა! საქმენი ხელთა ჩვენთანი წარჰმართენ ჩვენ ზედა, უფალო, და ქმნული ხელთა ჩვენთაჲ წარგვიმართე“, „რამეთუ უდაბნოთა ამათ და მათთა აღვიზილენით თვალნი ჩვენნი, ვინაჲ მოხვედ შეწევნად ჩვენდა“. „ჭემმარტად შეწევნა არს ჩვენდა სახელითა უფლისადათა, რომელმან ქმნა ცანი და ქვეყანაჲ და ყოველნი დაბადებულნი“.

და ერთობით ჯვარი დასწერეს ადგილს მას და იწყეს საქმედ სენაკებისათვის ქვეყანისა დავაკებად, რამეთუ კლდე იგი ხანძრისა უფიცხლეს არს უფროდს ყოველთა მათ კლარჯეთისა უდაბნოთა. და შრომითა დიდითა ქმნეს ადგილი იგი. რამეთუ არა აქვდა მათ ცული და წერაქვი, არცა სხვა ეგევითარი სახმარი, არამედ ოპიზელთა მამათა მოსცეს ყოველი, რომელი იპოვა ხელთა მათთა, და თანაშემწე იქმნეს ყოველთა სახმართა და ხორცთა საღვაწითა. რამეთუ მას ჟამსა სხვა მონასტერი არა შენ იყო მათ ქვეყანათა თვინიერ ოპიზისა და არცა მსოფლიონი ერისკაცნი ახლვიდეს ახლად შენებისათვის მათ ქვეყანათამას, რამეთუ კლარჯეთს და ტაოთა შინა და შავშეთს და ყოველთა მათ მახლობელთა ქვეყანათა მცირენი იპოვებოდეს დაშენებულ ტყეთა შინა ადგილ-ადგილ.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ პირველად აღაშენა ძელისა ეკლესიად და შემდგომად საყუდელი თვისი და თითო სენაკები ძმათა მათთვის მცირედ და ერთი სენაკი საოსტიგნედ დიდი.

და დღითი დღე აღორძნდებოდეს ძმანი, რამეთუ შეეძინებოდეს უფალსა მუშაკნი მეათერთმეტისა ჟამისანი მოქმედად ჭეშმარიტსა მას ვენახსა და თანაზიარ იქმნებოდეს პირველთა მათ მართალთა და მონაწილე წმიდათა მოწამეთა, მხნდებოდეს რად ღვაწლსა მას მონაზონებისასა მსგავსად წმიდათა მოწამეთა და უფროდს მათსა, რამეთუ მარტვილნი ერთსა ხოლო შინა ჟამსა იწამეს, ხოლო ესენი ყოველსა ჟამსა იწამებოდეს სახელისათვის ქრისტესისა, ვითარცა დავით იტყვის: „შენთვის მოსწყდებით ჩვენ მარადლე“, და პავლე იტყვის: „მარადლე ქრისტესთვის მოვკვდები“. უკეთუმცა არა იყო დაუცხრომელი ბრძოლად წმიდათად, არამცა მოიხსენეს ბრძოლად იგი სიკვდილად მარადლე. „რამეთუ ხორცთა გული უთქვამს სულისათვის და სულსა ხორცთათვის და ესე მხდომნი არიან ურთიერთს“, - სიტყვისაებრ მოციქულისა, რამეთუ „რად სულისა აღმოფშვინვა - მადლი იქმნების, და რად სულისა აღმოფშვინვა - ბრალი იქმნების ჩვენ შორის“. ამისთვისცა ანგელოზ მხდომ სახელ სდებს პავლე გონებასა კაცთასა და ვითარცა თავისა თვისისათვის ქადაგებს, ეგრეთვე ყოველთათვის იტყვის, რამეთუ ოდესმე წმიდათა ანგელოზთა გონებად პოვის ჩვენ შორის და ოდესმე - ეშმაკთად. ამისთვისცა ქრისტემან უბრძანა პეტრე მოციქულსა - არა თუ შვიდგზის ოდენ შეუწოდო ძმათა დღესა შინა, არამედ სამეოცდაათჯერ შვიდგზისო.

და ამათ ესევეთართა ვნებათა, დაფარულთა და ცხადთა მხდომისა ღონეთა ძლიერად ეწყებოდეს ღირსნი ესე მამანი, მოთმინენი მრავალსახეთა ჭირთა და მწუხარებათა ქრისტესთვის.

8

მას ჟამსა ნეტარი იგი ბერი ხვედიოს მოხუცებული იყო ფრიად და მიახლებულ ხორცთა განსლვად. მაშინ მივიდა მამად ჩვენი წმიდად გრიგოლ და ძმანცა, რომელნი იყვნეს მის თანა, ხილვად ბერისა. და ვითარცა მოიკითხეს, ჰრქვეს:

- გვაკურთხენ, წმიდაო მამაო, რამეთუ აწ მიხვალ უფლისა.

ხოლო მან ჰრქვა:

- ღმერთი მშვიდობისა, სიყვარულისა და კაცთმოყვარებისად იყავნ თქვენ თანა ყოვლადვე. არამედ ჩემთვის ლოცვა ყავთ, წმიდანო მამანო, რამეთუ მივალ დღეს ბანაკსა უცხოთა და ღმრთისა საყდართა საშინელთა!

ხოლო მათ ჰრქვეს:

- არა ხარ უცხო ბანაკსა მას წმიდათა ანგელოზთასა, რომელთა თანა სულითა მარადის იხარებ წინაშე ქრისტესა, არამედ ნუ დამივიწყებ ჩვენ ადგილსა შენისა წმიდისა მკვიდრთა და ნერგთა მადლისა შენისათა.

და მან ჰრქვა მათ:

- ხელთა ღმრთისათა შევკვედრებ სულსა ჩემსა და ხელთა თქვენთა ხორცთა ჩემთა. ხოლო ნებითა ღმრთისადათა ერთად იყოს სიხარული ჩვენი საუკუნოდ.

და დაიძინა ნეტარმან ბერმან და ტკბილ-ყო მას ჰრული მისი და ადგილი იგი აღივსო სულწელებითა და ანგელოზთა წმიდათა გალობითა, რომელთა წარიყვანეს იგი სიხარულით წინაშე ქრისტესა. ხოლო მამამან გრიგოლ და ძმათა წამოიყვანეს ძლევითშემოსილი გვამი მისი და გალობითა წმიდითა დაჰმარხეს იგი საფლავსა შინა. და მადლი მისცეს ქრისტესა ნებისმყოფელთა მისთა ძლევისა მომცემელსა და გვირგვინოსანმყოფელსა.

მაშინ ნებითა ღმრთისადათა განმრავლდებოდეს ძმანი ქრისტეს მსახურნი. ხოლო მამად გრიგოლ არავის უდებთაგანსა შეიწყნარებდა, არამედ პირველად გამოცადის ყოველსა ზედა კეთილსა საქმესა და, უკეთუ იპოვის გულითა უმანკოდ, უზაკველი და უდრტვინველად სიმდაბლით მორჩილი წადიერად ყოველსა ზედა კეთილსა საქმესა, იგი შეიწყნარის სიხარულით. ამისთვისცა ყოველნი მოწაფენი მისნი კეთილ იყვნეს ფრიად და ღირსად შემწყნარებელ სათნოებათა მისთა წმიდათა. და ემსგავსებოდეს მოძღვარსა კეთილსა, ვითარცა მოძღვარი მათი ემსგავსებოდა ქრისტესა, რომელიცა იტყვის: „უმა არს მოწაფისა მის, იყოს თუ ვითარცა მოძღვარი თვისი“.

და ესრეთ კეთილად ცხონდებოდეს ისინი სულიერად, ხოლო ხორციელად დიდსა იწროებასა იყვნეს.

9

და მათ ჟამთა მფლობელი იყო ამათ ქვეყანათა ღმრთისმსახური ხელმწიფედ დიდი ბაგრატუნიანი - აშოტ კურაპალატი, კეთილად მორწმუნედ, რომლისა გამო დაემტკიცა ქართველთა ზედა მთავრობად მისი და შვილთა მისთად ვიდრე უკუნისამდე ჟამთა. და ხელმწიფისა მის წინაშე და შვილთა მისთა, დიდებულთა მათ ხელმწიფეთა, წინაშე შეუსწავლელ იყო წმიდად გრიგოლ.

ხოლო იყო ვინმე აზნაური დიდებული წინაშე აშოტ კურაპალატისა და ერქვა მას სახელი გაბრიელ დაფანჩული, და აწ ნათესავთა მისთა ჰრქვიან დაფანჩულნი. ესე აზნაური შემკულ იყო ყოვლითა სისრულითა და სიმდიდრითა, სიბრძნითა, ჰასაკითა და ახოვნებითა, და ყოველსა ზედა საქმესა განმარჯვებითა და კეთილადმორწმუნეობითა ქებულ იყო.

ამას აქვდეს ზოგნი სოფელნი მახლობელად ვანსა ნეტარისა გრიგოლისსა, რომელმანცა მოწაფეთა თვისთა უპოვარებად იხილა რად, მიიწია ნებითა ღმრთისადათა სახლსა გაბრიელ დაფანჩლისასა. ხოლო იგი შინა არა დახვდა, არამედ ღმრთისმოყვარედ მეუღლედ მისი მარიამ სარწმუნოებით მოეგება მამასა ჩვენსა გრიგოლს და ჯეროვნად პატივ სცა და მრავლითა კეთილითა განუტევა. და თანა კაცნი წარმოიყვანნა შესასწავლელად და ჰრქვა:

- წმიდაო მამაო, ამათ კაცთა ასწავე გზად მონასტრისა შენისად და საღვაწი სულიერთა შვილთა შენთად უზრუნველ იყოს შენგან, რამეთუ არა დაგაკლდეს სახლისაგან ჩვენისა, არამედ წმიდათა შინა ლოცვათა თქვენთა ხსენებულ გვეყვებით უფალი ჩემი გაბრიელ და მე, მხევალი შენი, და შვილნი ჩვენნი.

და ესრეთ სიხარულით მივიდა მონასტრად თვისა მამად გრიგოლ და განიხარეს ძმათა მათ ფრიად, რამეთუ ღმერთმან პატივ სცის მადიდებელთა თვისთა.

ხოლო რაჟამს მოიწია სახედ თვისა გაბრიელ მთავარი, მაშინ აუწყა ღმრთისმოყვარემან მეუღლემან მისმან ნეტარისა მამისა გრიგოლის მოსვლად და ვითარ-იგი მან სიხარულით განუტევა. და ვითარცა ესმა ესე დიდებულსა მას აზნაურსა, მადლი შეწირა ღმრთისა წმიდისა მის შესვლისათვის სახლსა თვისსა და აკურთხა მეუღლედ თვისი. და მსწრაფლ ხოლო დაწერა წიგნი ვედრებისად და წარავლინნა კაცნი კეთილნი, რადთა კვალადცა ბრძანოს სახლსა მისსა. ხოლო მამად ჩვენი ნეტარი გრიგოლ მორჩილ იქმნა სიტყვათა მისთა და წარჰყვა კაცთა მათ მოვლინებულთა.

და ვითარცა ესმა მისლვად მის ნეტარისად, აღდგა და მიეგება წინა გაბრიელ, აზნაური მეფისად, და თაყვანი სცა სიხარულით და ამბორს უყოფდა წადიერად ხელთა მისთა წმიდასა მას. და წარიყვანა პატივით სახედ თვისა და მრავალთა დღეთა განუსვენა. და წარმოუდგინა წინაშე მისსა ოთხნი იგი ძენი თვისნი, ყოვლად კეთილნი და ყოვლითავე მსგავსნი გაბრიელ მამისა მათისანი: პატრიკ, გვარამ, არშუმ და აბულასათ. და ჰრქვა ნეტარსა გრიგოლს:

- წმიდაო ღმრთისაო, აკურთხენ ესენი წმიდათა ხელთა შენთა დასხმითა. ვითარცა ისრაელ იოსების ძენი აკურთხნა, ეგრეთვე შენ ყოველნი შვილნი ჩვენნი აკურთხენ ჩვენ - მშობელთა მათთა თანა!

და ვითარცა იხილა წმიდამან მან ფრიადი სარწმუნოებად კურთხეულთა მათ მეუღლეთა და შვილთა მათთად, მაშინ აღდგა სიხარულისა ცრემლითა სავსედ და აღიპყრნა წმიდანი ხელნი თვისნი ცისა მიმართ და ჰრქვა:

- უფალო! საუკუნითგანთა წმიდათა შენთა მორწმუნენი შენნი, რომელნიცა იკურთხნიან, სიტყვად მათი საქმით აღასრული. აწცა, უფალო, მოხედე ლოცვასა ჩემსა, გლახაკისა მონისა შენისასა და ლოცვითა ყოველთა წმიდათა შენთადთა აკურთხენ მშობელნი შვილითურთ და შვილნი მშობელთა თანა, კეთილად მორწმუნენი ესე და მადიდებელნი წმიდისა სახელისა შენისანი. ვითარცა აკურთხე სახლი ნოვე მართლისად და აბრაჰამ მამათმთავრისად და ყოველთა ნებისყოფელთა შენთად, ღმერთო დიდებისაო, იგივე კურთხევად საუკუნოდ დაამკვიდრე ამათ შორის და უხვად მიანიჭე კეთილი ქვეყანისად დღეგრძელებასა შინა და კეთილი ზეცისად დაუსრულებელი, და ჩვენთვის წყალობად ყავ. ამენ.

და ჯვარი დასწერა ყოველთა და დაჯდა. მასინ გაბრიელ ჰრქვა წმიდასა მას:

- ქრისტემან საქმით დაამტკიცენ სიტყვად ბაგეთა შენთად, ღირსო მამაო, და ჩვენ მოგვეცინ უფალმან გულსმოდგინედ მსახურებად სიწმიდისა შენისად, რადთა სიტყვად იგი მოციქულისად ჩვენ შორის აღესრულოს, ვითარმედ - „თქვენი ნამეტნავი მათისა ნაკლულევანებისად და მათი ნამეტნავი თქვენისა ნაკლულევანებისად“. აწ ჩვენ თანა არს ხორციელი კეთილი და თქვენ თანა არს სულიერი კეთილი, და ესე შევზავნეთ ურთიერთას. თქვენ მონაწილე გვეყვებით წმიდათა ლოცვათა თქვენთა ცხორებას ამას და შემდგომად სიკვდილისა, და ძვალნი ჩვენნი ღირს ყვენით დასხმად წმიდათა თანა ძვალთა თქვენთა, და ლოცვად ჩვენთვის უკუნისამდე განაწესეთ მონასტერსა თქვენსა. და ჩვენ აღვითქვამთ ცხორებასა ჩვენსა და ცხორებასა შვილთა ჩვენთასა, შვილითი შვილადმდე თანაგვაც თქვენი ღვწად და მონასტრისა თქვენისად ჟამთა უკუნისამდე. არამედ, წმიდაო მამაო, სავანე კეთილი, ადგილი დედათათვის სამკვიდრებელად გამონახეთ, რადთა ესე მცნებად იყოს ჩვენ შორის ნათესავისა ჩემისა: უკეთუ მოწესე მამაკაცი იყოს, სამკვიდრებელად მისა ხანძთად იყოს, და უკეთუ ერისა ჩემისა მოწესედ დედაკაცი იყოს, მუნ დაემკვიდროს, რომელიცა შენ გამოაჩინო ქვეყანასა ამას ადგილი შენ მიერ კურთხეული. და ვითარცა მიცვალებულთა მამათათვის ხანძთად განმიწესებია, ეგრეთვე იყოს სამარხავი მიცვალებულთა დედათად აწ შენებულსა მას.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ ძიება ყო გულსმოდგინედ და პოვა ადგილი კეთილი გუნათლეს მახლობლად, ჯვარი დასწერა და მუნ აღაშენეს მონასტერი დედათად, რომელსა აწ ჰრქვიან გუნათლის ვანი. და ჟამისმწირველი მღდელი ვანისა მისთვის ხანძითა განაწესა ნეტარმან გრიგოლ ვედრებიდა გაბრიელისითა. ამისთვისცა, მსგავსად აღთქმისა, ხანძთას შინა ელოცვების ყოველთა დაფანჩულთა ვიდრე დღეინდელად დღემდე.

ხოლო გაბრიელ, დიდებულმან აზნაურმან, ფრიადითა კეთილითა წარმოგზავნა მამად გრიგოლ და მოსცნა კირითხურონი და ნივთი ყოველი ქვითკირისა ეკლესიისა საშენებელად და ესრეთ მოვიდა მამად გრიგოლ თვისსა ვანსა. და განიხარეს მოწაფეთა მისთა, მადლი მისცეს ქრისტესა და ულოცვიდეს მოღვაწეთა მათ.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ადგილი იგი საეკლესიოდ დაავაჟა. და ვითარ დაიწყებდა ეკლესიასა, ესე ლოცვად ცრემლით წართქვა:

- ქრისტე ღმერთო! ხორცშესხმისა შენისა განგებულეზად ღმრთაებრ აჩვენე შენთა დიდებულთა და შიშით ჰმსახურეს მეუფებასა შენსა - წინადაწარმეტყველთა წინადაწარ უწყებთა, მოციქულთა ქადაგებთა, მოწამეთა ჭეშმარიტთა აღსარებთა და ღირსთა წმიდათა სოფლისა კრებათა და მეუდაზნოეთა მამათა მარადის დიდებთა სახელისა შენისა წმიდისადათა. და ესე ოთხ კერძო კრებული საღმრთოდ წმიდათა ყოველთა გარემოდგომილი ზღუდისსახედ უძრავისა სიმტკიცე ექმნეს წმიდათა შენთა ეკლესიათა. რამეთუ შენ, თვით სიბრძნემან იშენე თავისა თვისისა სახლი სიწმიდისად შესავედრებულად ერთა მორწმუნეთა და რამეთუ წმიდასა ეკლესიასა სახელსდეგ გვამად შენდა. და წმიდასა შენსა სახელსა ზედა და სახელსა წმიდათა შენთასა შეუძრველად აღაშენენ და დაამტკიცენ წმიდანი ეკლესიანი. ამისთვის უწოდე ეკლესიად წმიდათა ყოველთა, რადთა შემდგომად სიკვდილისა მათისა ნაცვალად მათთა ეკლესიანი აქვნიდინ სიმტკიცედ და სიქადულად შენთა სამწყსოთა, ჭეშმარიტთა ქრისტეანეთა, ვიდრემდის კვალად მოხვიდე დიდებით წმიდათა თანა. შენ, უფალო, აწვა აკურთხე ადგილი ესე წმიდისა შენისა ეკლესიისა სამკვიდრებელი მადლითა შენითა და წმიდათა შენთა ოხითა, რადთა ღირს ვიქმნე გლახაკი შენი სრულიად აღშენებად ამისა სახელსა ზედა და უძლეველსა სარწმუნოებასა დიდისა მოწამისა შენისა გიორგი ჯვართა მოქადულისა, ახოვნისა და სახელოვნად განთქმულისა ბრწყინვალედ შორის წმიდათა შენთა მარტვილთა და მოწამეთა, რომლინცა ხორცნი მახვილითა დაიჭრებოდეს, ხოლო სარწმუნოებად არა განიკვეთებოდა. ხოლო მათ ყოველთა უმეტეს იპოვა სიმხნითა წმიდად გიორგი და მრავლით ჟამითგან უშჯულოთაგან ზარგანხდილთა ქრისტეანეთა ასწავა სიმხნედ ძლიერი, მხიარულებით რად მოითმინნსა მრავალაფერნი სატანჯველნი და ძლევეთშემოსილი იდიდა ცათა შინა და ქვეყანასა ზედა. ამისთვისცა ანგელოზთა თანა წმიდათა განიხარეს მოწამეთა ნეტართა სრულეზად ღვაწლთა მისთად, რამეთუ მან მისცა ქრისტემან ძლევა ყოველთა მტერთად და აწ ნაწილთა და სახელსა მისსა, და მეოხებად მისი მფარავს ყოველთა მადიდებელთა მისთა მარადის და უკუნისამდე.

და ჯვარი დასწერა ადგილსა წმიდასა ეკლესიისასა და იწყეს შენებად. და ესრეთ კეთილად განსრულად ძველი იგი ეკლესიად ხანძრისად შეწვევითა ქრისტესითა და მეოხებითა წმიდისა გიორგისითა და ლოცვითა ნეტარისა მამისა გრიგოლისითა, ხოლო ხორციელად მოღვაწეებითა დიდებულისა გაბრიელ მთავრისადათა და ყოველთა მართლმორწმუნეთადათა.

მას ჟამსა ყოველთა მათ წმიდათა უდაზნოთა შინა იწყეს წმიდათა მამათა მონასტრებისა შენებად და წმიდათა ეკლესიათა, და ესრეთ განმრავლდეს მსახურნი წმიდისა სამებისანი და მარადის მადიდებელნი.

11

ხოლო სანატრელი და სასწაულთა მიერ შემკული დედად ფებრონია მოიწია სამცხით და დაემკვიდრა მერეს შინა. და ღირსად ცხორებისა და სულიერად განგებისა მისისა არა იყო საზღვარ. და საღმრთოდთა სიყვარულითა წმიდითა ერთზრახვა და მეგობარ იყვნეს ფრიად ნეტარნი ესე ღმრთისა კაცნი - დედად ფებრონია და მამად გრიგოლ. და ხუცესი მერისად ხანძრით არნ.

ამისა შემდგომად ღმრთისმსახურსა მეფესა აშოტ კურაპალატსა აუწყა გაბრიელ ერისმთავარმან სანატრელისა მამისა გრიგოლის ღირსებად და უცხოებად და უქმსა უდაზნოსა მონასტრისა შენებად და მოწაფეთა მისთა სათნოებად და მოწაფეთაგანვე ცნობად დიდებულებისად წმიდისა მის მშობელთად. ესე ყოველი ვითარცა გულისხმა ყო კეთილად მსახურმან კურაპალატმან აშოტ, მსწრაფლ ხოლო დაწერა ებისტოლედ ხელითა თვისითა და კაცი ერთი კეთილი წინაშემდგომელთაგანი და ერთი გაბრიელის მსახურთაგანი მსწრაფლ წარმოავლინნა მამისა გრიგოლის წინაშე.

და ვითარცა წარვიტხა წიგნი კურაპალატისად პატივით მოწერილი წოდებისად, ნეტარმან მამამან და კაცთა მათგანცა, ცნა ყოველი, მუნქვესვე წარვიდა ხელმწიფისა მის წინაშე, და მი-რად-იწია პალატად, მოეგებნეს ძენი კურაპალატისანი.

და ვითარ მივიდა კარსა ტაძრისა მათისასა, მაშინ კურაპალატი ზე აღდგა და წინამიეგება ნეტარსა მამსა გრიგოლს. და დიდითა სიმდაბლითა მოიკითხეს ერთმანერთი და დასხდეს. ხოლო კურაპალატმან ჰრქვა:

- ღმრთისამიერი კურთხევად პირითა შენითა იყავნ ჩვენ ყოველთა ზედა, წმიდაო.

და მან თქვა:

- გაკურთხენინ ყოველნი პირმან ქრისტესმან და ყოველთა წმიდათამან, რამეთუ ჭემმარიტად სამართალ არს სიტყვად ესე: „სადა არს პატივი მთავრობისად, მუნ არს მსგავსებად ღმრთეებისად“. რამეთუ თქვენ, ხელმწიფენი, უფალ გყვნა ღმერთმან ქვეყანისა განგებასა, ვითარცა გულისხმა ვჰყოფთ კეთილის ყოფასა ღმრთისასა ჩვენდა მომართ მეფობითა შენითა. და ვითარცა-იგი აბრაჰამისთვის უფალი იტყვის, ვითარმედ - „აბრაჰამსა სწადოდა ხილვად ნათლისა ჩემისად, იხილა და განიხარა“, მსგავსად აბრაჰამისა მეცა, გლახაკსა, მწადოდა ხილვად თაყვანისცემა თქვენი და აწ სიხარულითა სავსე ვარ და ძღვნად შევსწირავ ლოცვასა. ქრისტემან უმეტესად დიდებით დაიცვიენ მეფობად შენი დიდებასა შინა და სიხარულსა და საუკუნოდ დიდებად ზეცისა მთავრობათა თანა დაგიმკვიდრენ კეთილთა თანა შვილთა.

მაშინ კურაპალატმან ჰრქვა მამსა გრიგოლს:

- მეფეთა ისრაელისათა ჟამად-ჟამად წინამსწარმეტყველი აღუდგინის ღმერთმან სიქადულად მათა და ზღუდედ შჯულისა, და შესაწვენელად მორწმუნეთა და სამხილებელად ურწმუნოთა. ეგრეთვე ჟამთა ჩვენთა შენ გამოგაჩინა ღმერთმან ქრისტეანეთა სიქადულად და რადთა მარადის იღვწოდე ჩვენთვის წმიდითა ლოცვითა შენითა წინაშე ქრისტესა და წმიდათა მისთა.

ხოლო მან ჰრქვა:

- დავით წინამსწარმეტყველისა და უფლისა მიერ ცხებულისა შვილად წოდებულო ხელმწიფეო! მეფობად და სათნოებანიცა მისნი დაგიმკვიდრენ ქრისტემან ღმერთმან, რომლისათვისცა ამას მოგახსენებ: არა მოაკლდეს მთავრობად შვილთა შენთა და ნათესავთა მათთა ქვეყანათა ამათ უკუნისამდე ჟამთა, არამედ იყვენენ იგინი მტკიცედ უფროდს კლდეთა მყართა და მათთა საუკუნეთა და დიდებულ იყვენენ უკუნისამდე.

ამისა შემდგომად კაცმან მან მოციქულმან წარმოთქვა ქებად ხანძთისად, ვითარმედ:

- კეთილ არს უდაბნოდ იგი მზისა მცხინვარებითა და ჰაერისა შეზავებითა ყოვლით კერძო. და აქვს მას წყაროდ მდიდრად გამომდინარედ, შევნიერი, გრილი და ჰამოდ. და მალნართა სიმრავლედ ურიცხვი და მცირედი რადმე სხვადაცა ნუგეშინის საცემელი ძალისაებრ მის უდაბნოდსა, ხოლო სათესავი ყანად და სათიბელი ქვეყანად რადთურთით არა არს, არცა იქმნების ღირლოლოვანთა მათ ფიცხელთა მწვერვალთა მათ ღადოთადას.

ესე ვითარცა ესმა დიდებულსა კურაპალატსა, შეწირნა ადგილნი კეთილნი და შატბერდისა ადგილი აგარაკად ხანძთისა. მაშინ სამთა მათ დიდებულთა ძეთა კურაპალატისათა - ადარნესე და ბაგრატ და გვარამ - შეწირეს თითოეულად, რადცა სახმარი მონასტერსა მისსა უხმდა, ყოველი უხვებით.

და ვითარცა ადგილნი იგი მოითვალნა და კურთხევად მიანიჭა კურაპალატსა და ძეთა მისთა ნეტარმან გრიგოლ, მაშინ მრავლისა კეთილისა ნაყოფითა სავსედ მოვიდა ხანძთად, მონასტრად თვისა, და ახარა ძმათა ყოველი იგი განმარჯვებად მადლითა ქრისტესითა და ოხითა წმიდისა გიორგისითა. ხოლო მათ უხაროდა და ულოცვიდეს სარწმუნოებით შემომწირველთა და ჰმადლობდეს ქრისტესა კეთილის მყოფელსა.

და ვითარცა ხორციელად შეემატებოდა, ეგრეთვე სულიერად შეეძინებოდა რიცხვსა მას წმიდათა კაცთასა. რამეთუ მას ჟამსა მოვიდეს მამად ეპიფანე და მღდელი მატოი ქართლით და დიდი ზენონ სამცხით. რამეთუ ეპიფანე და მატოი პირველვე მეგობარ იყვნეს ამის წმიდისა და სახელსა მისსა მოვიდეს ხანძთად.

ხოლო ზენონ შვილი იყო საჩინოჲსა ვისიმე კაცისად სამცხეს და ღმრთისმსახურებით აღზრდილ იყო და სიწმიდით იქცეოდა. რამეთუ საღმრთოდ შიში მკვიდრ იყო მის შორის. და სწადოდა მონაზონებად აღთქმისაებრ აღთქმისა მმარხველთაჲსა. და ვითარცა აღესრულნეს მშობელნი მისნი, მონაგები მათი დაუტევეს ზენონს და დასა მისსა, რომელიცა იყო სახლსა შინა მის თანა. და ზენონ გულს ეტყოდა, რადამცა მამული და დედული მონაგები დასა თვისსა დაუტევა ნებისაებრ მისისა და თვითმცა იქმნა მონაზონ უცხოებასა შინა.

და ვითარ ამას განიზრახვიდა ზენონ, და იგი მისი ეშმაკისა განმარჯვებითა შეაცთუნა ვინმე უკეთურმან კაცმან და ღამე ყოველ წარვიდის შავშეთს. ხოლო ზენონ, ვითარცა ცნა, შეიჭურა საჭურველითა მარტოდ და ამხედრდა ცხენსა და დევნა უყო. და ვითარ დიდი ქვეყანად ვლო, თქვა გულსა თვისსა, ვითარმედ: „ვარ მე ჭაბუკ სახელოვან და რომელსა ვსდევ, ფრიად შეურაცხ არს. დადაცათუ ვეწიო და მოვკლა, საბრხე არს სულისა ჩემისაჲ, და უკეთუ ცუდად უკუნვიქცე სახედ ჩემდა, სირცხვილ არს ჩემდა. არამედ აღთქმად მონაზონებისაჲ აწ აღუსრულო უფალსა“.

და ახოვან იქმნა ნეტარი ესე, რამეთუ მონაგებთა დატევებად სისხლთა დათხევასა ემსგავსების. და დაიწერა ჯვარი ხორცთა თვისთა და წარემართა საღმრთოსა მას გზასა და მიიწია წინაშე დედისა ფებრონიასა მერეს, რამეთუ იყო იგი სახლისა მისისაჲ. და ნებითა ღმრთისაჲთა მუნ იყო მამად გრიგოლ. და დედამან ფებრონია შეაწყნარა წმიდასა მას უმანკოდ იგი კრავი მწყემსსა მას კეთილსა, რომელმანცა მოიყვანა ხანძთად, ადგილსა მას მწვანვილსა ღმრთისა მაღლისასა დაამკვიდრა და წყალთა ზედა განსასვენებელთა სულისა წმიდისათა გამოზარდა იგი.

ესე ნეტარი ზენონ მიიწია მოხუცებულებასა და ვიდრე აღსასრულამდე არა განეშორა ხანძთასა ჭეშმარიტად სულიერი შვილი, მსგავსი მამისაჲ, კეთილი მოწაფე, ნაცვალი მოძღვრისაჲ, ნეტარი, სათნოებათა საუნჯე, მონაზონებისა წესი წმიდაჲ, კლარჯეთისა უდაბნოთა ზღუდე, სულთა უკეთურთა მათებელი. რამეთუ ცხორებასა მისსა და ცხორებასა მოძღვრისა მისისასა ვერ იკადრებდა ეშმაკი დაცემად კაცთა წმიდათა ამათ შინა ადგილთა.

ესე ახოვანი შემდგომად მიცვალებისა მეოხი არს ჩვენი საუკუნოდ უფლისა მიმართ მოყვასთა მისთა თანა, რომელნი იყვნეს მსგავსნი მისნი, მოწაფენი მამისა გრიგოლისნი, ღირსნი და სასწაულთა მოქმედნი, მოთმინებისა სვეტნი შეურყეველნი, ვითარცა განმტკიცებულნი დაუცემელად სვეტნი ცათანი.

რამეთუ ვიდრე მოსლვადმდე გრიგოლ მწყემსისა მის კეთილისა მხეცთაგან უხილავთა ლტოლვილნი მცირედნი იგი ცხოვარნი ქრისტესნი განბნეულ იყვნეს თითო ანუ თუ ორ-ორი სივრცესა მას უდაბნოთასა, ხოლო მოსლვასა წმიდისა გრიგოლისსა ცხოვარნი იგი განმხნდეს და მხეცნი იგი ეშმაკნი განიოტნეს და ყოველი წესი საღმრთოდ განემართა.

ხოლო მამად გრიგოლ გულს ეტყოდა, ვითარმედ: „ვითარცა მონასტრისა ჩემისა მამანი სათნოებითა უზემთაჲს არიან ჟამისა ამის მონაზონთა, ეგრეთცა წეს არს წესი საღმრთოდ საეკლესიოდ ეკლესიასა შინა ჩემსა დაწესებად ბრძენთაგან განუკითხველი“.

ამისთვის განიზრახა წარსლვად ქრისტესსა საჭურჭლედ, მეორედ იერუსალემდ, რომელ არს კოსტანტინეპოლისი, და ყოველთა საჩინოთა საბერძნეთისა წმიდათა ადგილთა მოხილვად და ლოცვად.

მას ჟამსა იერუსალემს წარმავალი ვინმე პოვა მეგობარი თვისი და მას დაჰვედრა საბაწმიდისა წესისა დაწერად და წარმოცემად. და ძმათა თვისთა კაცნი მოღვაწენი უჩინნა და მშვიდობად დაუტყვა მათ და აღუთქვა კვალად ადრე მოსლვად და თანაწარიყვანა საბა, დედის დისწული თვისი, და ერთი ვინმე სხვად მოწაფე, და წარემართა საბერძნეთად.

და მიიწია კოსტანტინეპოლის, და თავყვანის სცა მელსა ცხორებისასა და წმიდათა ყოველთა ნაწილთა. და სიხარულით მოვლნა ყოველნი წმიდანი ადგილნი სალოცველნი, რამეთუ მრავალთა ენათა წვრთილ იყო იგი და მრავალმოსწავლე ყოფილ ხელითა კეთილად მსახურებისათა. და რომელიმე სახილავი მოძღვარ კეთილის ექმნის და რომელიმე განსაკრძალველ ბოროტისათვის. და ესრეთ აღმოივსო გული მისი სიმდიდრისაგან დაუბეჭდველისა ახლისა შჯულისა და სულითა მადლისათა განმხიარულებულნი წარმოემართნენ საყოფელად თვისა.

14

და ვითარცა მოიწინეს ტაოს, ესმა მუნ მყოფთაგან კაცთა, ვითარმედ აშოტ კურაპალატი მოიკლა და მის წილ ხელმწიფებენ ძენი მისნი. მაშინ ტკივილისა ცრემლითა აღივსნეს ღმრთისმსახურისა მის ხელმწიფისა დაცემისათვის და ტირილითა სავსენი ულოცვიდეს მიცვალებულსა მას მეფესა. ხოლო ნეტარი გრიგოლ ჰმადლობდა ღმერთსა და გლოით იტყოდა:

- ჰომ, მეფეო ჩემო ძლიერო და დიდებულო, სიმტკიცეო ეკლესიათაო და ზღუდეო ქრისტიანეთაო, სადაით-მე მოგელოდი, აღმოსავალით-მე ანუ დასავალით, ჩრდილოით-მე ანუ სამხრით? რამეთუ ყოველთა ზედა ნათესავთა მფლობელი იყავ, რომელიცა წყობით ხელმწიფეთა დაიმორჩილებდ, საკვირველი ეგე დიდებული, ღმრთისმსახური ხელმწიფე. აწ ვითარ-მე მიეცი ხელსა შეურაცხთა უშჯულოთა და უნდოთა კაცთასა, რომელნი-იგი იუდაას მსგავსად შენ, უფლისა თვისისა მკვველ იქმნნეს მოსაკვდინებელად ჩვენ, გლახაკთა მლოცველთა შენთა, უკუნისამდე?

ამისსა შემდგომად ულოცვიდეს შვილთა მისსა დიდებულთა ხელმწიფეთა, რამათა უფალმა დაიცვნენ დიდებით და დღეგრძელებით კეთილსა შინა ღმრთისმსახურებასა.

15

და ვითარცა მოიწინეს მახლობელად იშხანსა, გამოეცხადა ღმრთისა მიერ ნეტარსა გრიგოლს და ღირსსა საბას იშხნისა პირველი დიდებულეზად, დაბასა მისსა - წმიდანი ეკლესიანი, და ეუწყა, ვითარმედ კვალად განახლებად არს პირველებრ ხელითა საბანისითა. და ეცნობა გზადგა მისავალად, რამეთუ მის ჟამისა კაცთაგან მიუვალ იყო ადგილი იგი. და მი-რად-ვიდეს იშხანს, ფრიად უხაროდა პოვნად დიდებულისა მის ადგილისად, რამეთუ იყო მას შინა ნუგეშინის საცემელი სულიერი და ხორციელი. და საბას მუნქვესვე გულს ედვა დადგომა. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ჰრქვა:

- ძმაო, პირველად ვიხილნეთ ძმანი ჩვენნი ხანძთას შინა მყოფნი და ნებითა ღმრთისათა და ლოცვითა მათითა კვალად მოიწიო ადგილსა ამას წმიდასა.

და მიერ წარმოსლვასა მათსა მიიწინეს წინაშე ძეთა კურაპალატისათა და დაულოცეს ნუგეშინის ცემით სიკვდილისათვის მამისა მათისა.

16

და ესრეთ მოვიდეს ხანძთად, მონასტრად თვისა, და მოიყვანნეს ნაწილნი წმიდათანი და ხატნი წმიდანი და სხვად ევლოგიაჲ ფრიად, და პოვნეს ძმანი ცოცხლებით და მშვიდობით ყოველნი მხიარულნი შეუშფოთებლად საღმრთოთა სიყვარულითა სავსენი და განიხარეს, რამეთუ კვალად მაცხოვრისა მადლმან შეკრიბნა ნებისყოფელნი თვისნი.

და შემდგომად მცირედთა დღეთა საბა განუტევა იშხანს და ორნი მოწაფენი მისცნა მას და თვით განაგებდა სულიერსა ცხოვრებასა ხანძთისასა ნებისაებრ უფლისა.

17

მაშინ იერუსალემით მოიწია კაცი, რომელმან მოართვა საბაწმიდისა განგება დაწერილი. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ მას ჟამსა განაწესა წესი თვისისა ეკლესიისა და მონასტრისა, სიბრძნით განსაზღვრებული და მეცნიერებით განზრწყინებული და ყოველთაგან წმიდათა ადგილთა გამორჩევით შეკრებული, ვითარცა საფასე და ულევნელთა კეთილთა.

ხოლო აწ წესთა მათგანი სულიერთად მცირედი რაიმე გვიპყრიეს, ვითარმცა ზღვისაგან წვეთი ერთი წყალი ვინმე აღმოიღო. რამეთუ ესრეთ იყო ცხოვრება ნეტართად მათ: სიმართლესა შინა მათსა მარადის თავთა თვისთა ბრალობად აქვნდა და სიყვარულისა ძირი მტკიცე, მოთმინებად სიმდაბლით და სიმშვიდით, მარხვად ლოცვითა შეზღუდვილი, სარწმუნოებასა თანა მართალსა დამტკიცებული, სიწმიდე გულისა და ჭეშმარიტებად ენისა და უბიწოებით კრძალვად სრულიად ყოველსავე ზედა. ხოლო წმიდასა ეკლესიასა ლოცვასა მათსა არა აქვნდა უბნობად ურთიერთსა, არამედ შიშით დგანედ, ვითარცა ზევას წინაშე ღმრთისა. და რაჟამს „დავითსა“ იტყვიედ, ვიდრე „აღელუდასა“ განსრულებამდე მემხრეთა ვერ იკადრიან მუხლისა აღება დაწყნარებულსა მას ლოცვასა მათსა. რამეთუ არა აქვნდა ჩვეულებად სწრაფით თქმისა ყოველსავე ზედა საგალობელსა მათსა, არამედ მდაბლად და გვიანად იყო ლოცვად მათი. და კედელსა თვინიერ ბერთადას არავინ მიეყრდნებოდა, ხოლო ძილსა და უკრძალველად ჯდომასა ყოვლადვე არა იკადრებდეს ეკლესიასა შინა.

და ესევეთარი მრავალი სათნოებად კეთილი სხვადაც დამკვიდრებულ იყო შორის მათსა, რომლისათვის არა არს აწ თითოეულად ყოვლისათვის სიტყვად, რამეთუ შემოკლებულ არს ჟამი ესე და გონებად ისწრაფის, რათა არა იყოს ნამეტნავ სასმენელსა მსმენელთასა. ამისთვის განგება ყოველი ვერ დაიწერა წიგნსა ამას, არამედ თითო სიტყვად ყოვლისაგან, რომელ აქამდე წესი აქვნდა ხანძთასა და აწ რომელ აქვს, ესრეთ:

ყოველთა ღამის თევათა შემწუხრებითგან განთენებამდე ლოცვად, და ღამის თევათა წინადლით დღისა ჟამთა ყოველთა ლოცვად, და ჟამისწირვად ჟამსა ცხრა ჟამისასა, და კვერექსთა შემატებად. ხოლო ჟამისწირვასა ყოველსა „წმიდაო ღმერთოსა“ წინა კვერექსი ზეცით გარდამოდ და კვირიაკეთა ჟამისწირვასა „წმიდაო ღმერთოდ“ ექვსი. და საკურთხეველისა მსახურებასა ფესვედითა სამოსლითა და ტყავითა არა იკადრებოდა მსახურებად.

ხოლო გარდაცვალებულთათვის ყოველთა გარდაიხდიან, გარდაცვალებითგან რასაცა დღესა მიხვდის, სამი დღედ და შვიდი, ორმეოცი და წელიწადი. და მათ დღეთა ჟამისწირვად არა შეათვლიან ორასთა მათ დღეთა განწესებულთა ხანძთას დამარხულთათვის. და განყოფად პაქსიმადისად პირველითგანვე განწესებული არს, გიორგიწმიდობისა თვედ რად დადგეს, მარხვად წველითა ვიდრე გიორგიწმიდობამდე, ეგრეთვე ქრისტესშობისა მარხვანი და წმიდათა მოციქულთანი საეკლესიოდ დიდითა მოღვაწეებითა და კეთილად კრძალულებითა აღასრულნიან.

ხოლო ნოემბრისა თვისა დადევითგან ყოველთა შაბათთა ცისკრად ვიდრე პირმარხვადმდე - კანონი ოთხი, და დიდთა მარხვათა ვიდრე ბზობამდე ყოველსა ცისკარსა - კანონი ოთხი, ეგრეთვე წიგნის კითხვად ოთხი. და ვნებისა კვირიაკისა ფრიად განგებად იყო. ხოლო აღვსებითგან ვიდრე ახალ-კვირიაკემდე ჭირისა კანონი არა თქვიან. და სერობასა „ხადილსა ჩემსა“ წართქვიან და ადგომისა წარდგომანი და ცისკრად დაწესებულნი და თითო კანონი - ახალკვირიაკემდე. ხოლო სულთა ხსენებასა შემდგომად აღვსებისა ცისკრად „ნეტარ არიანნი“ და გალობანი წართქვიან, ვითარცა ყოველი წერილ არს განგებასა ეკლესიისასა ამის ყოვლისა ნემტი. ეგრეთ ჰყოფდიან ყოველსა მამანი ჟამთა შინა ჩემთა.

არამედ პირველთა მათ დღეთა ნეტარისა მამისა ჩვენისა გრიგოლისთა ფიცხელ იყო ფრიად კანონი მოწაფეთა მისთა. რამეთუ სენაკთა მათთა შინა იყო მცირე სარეცელი და შეურაცხი საგებელი და თითოდ სარწყული წყლისათვის. ხოლო სხვად ნუგეშინის საცემელი ხორცთა არა აქვდა საჭამადისად და სასვამადისად ყოვლადვე, არამედ რომელი ტრაპეზსა ზედა ერთბამად ჭამიან, მით იყო ცხორება მათი. და მრავალნი მათგანნი არა სუმიდეს ღვინოსა ყოვლადვე და რომელნიცა მიიღებდეს, მცირედ იხმევდეს. და სენაკებსა მათსა საკვამი არა აქვდა, რამეთუ ცეცხლი არა აღეზებოდა. და არცა ღამე სანთელი აღანთიან, არამედ ღამე იყო ფსალმუნება და დღისი წიგნის კითხვა და ლოცვა მარადის, ვითარცა იტყვის დავით: „დღისი ამცნო უფალმან წყალობად მისი და ღამე - გალობად მისი“.

ხოლო ნეტარმა მამამან გრიგოლ თავადნი დიდნი მარხვანი გარდავლის მცირედითა კალნაბითა უმგებრითა. ხოლო მრჩობლად საზრდელად მისა იყო ყოველთა დღეთა მისთა - პური ნაკულუღევანებით დღესა შინა ერთ ჭამის და წყალი წონითვე მცირედი. ღვინოდ კვლა სიყრმითგანვე არა ესვა. და უმრავლესნი სათნოებანი მისნი და მოწაფეთა მისთანი ღმერთმან მხოლომან უწყნის.

ხოლო პირველითგან მოყვასთა მათ კეთილთა ნეტარისა გრიგოლისთა, თევდორეს და ქრისტეფორეს, აქვდა გულსა მათსა საღმრთოდ შური მონასტრისა შენებისად. და არა გამოუცხადეს მამასა გრიგოლს განზრახვად მათი, არამედ ფარულად წარვიდეს აფხაზეთს და თანა ძმანცა ვინმე წარჰყვეს.

და ვითარ მოიწინეს სამცხეს, ბრძანებითა ღმრთისადათა ძე დიდისა მირეან აზნაურისად დაიმოწაფეს, სახელით არსენი, რომელსა ეწოდა ღირსად დიდი არსენი, ქართლისა კათალიკოზი და მცხეთისა საყდრისა გვირგვინი დაუჭნობელი. ხოლო ყრმად იგი მცირედ იყო ჟამითა, ვითარ ექვსისა წლისად, და სახლსა შინა მამისა თვისისასა იზარდებოდა. არამედ კაცთა მათ ღმრთისათა განზრახვითა მირეანისითა მოწესეთა სამოსლითა შემოსეს ყრმად იგი და მარჯვენად მისცეს ფიცისად მირეანს და ჰრქვეს:

- მოძღვარი ჩვენი გრიგოლ არს, მამად ხადთელი, და უფალსა თუ უნდეს, ესეცა მოწაფე იყოს მისი ჩვენ თანა, სადაცა ჩვენ ვიყვნეთ, - და წარვიდეს აფხაზეთად.

ხოლო მეფემან აფხაზთამან დემეტრე, დიდითა პატივითა პატივ სცა და ადგილსა კეთილსა დაამკვიდრნა.

და რაჟამს ცნა ნეტარმან გრიგოლ წარსლვად თევდორესი და ქრისტეფორესი, შეწუხნა ფრიად და თანაწარყვანნა ოთხნი ძმანი და წარვიდა ძიებად კრავთა მათ რჩეულთა მწყემსი იგი კეთილი. და ვითარ მოიწია ქართლისა სანახებსა, ნებითა ღმრთისადათა ძიებასა მას ძმათასა პოვა ეფრემ ყრმად, ჭაბუკი ღირსი, და ღირსებასა შინა იხილვა მამაკაცებასა სრულსა მიწვეული სიწმიდით, და სიწმიდესა შინა აწყურისა ეპისკოპოსი სასწაულთა მოქმედი, ხოლო ეპისკოპოსობასა შინა მიიწია მოხუცებულებასა კეთილსა, და აღესრულა საკვირველებით და ნაწილნი მისნი წმიდანი მიეცნეს ნათლად სამცხესა. ესე ეფრემ ღირსი ღმრთისად დაიმოწაფა ნეტარმან გრიგოლ და უბრძანა ესრეთ:

- რაჟამს მოვიქვე აფხაზეთით, თანაწარყვანო შენ ხანძთად, - და თვით წარემართა აფხაზეთს.

და მი-რად-იწია წინაშე ხელმწიფისა მის, ზე აღდგა, და წინამოეგება, და სიმდაბლით მოიკითხა, რამეთუ ზარი აჰხდა მადლთაგან სიწმიდეთა მისთადა და დიდებულებისაგან პირისა მისისა.

რამეთუ ვითარცა პირი მოსე წინადაწარმეტყველისადა იყო დიდებულ ამის ნეტარისაცა ხატი მადლითა ღმრთისადათა.

და შემდგომად მოკითხვისა დასხდეს მეფე და ნეტარი გრიგოლ. ხოლო წმიდამან განგრძობილად ულოცა და მრავლითა კურთხევითა შეამკო. და მეფემან მან თქვა:

- კურთხეულ არს ღმერთი, რომელი მოგიძღვა აქა, წმიდაო მამაო, არამედ ვინაჲ არს მიზეზი მოშრომისა შენისაჲ, მაუწყე მე.

და ნეტარმან გრიგოლ ჰრქვა:

- მეფეო ღმრთისმსახურო და დიდებულო! მოწვევულ არიან წმიდანი მამანი, ძმანი ჩემნი, წინაშე შენსა და აწ არიან სამეუფოსა ამას და მათთვის არს მოსლვაჲ ჩემი აქა. არამედ ბრძანენ ხელმწიფებამან შენმან და მოვიდენ იგინი ჩვენდა.

ხოლო მეფესა დაუმძიმდა ძიებაჲ მათი და ჰრქვა:

- არა მოსრულ არიან აქა ეგევითარნი მონაზონნი, რომელთასაცა ბრძანებს სიწმიდე შენი.

მაშინ ნეტარი მამაჲ გრიგოლ სიტყვასა ზედა მეფისასა განრისხნა და ჰრქვა:

- მეფეო, ნუ შრომასა შემამთხვევ, მომცენ ძმანი ჩემნი, რომელნიცა მოიწინეს შენდა!

და ვითარ ღონეჲ სიტყვისაჲ არღარა აქვნდა მეფესა მართლმხილებისაგან მის წმიდისა, უბრძანა მოყვანებაჲ მამათაჲ მათ. და ვითარ იხილეს მამაჲ გრიგოლ, შეუვრდეს ცრემლით. ხოლო წმიდამან მან აღადგინნა და შეიტკბნა სიყვარულით და ჰმადლობდა ქრისტესა პოვნისა მათისათვის. და რამეთუ იყვნეს ბუნებით მომლოდებელ წმიდისა მის ძმანი იგი, მათცა უხაროდა ურთიერთასი იგი შეკრებაჲ თვისი. და მეფემან მან ჰრქვა ნეტარსა გრიგოლს:

- წმიდაო მამაო, აჰა, იქმნა წადიერებაჲ ნებისა შენისაჲ. არამედ უფალმან ყავნ ნებადცა გულისაჲ ჩემისაჲ. რამეთუ მაქვს სულსა ჩემსა მონასტრისა ახლად შენებაჲ. აწ ბრძანე და მოვიხილნეთ მრავალნი ადგილნი აფხაზეთისანი და სადაცა სიწმიდემან შენმან ინებოს, მონასტრად აღვაშენოთ ადგილი იგი.

და მოვლნეს ქვეყანანი, საგონებელნი სამონასტრედ, და არა სთნდეს წმიდასა მას. და ჰრქვა მეფესა მას:

- არა არს მიწაჲ, არცა წყალი ქვეყანასა ამას, სადამცა მონასტერი აღეშენა. რამეთუ ტალანტი მონაზონისაჲ მარხვაჲ არს და ამას მიწასა ზედა ვერ ეგების მარხვაჲ სულისაგან ხორშაკისა მაკვდინებელისა.

და შეწუხნა ფრიად მეფეჲ იგი ამის მიზეზისათვის და ჰრქვა მათ:

- არა სამართალ არს კეთილთა თქვენთაგან უნაწილობაჲ ამის ქვეყანისაჲ.

მაშინ მამამან გრიგოლ, სარწმუნოებისაებრ მეფისა, აღაშენა მონასტერი და უწოდა სახელი მისი უბეჲ და ილარიონ ვინმე, იერუსალემით მოსრული, სარწმუნოჲ მოხუცებული, დაადგინა მამასახლისად, რამეთუ ხანძითი წარყოლილ იყო იგი თევდორეს და ქრისტეფორეს თანა და აქვნდეს მას კეთილნი წიგნნი. და მამამანცა გრიგოლ თვისნი წიგნნი, რომელ აქვნდეს, და-ვე-უტევნა მონასტერსა მას. ხოლო ხელმწიფე იგი სიხარულითა აღივსო მონასტრისა მის შენებისათვის

და შეწირა საშენებელად მისა ფრიად შესაწირავი და მიანიჭა მამასა გრიგოლს და მოყვასთა მისთა დრამად ათი ათასი და ყოვლითა კეთილითა აღავსნა.

ხოლო ჟამსა წარმოსლვისა მათისასა გამოჰკითხა მეფემან დიმიტრი მამასა გრიგოლს გულსმოდგინედ სახედ კლარჯეთისა უდაბნოთად, რაითა აუწყოს მას ადგილთა მათ წმიდათა ნიშანი ყოველი. და მამამან გრიგოლ ჰრქვა მას:

- ღმრთისმსახურო მეფეო, დაღაცათუ ფრიად განვამრავლო სიტყვად, ვერვე მისწვთების გონებად ჩემი ყოველსა მას უდაბნოთა მათ სიკეთესა უწყებად შენდა, ვინაფთგან წესი მონაზონებისა მათ შორის აღორძინებულ არს და უფროსად ყვაოდის და აღმატოს მომავალთა ჟამთა. არამედ ვთქვა მრავლისაგან მცირედი ესრეთ: რამეთუ ბუნებით ერთგვამ არს ქვეყანად უდაბნოთად მათ და კეთილად შეზავებულ მზისაგან და ჰაერისა. რამეთუ არცა ფრიადი სიციხე შესწვავს მათ და არცა გარდარეული სიცივე შეაურვებს მყოფთა მისთა. არამედ განწესებით დგას თვისსა საზღვარსა უნოტიოდ, უხორშაკოდ, უმიწოდ, მზვარედ. რამეთუ კაცთა ნახჭნი ფერხთან არაოდეს თიხიან ექმნებიან სლვასა მათსა. ხოლო წყალი კეთილი და შეშად ნებისაებრ უნაკლულად აქვს აღმოცენებული ქვიშათა მათ შინა, ურიცხვი მადნარი და სიმრავლე წყალთა ჰამოთად. ბუნებით მხიარულებად მიცემულ არს ღმრთისაგან. და არს იგი უგზო და მიუვალ რადთურთით სოფლისა წესითა მცხოვრებელთაგან, რამეთუ ღადოთა მათთა შინა მაღალთა არს მკვიდრობად მათი. და მორტყმულ არს ერთ კერძო მთად იგი და ერთ კერძო შავმეთისა დიდთა წყალთა შეკრებისა გარემოსლვად გარემოდგს ზღუდისსახედ უძრავისა. და ესრეთ ყოვლითა კერძო შეზღუდვილ არიან მათთა მიერ და ხევნებისა, და წყალთა მათგან საშინელად ძნელოვანთა ადგილთა მავალთადას. და მონასტერთა მათ შინა არა არს სათიბელი ქვეყანად, არცა ყანად სახნავი, არამედ დიდითა შრომითა როჰიკისა მისლვად აქვს კარაულისა ზურგიითა. და მცირედ ვენახნი ჭირით და ურვით დაუნერგვიან და ეგრეთვე მტილები. ხოლო მხალთა ველისათად არს სიმრავლე ურიცხვი. და ამას ყოველსა თანა უშიშ არს გული მათი უქრისტოთა მათ ურწმუნოთაგან შერყევისაგან და ყოვლისა ძრვისა ჟამსა ხელმწიფეთა მტერობისასა. და ესრეთ მრავლითა მშვიდობითა მყუდროებით არიან ყოვლადვე და ქრისტესა ადიდებენ. რამეთუ ღმერთმან დასაბამსავე დაბადებისასა უკანასათვის ჟამთა დაჰბადნა იგინი მონაზონთა სამკვიდრებელად და ყოველთა ქრისტეანეთა შესავედრებელად ორკერძოვე. და რამეთუ განგებასა ღმრთისასა ესე ჩვეულებად აქვს, რაითა წმიდათა მათ უდაბნოთა მონასტერნი ხელითა გლახაკთადა აღაშენნეს, რომელნიცა სრულიად თავისუფალ იქმნეს სოფლისა საცთურთაგან. დაღაცათუ წმიდათა უდაბნოთა ხელმწიფენი იღვწიან, ხოლო წოდებად სახელი გლახაკთად ჯერიჩინა ქრისტემან შენებასა წმიდათა მონასტერთასა. არამედ მისცა ღმერთმან ხელმწიფებად მორწმუნეთა მეფეთა აღშენებად საყდართა საეპისკოპოსოთა და ქალაქთა სოფლებითურთ და ყოველსა ერსა ზედა მთავარ ყვნა, რაითა სიმართლით განიკითხვიდენ მათ შემკობილნი სამოსლითა ბრწყინვალითა. ხოლო რაითა არა დაუტეონ გონებად მათ ხილულთა მათ ნივთთა შინა, არამედ კეთილთა მათ საუკუნეთა გულისხმა ჰყოფდენ, რამეთუ სიბრძნემან საღმრთომან სამოსელთა მრავალსახეთა მიერ გულისხმა უყო ყოველთა კაცთა პატივი თითოეულისა წესისა მათისად ღმრთისმსახურებით. ხოლო სარწმუნონი და ჭემმარტნი მონაზონნი ქვეყანასა ზედა არა ვისსა ხელმწიფებასა ქვეშე არიან, ვინაფთგან მოჰრიდეს საშვებელთა საწუთროდსათა ნებსით და აღირჩიეს ღმრთისათვის მწუხარებად ადგილთა გლოვისათა, მსგავსად პირველთა მათ მამათა წმიდათა, რომელთა სიგლახაკესა შინა დიდსა მყოფთა აღაშენნეს წმიდანნი უდაბნონი, თვინიერ ქვეყანისა მეფეთა ბრძანებისა, შეწევნითა ყოვლისა შემძლებელისა ღმრთისადათა. და აწცა ჟამთა ჩვენთა არიან მსგავსნი პირველთა მათ ნეტართა კაცთანი მაშენებელ მონასტერთა ადგილთა უქმთა შინა ღმრთისა სამკვიდრებელად. ხოლო ხელმწიფენი კეთილად მსახურნი შრომასა მათსა თანამონაწილე იქმნებიან საფასეთა უხვად მიცემითა, ვითარცა-ესე დღეს დიდებულებამან შენმან მეფობამან განამდიდრა სიგლახაკე ჩვენი ფრიადითა კეთილითა. და ყოვლადვე მოზიარე ხარ ლოცვასა ჩვენსა თანა.

ხოლო მეფე განმხიარულდა სიტყვათაგან ნეტარისა გრიგოლისთა და ფრიადი სარწმუნოებად და სიყვარული დაამტკიცნა გულსა მისსა უდაბნოთა მიმართ კლარჯეთისათა და ჰმადლობდა ქრისტესა, კეთილისმყოფელსა ნებისმყოფელთა მისთასა. და ესრეთ მშვიდობად დაუტევეს ხელმწიფესა მას და წარმოვიდეს აფხაზეთით.

და მგზავრ სლვასა მათსა ჰრქვეს ნეტარსა გრიგოლს სანატრელთა მათ თევდორე და ქრისტეფორე:

- წმიდაო მამაო, ჟამსა მას წარმოსლვისა ჩვენისასა ხანძით სამცხეს რად მოვიწიენით მახლობელად ადგილსა მირეან აზნაურისასა, და გვიხილნეს ჩვენ კაცთა მისთა, რამეთუ სადგური ჩვენი ჟამსა მწუხრისასა ველსა ზედა ვყავთ, და აუწყეს უფალსა თვისსა. და მსწრაფლ ხოლო მოვიდა მირეან თვით და მოგვიკითხნა სიმაბლით და წარგვიყვანნა ტაძრად თვისად და განგვისვენნა კეთილად. და ვითარცა განთენა, შემიყვანნა წინაშე მეუღლისა თვისისა, რომლისად არს სახელი კრავი, რამეთუ არს იგი მხევალი ქრისტესი. და ვითარცა ულოცეთ მას და ვსხედით, მაშინ მირეან, დიდებულმან უფალმან, დაადგინნა წინაშე ჩვენსა ძენი თვისნი ბრძანებით, სამნი იგი ყრმანი ყოვლად კეთილნი და შვენიერნი. და ვითარცა ულოცეთ მათ, ჰრქვა კრავის: - აწ ვყოთ ჩვენ სასწაულ კეთილ და ერთი ძეთა ჩვენთაგანი განვაწესოთ მონაზვნად და მოწაფედ ამათ ქრისტეს მოწაფეთა. და ამათითა ლოცვითა მოეცეს მადლი, რადთა იხილონ მოძულეთა ჩვენთა და ჰრცხუნოდის. აწ თქვი, რომელი იყოს მოწესედ შორის შვილთა ჩვენთა! - ხოლო მან ჰრქვა: - უფალო ჩემო, შვილნი შენნი არიან წინაშე შენსა, რომლისადცა ჰბრძანო, უფალმან გამოირჩიენ რჩეულად მოწესედ. - ხოლო მან თქვა: - მრწემი ესე იყოს მონაზონ და სულიერად შვილ უდაზნოდასა მამათა ამათ. - და მოიყვანა ხელითა თვისითა და ჯვარი დაწერად გვცა ჩვენ და სამოსლითა მოწესეთადათა შემოსა. და ჩვენ სახელი არსენი უწოდეთ, და აღუთქუთ შენდა მოწაფედ შვილი მისი ყოფად მსგავსად ჩვენდა. და მან უფროს განიხარა. აწ ვითარცა სათნო უჩნს სიწმიდესა შენსა, ეგრეთცა ქმენ.

ხოლო წმიდამან ჰრქვა:

- ძმანო სანატრელნო, ნებად არს ღმრთისად, რადთა ხელითა ჩვენითა იქმნეს იგი რჩეულ შორის მოწესეთა და მიიწიოს საზომსა დიდსა.

და მანცა წარმოუთხრა ამისვე პასუხისა მსგავსად ღირსისა ყრმისა და ჭაბუკისა ეგრემისთვის ყოველი. და განიხარეს ძმათა მათ სიტყვასა ზედა მოძღვრისა თვისისასა.

და მოიწინეს ერთობით, სადაცა იყო ეგრემ, და წამოიყვანეს, და ეგრეთვე სანატრელი არსენი. ხოლო წმიდად ეგრემ იყო დღითა უხუცეს, რომელთათვისცა თქვა ნეტარმან გრიგოლ სიტყვად იგი დავითისი, ვითარმედ:

- განცხადებდა ღმრთისა სიტყვათადა განმანათლებელ არს და გონიერ ჰყოფს ჩჩვილთა, რომელთა მიერ დაემტკიცოს ქება ქრისტესი. ჭეშმარიტად უბიწონი და წრფელნი ესე შემომიყვანეს ჩვენ დათმენად ღვაწლსა მონაზონებისასა მოსრულნი ბრძანებისაებრ უფლისა, ვითარმედ: „ნუ აყენებთ ყრმებსა მაგას მოსლვად ჩემდა, რამეთუ ეგევითართადა არს სასუფეველი ცათადა“. არამედ ესე უწყოდეთ, ძმანო, დრტვივნადა ყოფად არს ჩვენთვის სამართალი ძმათა შორის ჩვენთა, ხოლო უფალმან იზრუნოს თვით ამათთვის, რომელმანცა თქვა: „ეკრძალენით, ნუ ვინმე დააბრკოლოთ ერთი მცირეთაგანი, რამეთუ ანგელოზნი მათნი მარადის ხედვენ პირსა მამისა ჩემისა ზეცათადასა“. და აწ თქვენ, ძმანო თევდორე და ქრისტეფორე, ძლევამემოსილნო, ექმნენით ამათ მზარდულ კეთილ ნებისაებრ ღმრთისა!

ხოლო მათ აღუთქვეს და თავს იდვეს მოღვაწეებად მათი. მაშინ ჰრქვა მათ ნეტარმან გრიგოლ:

- ძმანო, უფროს არს ესე ყოველთა სათნოებათა თქვენთა, რადთა თვალნი თქვენნი იყვნედ მარადის ამათ ზედა და გეხსენედ დიდებულებად მშობელთა ამათადა და სარწმუნოებად მათი ქრისტეს მიმართ, და ჩვენ გლახაკთა მომართ, ვითარ-იგი მათ ქრისტეს სიყვარულისათვის შვილობისა სიყვარული დაივიწყეს და ხელითა ჩვენითა უფალსა მსხვერპლად მიუპყრნეს და ჩვენ, უცხოთა, ვითარცა ძმათა თვისთა, სასოებით მოგუანდვენეს. აწ ვითარცა წარმოვიყვანენით მშობელთაგან უბიწონი დასამარხველად წმიდად, ეგრეთვემცა ჰპოვებს ქრისტე, რაჟამს ითხოვდეს ხელთაგან ჩვენთა სამკვიდრებელად თვისად!

და რაჟამს მოიწინეს ხანძმთას, ფრიად განიხარეს ძმათა, ქრისტედს მიერ კრებულთა, მათ საღმრთოთა, სულიერისა მამისა და ძმათა მათ მოსლვად.

ხოლო დრტვინვად იყო მათ შორის ყრმათა მათთვის მოყვანებისა. და მოვიდეს წინაშე მამისა გრიგოლისა და ჰრქვეს:

- წმიდაო მამაო, მოციქული იტყვის - სრულმან სიყვარულმან შიში განდევნოსო. უკეთუ ბრძანოს სიწმიდემან შენმან, უშიშად ვიტყოდით, რომლისათვისცა მოსრულ ვართ.

ხოლო მან ჰრქვა:

- ძმანო, ჭემმარიტად ძირმტკიცე არს ჩვენ შორის სიყვარული და შიში არა არს მას შინა. ბრძანეთ, რადცა გნებავს.

ხოლო მათ ჰრქვეს:

- საქმენი შენნი განუკითხველ არიან ყოველნი, თვინიერ ამისა, რომელ ყრმანი ესე მოიყვანენ, და წესსა შენგან დამტკიცებულსა შენ ზევე გამოეხვების მომავალთა ჟამთა საკდემელად ჩვენდა. დადაცათუ უშიშ არს გული ჩვენი ჟამისა ამისთვის, არამედ გარეშე წესისა არს საქმე ესე. და აწ ესე არს სიტყვად ჩვენი, წმიდაო ღმრთისაო.

ვითარცა ესმა კეთილი იგი გულისსიტყვად, ცხადად განიხარა ნეტარმან მამამან გრიგოლ და ჰრქვა მათ:

- ჰოო, ძმანო სანატრელნო, ნუ იყოფინ ჩემდა წესისა მის პირველთა წმიდათა მამათაგან შეკრებულისა ცვალებად ხორციელისა რადსამე მიზეზისათვის, არამედ ჭემმარიტსა ვიტყვი წინაშე ღმრთისა, რამეთუ არაოდეს გასმია ნაცილი სიტყვად პირისაგან ჩემისა. ესრეთ არს ყრმათა ამათ მოწევნად აქა, რამეთუ ქრისტემან ღმერთმან წმიდისა ანგელოზისა პირითა მაუწყა ამათი საქმე ყოველი, რამეთუ - ვითარცა ეფრემ ასური და არსენი ჰრომაელი, კაცთაგან განშორებულნი და ღმრთისა მიახლებულნი, ესრეთ იყვნენ ღირსნი ესე ყრმანი აღზრდილ უბიწოდ ხანძმთას შინა ვიდრე ჟამადმდე პატივისა მათისაო. აწ უკვე შემძლებელ ვართ ცილობად უფლისა ბრძანებასა? „რამეთუ უნებელი ზედა მაც“, - სიტყვისაებრ მოციქულისა: „უკეთუ არა ვახარებდე, ვად არს ჩემდა“. ხოლო თქვენ ნეტარ ხართ, რამეთუ უფალმან გამოგირჩინა ამათ მონათა თვისთა. არამედ თვინიერ ესევეითარისა მიზეზისა, უკეთუ ვინმე ცვალოს წესი პირველი და ყრმად მოიყვანოს ყოფად მონასტერსა ამას, პატიჟეულ იყოს იგი ფრიად დიდებულსა მეორედ მოსლვასა უფლისა და ღმრთისა ჩვენისასა!

ხოლო ძმანი იგი დაჯერებულ იქმნნეს და აღეშენნეს ამას ზედა და ჰმადლობდეს ქრისტესა, მოქმედსა საკვირველებათასა. მაშინ თევდორე და ქრისტეფორე, რამეთუ სენაკნი მათნი ერთგან იყვნეს და სხვათა ძმათაგან განშორებულ, წარიყვანნეს ღმერთმემოსილნი იგი ყრმანი, სულიერთა მათ მამათა, სენაკად თვისად, მცნებისაებრ ნეტარისა მამისა გრიგოლისსა. და აღზარდნეს კეთილად ნაცვალად სძისა - ღმრთისა მადლითა.

მას ჟამსა ბაგრატ კურაპალატმან, ნებითა ღმრთისადათა და ნებითა ძმათა თვისთადათა და ბრძანებითა ბერძენთა მეფისადათა მოიღო კურაპალატობად ნაცვალად აშოტ კურაპალატისა, მამისა თვისისა, რამეთუ მიეცა მას ფლობად ხელმწიფებისად ზეგარდადმო. და ძმანი მისნი ყოველნი კეთილნი და დიდებულნი ხელმწიფენი - ადარნერსე უხუცესი, და გვარამ მრწემი - მშუვალესა მას ძმასა მორჩილ ექმნნეს საღმრთოდას ძმობისა სიყვარულითა, რამეთუ ერთზრახვა, ერთსულ და ერთნება იყვნეს იგინი.

ხოლო ბაგრატ უმთავრეს მათსა იყო სიბრძნითა, სახითა, და სიქველითა და ყოვლითა ღმრთისმსახურებისა სისრულითა. რამეთუ მსგავსი იყო წინადასწარმეტყველისა დავითისი და ნეტარისა ბაგრატ მოციქულისა და მღვდელმოწამისა, მოწფისა წმიდისა პეტრე მოციქულისა, ყოვლითავე კეთილად-მსახურებითა. და მადლითა ქრისტეისითა განდიდნა მეფობად სამთა მათ ძმათა ხელმწიფეთა. რამეთუ შეწევნითა ღმრთისადათა ხრმლითა მათითა დაიპყრნეს ფრიადნი ქვეყანანი და განიოტნეს აგარის ნათესავნი.

ხოლო ნეტარი მამად გრიგოლ მიიწია წინაშე დიდებულისა ბაგრატ კურაპალატისა და ჯერისაებრ შესხმად კურაპალატობისად მიულოცა. ხოლო ქებად იგი შესხმისად, ჟამისა მის ბრძენთა მიერ შეუცავი, ფრიად სთნდა კეთილად მსახურსა კურაპალატსა და ჰრქვა მას:

- ჰოდ წმიდაო მამაო, ღმერთმან შეგამკო სიბრძნითა, ჰასაკითა და სულითა წმიდითა ხსნისა ზღუდედ ჩვენდა, შუამდგომელად შორის სიკვდილისა და ცხორებისა, რომლითაცა ვრცელ იქმენ ყოველსა ამას ქვეყანასა თანა ზრუნვითა და საღმრთოთა მოღვაწეობითა შენითა. ხოლო მე თანამაც სიყვარული და პატივი მამობისა შენისად. აწ ბრძანენ სიწმიდემან შენმან მეფობისა ჩვენისაგან მსახურებად ღირსებისა შენისად, რამეთუ ღმრთისა მიერ მონაწილე ხარ ჩვენ თანა, შვილთა აშოტ კურაპალატისათა.

ხოლო წმიდამან მან ჰრქვა:

- კეთილად მსახურო მეფეო, უმეტეს და უფროს კეთილად მსახურისა მამისა შენისა ფრთეთაგან საუფლომსა ჯვარისათა შეცვულო! მარჯვენად დამბადებლისად და წმიდათა ოხად მარადის გფარავს და მცველი იგი დაუძინებელი ყოვლადვე მცველ არს შენდა, და ნათელი დაუღამებელი უძღვის მეფობასა შენსა და არა სახმარ არს მისსა ბრწყინვალეობად სანთლისად, გარნა მრუმეთათვის ხოლო. არამედ მე გულს-მოდგინედ ლოცვად შენი მიპყრიეს, რადთა არა მოგაკლდეს კეთილი საქმე მეფობისა მიზეზთაგან. არამედ აწ ამას ვითხოვ შენგან: არს აშოტ კურაპალატისა შეწირული აგარაკი ხანძთას და იქმნების კეთილად მონასტრად. უკეთუ მიბრძანოს მეფობამან შენმან, აღვაშენო სადიდებელად ღმრთისა და საცხორებელად სულისა შენისა. და ვიდრე ეგოს ცად და ქვეყანად, ეგოს მას შინა ლოცვად შენთვის!

25

მაშინ სიხარულით უბრძანა ბაგრატ კურაპალატმან შენებად მისი და მისცა ყოველივე სახმარი საშენებელად.

და რაჟამს მივიდა ნეტარი მამად გრიგოლ შატბერდს, მაშინ ცრემლთა მისთა მდინარითა ირწყვოდა ადგილი იგი, იტყოდა რად ლოცვასა ამას:

- მეუფებითა სუფევისა შენისადათა, ღმერთო, უშრომელად დაჰბადენ დაბადებულნი ყოველნი და ხელმწიფებით განმგებელ ხარ ყოველთა ქმნულთა შენთა, რამეთუ ცათა შემოქმედი და ანგელოზთა დამბადებელი და ქვეყანისა დამამტკიცებელი და ზღვათა დამამყარებელი და წვლილადთაცა საქმეთა მოქმედვე ხარ, ვითარცა თქვა დავით: „არა თუმცა უფალმან აღაშენა სახლი, ცუდად შვრებიან მამენებელნი მისნი“. აწ, უფალო, იყენედ ყურნი შენნი მორჩილ ხმასა ლოცვისა ჩვენისასა და აკურთხე ადგილი ესე მადლითა შენითა და აღაშენე მონასტერი განსასვენებელად სიწმიდისა სამკვიდრებელთა შენთა და მოეც ამას სახელი კეთილად სახელოვანი შორის თესლეზსა მრავალსა სადიდებელად შენდა, ყოველთა მეუფეო, უხილავად შეწევნითა ძლიერისა მკლავისა შენისადათა, და განანათლე ნათლითა სულისა შენისა წმიდისადათა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთისმშობლისადათა და წმიდათა ყოველთადათა დაიცევ უკუნისამდე ჟამთა, ამენ.

და ჯვარი დასწერა ადგილსა მას ჩინებულსა. და იწყეს საქმედ ეკლესიისა და სენაკუბსაცა.

და ესრეთ დღითი დღე აღორძნებოდა იგი კეთილად. და იქმნა ღელე გლოვის მტერთა მათ უხილავთა და ხილულთა, ხოლო ნავთსადგურ ცხორების ქრისტეს სამწყსოთა მეფეთა და მთავართა

და ყოველისა ერისა ქრისტეანეთა მართლმორწმუნეთადას. მსგავსად ხანძრისა ღმრთისა მიერ ზეგარდამო ჩინებულისა, ეგრეთვე შატბერდი აღეშენა საღმრთოთა შეწევითა და ლოცვითა ნეტარისა მის კაცისადათა, რომელმანცა შეაერთნა ორნივე იგი უდაბნონი ერთად შენაწევრებულნი და შემტკიცებულნი ძმობრივსა ზედა სიყვარულსა ვიდრე ჟამთა აღსასრულამდე.

ამისა შემდგომად უწოდა კურაპალატმან წმიდასა მას. და ვითარცა მიიწია მის წინაშე, ყოველი აუწყა კეთილად განმარჯვებად მონასტრისა მის ქრისტეს მიერ. მაშინ უბრძანა ადგილნი მარჯვენი აგარაკად შატბერდასა და ყოველი, რაიცა უხმდა, მისცა მისთვის სრულიად საშენებელად.

26

მას ჟამსა ნეტარსა გრიგოლს გულმან უთქვა ხსენებად საბან იშხნელისა და აუწყა ყოველი პირველ ყოფილი ღმრთისმსახურსა კურაპალატსა. ხოლო მას ვითარცა ესმა, ფრიად განიხარა და მსწრაფლ დაწერა წიგნი და წარავლინა კაცნი კეთილნი და პატივით უწოდა მას.

ხოლო მივიღებულნი იგი მოვიდეს და აუწყეს კურაპალატსა, ვითარმედ - არა ჰნებავს კაცსა მას ღმრთისასა მოსლვად აქა. მაშინ ბრძანა კურაპალატმან გზათა იშხნისათა საქმე, რამეთუ მახლობელად იყო ჟამსა მას. და ჰრქვა ნეტარსა მამასა გრიგოლს:

- განუგებელად ვქმენ, რამეთუ წიგნი არა მიწერად გეც. აწ ვითარ წეს არს, მიუწერე.

და თვით კვალად დაწერა წიგნი სხვად და წიგნიცა მამისა გრიგოლისი წარსცა. ხოლო ნეტარი საბან დაემორჩილა მეორედ ბრძანებასა კურაპალატისასა და უფროდს ხოლო - წიგნსა მამისასა.

და მივიდა მათდა სასურველი იგი კაცი ღმრთისად მოსურნეთა მათ თანა. ხოლო კურაპალატი წინამიეგება და პატივით მოიკითხა. და მან კურთხევით ულოცა და ვითარ დასხდეს, ჰრქვა კურაპალატმან წმიდასა მას:

- ჯერ არს ხელმწიფეთა მორჩილებად, რადსათვის არა მოხვედ პირველსა წოდებასა, წმიდაო მამაო?

ხოლო მან ჰრქვა:

- დიდებულო მეფეო, შენ ქვეყანისა ხელმწიფე ხარ, ხოლო ქრისტე - ზეცისა და ქვეყანისა და ქუესკნელთა; შენ ნათესავთა ამათ მეფე ხარ, ხოლო ქრისტე - ყოველთა დაბადებულთა; შენ წარმავალთა ამათ ჟამთა მეფე ხარ, ხოლო ქრისტე - საუკუნოდ მეუფედ და სრული ჰგიეს უცვალელებლი, უჟამოდ, დაუსაბამოდ, დაუსრულებელი მეუფედ ანგელოზთა და კაცთა. და უფროდს შენსა ჯერ არს სმენად სიტყვათა მისთა, რომელმანცა ბრძანა, ვითარმედ - ვერვის ხელეწიფების მონებად ორთა უფალთა. არამედ აწ სიტყვითა ძმისა და მოძღვრისა ჩვენისა გრიგოლისითა მოვედ წინაშე შენსა.

ხოლო კურაპალატმან ჰრქვა:

- სამართლ არს სიტყვად შენი, წმიდაო, არამედ უმჯობეს არს განათლებად სულთა მრავალთა სასანთლესა ზედა განბრწყინვებითა შენ - ბრწყინვალისა სანთლისადათა, ვითარცა ჰრქვა ქრისტემან მოწაფეთა თვისთა, ვითარმედ - ვითარცა მცხინვარებად მზისად განანათლებს ცასა ქვეშე მყოფთა, „ეგრეთ ბრწყინვედინ ნათელი თქვენი წინაშე კაცთა, რადთა იხილნენ საქმენი თქვენნი კეთილნი და ადიდებდენ მამასა თქვენსა ზეცათასა“.

ამისა შემდგომად კურაპალატი მივიდა იშხანს და ნეტარნი იგი კაცნი - მამად გრიგოლ და მამად საბა თანა. და ფრიად შეუყვარდა კურაპალატსა ადგილი იგი.

არამედ რადსაღა განვარძობ სიტყვათა? ნებითა ღმრთისადათა იქმნა საბა ებისკოპოს იშხანსა ზედა, ნეტარისა ნერსე კათალიკოზისა აღშენებულსა კათოლიკე ეკლესიასა და საყდარსა მისსა, რომელი

წელიწადთა მრავალთა დაქვრივებულ იყო. აწ კვალად იქმნა სულიერი ქორწილი და მეორედ აღეშენა ამის ნეტარისა მიერ, ხოლო ხორციელად - მოღვაწეებითა ღმრთისმსახურთა მათ მეფეთადათა.

და რაჟამს მამად გრიგოლ სტუმრად მიიწიის იშხანს, ეპისკოპოსმან საყდარსა იგი დასვის და თვით თანადაჯდის, რამეთუ არა თავს იდვის ურჩებად ნეტარისა გრიგოლისი, ვინაფთჳან მოძღვარ და უზეშთაეს იგი იყო. და ესრეთ წარემართა იშხანი კეთილად ვიდრე აქამომდე და უკუნისამდე.

27

არამედ აწ კვალად პირველსავე სიტყვასა მივიდეთ.

რამეთუ ნეტარი მამად ჩვენი გრიგოლ პიტვიცემულ იყო ზეგარდამო ღმრთისა მიერ. და ჟამთა მისთა არავინ ურჩ იყო სიტყვათა მისთა, უფროას ხოლო ხელმწიფენი მის ჟამისანი. ხოლო იყო ჟამი, რომელსა ერთგან იყვნეს ძმანი იგი დიდებულნი და ნეტარმან მან გულსმოდგინედ მოახსენა, რადთამცა ბრძანეს და იხილნეს მისნი იგი შენებულნი მონასტერნი და ყოველნი კლარჯეთისა უდაბნონი. ხოლო მათ ისმინეს მოხსენებად წმიდისად მის, რომელიცა წინა წარმოუძღვა მთავართა მათ.

და პირველად მიიყვანნა შატბერდს. და ფრიად შეუყვარდა ადგილი იგი და შეწირეს მრავალი შესაწირავი ხელმწიფეთა და აზნაურთა და ყოველმან ერმან. მაშინ მოღვაწედ შატბერდისა გამოჩნდეს დიდებულნი აზნაურნი.

და რაჟამს წარმოვიდეს შატბერდით ხელმწიფენი იგი და ნეტარი გრიგოლ წინაუძღოდა მათ, მაშინ მოვიდა ზაქარია ანჩელი ეპისკოპოსი, ღირსი და სასწაულთა მოქმედი, და პატივით მოიკითხეს ხელმწიფეთა მათ და თანაწარმოიყვანეს. და მოიწინეს ჯმერკს და ბერთას წმიდისა ღმრთისმშობელისა ეკლესიათა და დაბას წმიდისა მოწამისა გიორგის ეკლესიასა. ხოლო დოლისყანა მონასტრად უკანას იქმნა.

და მოილოცნეს წმიდანი ადგილნი და ფრიადი განუყვეს განსაყოფელი, რამეთუ სამთა მათ ხელმწიფეთა აქვნდეს დიდნი შესაწირავნი. და მიიღეს მადლი ლოცვითა ამათ ნეტართა მამათადათა.

და მოიწინეს ოპიზას და განმხიარულდეს მადლითა ნათლისმცემელისადათა და ლოცვითა ნეტართა მათ კაცთადათა. და აჩვენეს მოღვაწეებად ძლიერი შესაწირავთა მიცემითა. და წარემართნეს ხანძთად. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ წინამძღვარნი იგი მონასტერთანი თანაწარმოიყვანნა მის თანა და მოვიდეს ხანძთად საყოფელსა დიდისა მოწამისა გიორგისა. და უმეტეს განკვირდა გონებად ხელმწიფეთა მათ, რაჟამს იხილნეს მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი უფიცხლესსა მონაზონებისა კანონსა, რამეთუ იყვნეს იგინი, ვითარცა ზეცისა ანგელოზნი. და პირველად მტერთა ძლევისა საჭურველი მიიღეს ოხითა წმიდისა გიორგისითა და შემდგომად ლოცვითა მათ სანატრელთადათა, ხორცითა სულთა თანა განათლდეს. რამეთუ იხილეს ადგილიცა იგი ნაყოფთაგან უღვაწი, უფროასი მინიჭეს კეთილთა მათგან შესაწირავი.

და ჟამსა მასვე მოიწია წინამძღვარი მიძნადოროსად დიდი მამად სანატრელი დავით, მაშენებელი მონასტერთად, და მოწაფენი მისნი, ნეტარნი - ილარიონ, მამად და მაშენებელი წყაროსთავისად, რომელიცა კათალიკოზ იქმნა მცხეთას, და მამად ზაქარია, მაშენებელი ბარეთელთისად, წინამიგებებად ხელმწიფეთა მათ.

და ვითარცა იხილეს მფლობელთა მათ შეკრებად იგი წმიდათა მამათადა, იყვნეს რად მსგავს წმიდათა უხორცოთა, განიხარეს, რამეთუ ესმოდეს მათგან მოძღვრებანი საღმრთოთა მცნებისანი, რომლისათვისცა თქუეს დიდთა მათ ხელმწიფეთა:

- წმიდანო მამანო, ვინაფთჳან გიხილენით თქვენ, დაგვავიწყდა მეგრ თუ ქვეყანასა ზედა ვართ ჩვენ, არამედ ვკგონებთ, ვითარმედ ზეცას წმიდათა ბანაკსა დამკვიდრებულ ვართ. რამეთუ თქვენ

სულითა მარადის წინაშე ღმრთისა მდგომარე ხარო და სადაცა არიან საყოფელნი თქვენნი, მუნცა არიან გულნი თქვენნი. არამედ იყავნ მეოხებად თქვენი ჩვენ ზედა აქა და საუკუნესა!

ხოლო წმიდათა მათ ფრიადითა ლოცვითა შეჭურნეს და აკურთხნეს ხელმწიფენი იგი და ჰრქვეს:

- ღმრთისმსახურნო მეფენო, ჭემმარიტად გულნი თქვენნი ხელთა შინა ღმრთისათა არიან, რომელმანცა ჩვენ, გლახაკთა, გულსა ნუგეშინის სცა პირითა თქვენითა და კეთილთა თქვენთა უხვად მონიჭებითა. და თქვენ მოგცა უფალმან დანერგვად უკვდავთა ხელმწიფეთა წმიდათა ეკლესიათა მოკვდავითა მეფობითა. და შეწევნადცა მათი უხილავად საჭურველ ყო თქვენდა უფროდს ხილულთა საჭურველთა და უმრავლეს ბევრთა მხედართა. და ესე უწყოდეთ, რამეთუ სულიერად განწყობილნი ლაშქარნი თქვენნი ესე წმიდანი - უდაბნოთა მამანი არიან ხორციელად განწესებულთა ლაშქართა თქვენთა სიმტკიცენი და საჭურველნი ყოველთა მორწმუნეთა მეფეთან მწყობრთა შინა წყობისათა. თქვენ უმეტესად ამისთვის, რამეთუ მეფობისა სიმადლესა თანა გაქვს თქვენ ქრისტესს მიმსგავსებული სიმდაბლე და მოღვაწეობა წმიდათა ეკლესიათა და ნუგეშინისცემად გლახაკთა და ყოვლისა ერისა სიმართლით განკითხვად სიტყვისაებრ უფლისა, ვითარმედ - ნუ თვალ-ხმით შჯით, არამედ საშჯელი სამართალი საჯეთო, რამთა ქვეყანისა ამის მეფობასა თანა მოილოთ ზეცისა და მეუფესა თანა მკვიდრობად უოხჭნოდ; და მოგეცინ ქრისტემან დიდებად სრული ზეცისა და ქვეყანისა, რამთა სიტკბოებით მოხსენებად ჩვენი არაოდეს უდებ ჰყოთ ვანისმყოფთა ამათთვის. გულისხმა ყავთ, ვითარცა-იგი აბრაჰამ მამათმთავარმან და დავით წინადაწარმეტყველმან სწორად მეჭომეთა მისცა ნატყვენავთა მათგან ნაწილი, ეგრეთვე კეთილთაგან თქვენთა გლახაკნი და ეკლესიანი ნაწილულ არიედ მარადის, ვითარცა ლევიტელთათვის უფალი ბრძანებს - ნაწილი მათი მე ვარო. ეგრეთცა გლახაკთა ნაწილი თქვენ მიერ განწესებულ არს, რამთა ნაცვალად უფალი მოიგოთ სასოდ ორისავე ცხორებისა, რამეთუ გლახაკთა არაა აქვს თვინიერ ღმრთისა სახიერისა მოწყალეობად.

28

ამისა შემდგომად მამისა გრიგოლისთვის ზრახვა ყვეს ეპისკოპოსისა მის თანა წმიდათა მამათა, რამთა დაადგინონ გრიგოლ არქიმანდრიტად ყოველთა კლარჯეთისა უდაბნოთა ზედა და მოახსენეს ხელმწიფეთა მათ. ხოლო მათ ფრიად განიხარეს და ერთობით დიდითა დაპატიჟებითა მოღვაწეობისა მის საქმედ დაადგინეს. და მრავალთა წელიწადთა ვიდრე გარდაცვალებამდე განაგებდა წმიდათა მათ მამათა წესსა კეთილად.

ხოლო ხელმწიფეთა მათ მოილოცნეს მიძნადროდ, წყაროდსთავი, და ბარეთელთად და ადგილნი მათნი, და მუნცა მისცეს შესაწირავი და მიიღეს მადლი წმიდათა მათ ეკლესიათაგან და ნეტართა მამათა ღირსთა და წმიდათა მოღვაწეთაგან. და ყოველთა მათ უდაბნოთა ზღვარნიცა გან-ვე-უთვისნეს. და წარსლვასა მათსა თანაწარიყვანეს ნეტარი გრიგოლ. და ადარნერეს ხელმწიფემან ძე თვისი გურგენ ნათლითა მისცა მას. და რამეთუ ბაგრატ კურაპალატისა ძე, დავით კურაპალატი, ნეტარისა მამისა გრიგოლისვე აქმული იყო, ორნი ესე ხელმწიფენი - დავით კურაპალატი და გურგენ კურაპალატი - რომლისათვისცა გარდაცვალებისა ჟამსა ანდერძ ეყო გურგენ კურაპალატსა, ვითარმედ: „ნათლისმამისა ჩემისა ძვალთა მახლობელად დამდევით ფერხთა თანა მისთა და სხვათა მათ მამათა ძვალნი ჩემ ზედა დაუსვენენით“, რომელ ყვესცა ეგრეთ. არამედ შემდგომად გურგენ კურაპალატისა ძემან მისმან, აშოტ ერისთავთა ერისთავმან, ხანძთას ახალი ეკლესია დაიწყო წადიერად და ურიცხვი შესაწირავი გარდაჰმატა მას.

ხოლო იყო ჟამსა მას ხანძთას წინამძღვრად მამად არსენი, ნათესავით აზნაური. ამისითა განზრახვითა იქმნა დაწყებად ახლისა მის და შეენიერისა ეკლესიისად ფიცხელსა მას კლდესა ზედა, რომელიცა ფრიადითა შრომითა და ქვითკირითა მყართა მრავალთა ჟამთა დაავაკეს და ესრეთ შეჰრაცხეს შემზადებად ადგილისად მის, ვითარმცა სრულიად აღეშენა. არამედ აკურთხენ ქრისტემან ამონა, სიბრძნით სრულიად მაშენებელი, და შემწენი ყოველნი, რომელთაგან კეთილად განემარჯვებოდა შენებად ეკლესიისად მის. ხოლო ქვად და კირი ფრიად შორით მოაქვენდა ძნელთა მათ გზათა კაცთა ზურგითა. და ყოველი სასწორითა იწონებოდა, რამეთუ იყიდდეს მაშენებელნი იგი.

მას ჟამსა გარდაიცვალა ღმრთისმსახური იგი ხელმწიფე, წმიდათა ეკლესიათა მაშენებელი და მონაგებთა შემწირველი და გლახაკთა მოღვაწე, და დაემარხა ხანძთას არსენის გზითა და მისა მისისა მცხვედისადათა. არამედ მამად არსენი და ჯიბრილისა ძმად, სანატრელი იოვანე, ახლისა ეკლესიისა განმასრულებელი, ორნივე ესე ხანძთას მამობასა შინა აღესრულნეს. ქრისტემან განსვენებამ მიეცინ მათ!

ხოლო გურგენ, მმისწული აშოტისი, დიდი იგი ხელმწიფე ფრიადთა ნათესავთად, ღმრთისა მიერ დაჯდა ერისთავთა ერისთვად და მან განასრულა ეკლესია იგი ახალი ხანძთისად, და მის თანა - ყოველთა დიდებულთა ხელმწიფეთა და აზნაურთა და ყოველმან ერმან მორწმუნეთამან. და უფალმან კეთილი მოუკლებელი მიეცინ ყოველთავე!

29

არამედ აწ კვალად ნეშტი იგი პირველი განვაახლოთ.

რამეთუ რაჟამს-იგი განდიდნა სახელი ნეტარისა მამისა გრიგოლისი და მიიწია ქართლად და ესმა სანატრელსა დედასა მისსა დიდებულებად მისა თვისისად, რამეთუ იყო იგი ცოცხალ და მიწვეწულ მოხუცებულებასა, მას ჟამსა განმხიარულდა სულითა და განძლიერდა ხორცითა და მადლი შეწირა ქრისტესსა, რომელმან კეთილი სახარება ასმინა მისა მასისად ყოვლად-კეთილისად, ხორციელად სიქადულისად და სულისა მისისა გვირგვინოსანყოფელისად. რამეთუ იგი ხოლო მარტოდ ესუა შვილად და თვინიერ მისისა შობისა მამაკაცი არღარა იცოდა, არამედ სიწმიდით დადგრომილ იყო ლოცვასა შინა და მარხვასა და მარადის შიშსა ღმრთისასა.

ხოლო გული მისი იგლოვდა მისა თვისისა განშორებისათვის, არამედ სიხარულისა ხმამან განამტკიცა და მიცვალებულთა მისთათვის, რომელ გულისკვლემად აქვნდა, დაავიწყდა ამით ნუგეშინისცემითა, და მსწრაფლ ხოლო წარმოვიდა სახედრითა. და თანაიყვნეს მსახურნი მისნი, მამანი და დედანი.

და მოიწია დედისა ფებრონიასსა მერეს. ხოლო მან სიხარულით შეიწყნარა და მსწრაფლ ხოლო აუწყა წიგნითა ნეტარსა გრიგოლს. ხოლო წმიდა იგი, ძე უბიწოდ, მალაიდ მივიდა დედისა წინაშე მორწმუნისა და თაყვანი სცა მას და ქრისტესმიერი კურთხევად და მშვიდობად მისცა. ხოლო იგი სიხარულითა მოეგება ძესა თვისსა, ამბორს უყოფდა და ეტყოდა:

- შვილო ჩემო ტკბილო, გიხილე, რომლისათვისცა მსუროდა, რამეთუ ხილვითა შენითა განმეშორნეს ყოველნი იგი პირველნი ტკივილნი, - და მრავალფერითა სიტყვითა განგრძობილად იყო უბნობად მათი.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრქვა:

- შენდობა იყავნ ჩემდა შენ მიერ, დედაო ჩემო, არამედ არა ნებითა ჩემითა განგეშორე, გარნა ნებასა ღმრთისასა ესრეთ სათნო უჩნდა, ვითარცა აწ იქმნა. ხოლო შენ ცხორებასა ამას წუთსა არა გაკლდა ხორციელად და სულიერად, ვიდრე აქამომდე. არამედ აწ თანამაც მოღვაწეობად შენი სულიერად და ხორციელად მცნებისაებრ უფლისა, რომელსა ბრძანებს პატივისათვის მშობელთადასა. და სიბრძნესა წერილ არს: „შვილო, მიაგე მშობელთა შენთა, რად-იგი მოგაგეს, რამეთუ თვინიერ მათსა შენმცა არა იყავ“. და კვალად იტყვის: „საგმობელ არს, რომელმან შეურაცხყო მამად თვისი, და წყეულ არს უფლისაგან, რომელმან განაწყოს გული დედასა“, რამეთუ „კურთხევამან მამისამან და დედისამან დაამტკიცნის სახლნი უკუნისამდე, ხოლო წყევამან მათმან აღჰფხვრნის სრულიად“. და პავლე ესრეთვე მრავალგზის ამცნებს მშობელთა პატივისცემასა ყოველთა. და აწ ესე სიტყვანი და მსგავსნი ამათნი გვესმინა ღმრთივსულიერთაგან წიგნთა სასწავლებლად მორწმუნეთა. ხოლო მე, მადლითა ღმრთისადათა, კურთხევად შენი დავიმვიდრო, ვითარცა შვილმან მშობლისა მოყვარემან, მორჩილებით მსგავსად ძალისა, ნებისაებრ გულისა შენისა.

და ფრიად ნუგეშიანს სცა მას ნეტარმან მან ღმრთისა კაცმან და აღაშენა ფრიად სანატრელი იგი მოხუცებული. და მან პირველად აკურთხა ღმერთი და მერმე ძე იგი თვისი და თანამოსრულნი იგი სახლეულნი თვისნი შეჰვედრნა და ჰრქვა:

- ჩემდა მსგავსად ესენი გვედიან, შვილო, რომელთა გულსმოდგინედ მსახურება ჩემი თავს იდევს.

ხოლო წმიდამან მან ჰრქვა:

- მოციქული იტყვის: „უკეთუ ვინმე თვისთა და უფროდს სახლეულთა არა იღვეწიდეს, ეგევითარსა მას სარწმუნოებად უვარ უყოფიეს და არს იგი ურწმუნოთა უძვირეს“. ხოლო მე თანამაც, დედაო, ბრძანებისა შენისა სმენად და ზრუნვად ყოველთა ამათ შენთა საურავთად.

და ვითარცა ჯერ იყო, დაიურვნა ყოველნი კეთილად.

მაშინ ნეტარმან დედამან ფებრონია ჰრქვა მოხუცებულსა მას სარწმუნოსა:

- ღმრთისმოყუარეო დედაო, შვილისა შენისა და ძმისა ჩემისა გრიგოლის თანა მე ვარ აწ შვილი შენი. და არა დაგაკლდეს ჩვენგან მსახურებად ყოვლადვე, რამეთუ გხედავ შენ ვითარცა ანნა წინადაწარმეტყველსა, რომელი არა განემორებოდა ტაძრისაგან უფლისა დღე და ღამე ლოცვითა და მარხვითა. ეგრეცა შენ მცნებათა ღმრთისათა დამტკიცებული ჰგიე მარადის და ნაყოფისაგან საცნაურ არს სიკეთე ხისად.

ხოლო იგი სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა და წმიდათა მათ.

მაშინ ნეტარმან გრიგოლ ჯერისებრ განაგო ცხორებად დედისა თვისისად და მისთანათა მათ. და მსახურსა ვისმე დედაკაცსა დედისა თვისისასა ქმარი უსვა, და ბასილი, მამად ხანძთელი, მისგან იშვა, რომელიცა ფრიადთა წელიწადთა წინამძღვრობდა ხანძთას კეთილად ვიდრე სიკვდიდმდე და მისლვად მისა წინაშე უფლისა.

არამედ შემდგომად ჟამთა მრავალთა სანატრელი შშობელი მამისა გრიგოლისი გარდაიცვალა მერეს შინა და მივიდა უფლისა, რომლისაცა სუროდა. ხოლო ნეტარმან გრიგოლი დაიღვაწა სული მისი და დიდებად შეწირა ღმრთისა, რომელმანცა მიჰმადლა მას კეთილად მსახურებად დედისა თვისისად და სრულიად კურთხევად მისგან მიიღო.

30

არამედ თევდორე და ქრისტეფორე, სანატრელთა მათ დიდთა მამათა, რაჟამს იხილნეს განჭაბუკებულნი და სრულნი სიბრძნითა და ჰსაკითა ღირსნი იგი ღმრთისანი არსენი და ეფრემ, გულპრობილ იქმნნეს ფიცებისაგან მამისა გრიგოლისა, რომლისადა აღეთქვა, ვიდრე ყრმათა მათ აღორძინებამდე არა განემორნეს მათგან.

მაშინ ფარულად ხანძით ღამე გამოვიდეს და ძმანიცა ვინმე თანაწარიყვანეს და კვალად წარვიდეს კერძოთა ქართლისათა, რამეთუ უფალი უწოდდა მათ უხილავად ბრძანებით და აღაშენებდა წმიდათა მათ მონასტერთა მათ მიერ ნემცსა და კვირიკე-წმიდისასა.

ხოლო ნეტარსა გრიგოლს ეუწყა უფლისა მიერ, რადთა არღარა დააბრკოლნეს გულსმოდგინებისა მისგან მათისა, არამედ თანამდგომ ექმნეს კეთილსა მას საქმესა. და ძიება ყო მამამან გრიგოლ და პოვნა იგინი სამცხეს და აბრალა ფარულად წარსლვად მათი. ხოლო იგინი შეუვრდეს და ჰრქვეს:

- შენდობა იყავ ჩვენდა, წმიდაო მამაო, რამეთუ ამის მიზეზისათვის იქმნა გამოსლვად ჩვენი ხანძით, რადამცა ნაყოფი რამე ნაწილ ჩვენდა ჩნდა ახლად შენებითა მონასტერთადთა.

ხოლო წმიდამან მან ჰრქვა:

- კეთილ არს განზრახვად ეგე თქვენი ნებითა ღმრთისაჲთა, არამედ მე თანამონაწილე მყავთ გულსმოდგინებასა მაგას, რამეთუ არა ვარ მახრწეველ კეთილისა.

და წარვიდეს ზოგად სამცხისა და ქართლისა, არეთა მათ უდაბნოთა, და პოვნეს ორნი ადგილნი სამონასტრედ და აღაშენეს სენაკები ორგანვე. და უწოდეს თევდორეს ვანსა ნემვი, ხოლო ქრისტეფორემსა - კვირიკე-წმიდაჲ, და მოწაფენი დაუტევნეს.

და სამნივე ესე ნეტარნი - გრიგოლ და თევდორე და ქრისტეფორე წარმოვიდეს ხანძთად ძმათა განყოფად ჯერისაებრ. და ვითარცა მოიწინეს კრებულსა მას თანა, ღმრთისა სათნოსა, და მოიკითხნეს იგინი, სიტყვად იწყო ნეტარმან გრიგოლ ძმათა მათ მიმართ.

- ერნო ქრისტემსნო, ისმინეთ ჩემი! პირველად ჩვენ ზოგად მოვიწიენით უდაბნოსა ამას წმიდასა მე, გლახაკი გრიგოლ, და საბან, იშხნისა ეპისკოპოსი, და თევდორე და ქრისტეფორე, ოთხნი ესე. და მრავალთა წელიწადთა ვითარცა მოწაფენი მორჩილ იყვნეს ჩემდა, ვიდრე ჟამადმდე ღმრთის წოდებისა, დიდნი ესე მამანი, სათნონი ქრისტემსნი. და ოდეს ინება ქრისტემან, საბა ეპისკოპოს ყო იშხანსა ზედა, და წარიყვანნა მან ძმანი აქაით. ხოლო აწ ქრისტე აღაშენებს ორთა მათ მონასტერთა ფრიად კეთილთა ქართლს შინა თევდორემს და ქრისტეფორემს მიერ. და ვითარცა იგი ხორციელად მშობელთა მონაგები შვილთა განუყვიან, ეგრეთვე ხანძთად სულიერად მშობელი არს ჩვენ ყოველთაჲ. დადაცათუ ხატი მონაზონებისაჲ გვაქვენდა პირველ მოსლვისა, ხოლო კურთხევაჲ ყოველი აქა მოგვიდებიეს ჩვენ. და აწ ამათ, შვილთა თვისთა, ხელითა ჩემითა ძმათა უბოძებს, რადთა ახლად შენებასა მათსა უზრუნველ იყვენენ კეთილად გამოცდილთა მონაზონთა თანადგომითა, და რადთა მტკიცედ ეგოს სულიერი სიყვარული ჩვენ მიერ აღშენებულთა მონასტერთა.

და ვითარცა სიტყვანი ესე დაასრულნა, უბრძანა შემოკრებაჲ ძმათა ყოველთაჲ. და თევდორემს და ქრისტეფორემს განზრახვითა გამოირჩინა მათ შორის ძმანი ათცამეტნი ხანძთისათვის საუბუცესოდ, და სხვანი ყოველნი სწორად განყვნა სამად გუნდად, რამეთუ შატბერდისა ხვედრნი წარეგზავნნეს პირველვე შატბერდსა. და უბრძანა აღთქმისაებრ წილით განყოფაჲ. ხოლო თევდორე და ქრისტეფორე განმხიარულდეს, არამედ მცირედ მკსინვარებაჲ იყო მათ შორის, რამეთუ ეგრემ და არსენი გრიგოლის ნაწილსა იყვინეს, ხოლო ეგრემ მიანიჭა თევდორეს და არსენი თვით იჩინა და სწორი მისი სხვაჲ ძმაჲ მისცა ქრისტეფორეს. და დაჯერებულ იქმნნეს იგინი სიხარულით.

ხოლო საკვირვლ ესე იყო ნეტრეულთა მათ სამწყსოთაჲ, რამეთუ არა აცილობდეს მწყემსთა მათ კეთილთა, ვითარცა სიტყვასა უგებდეს ადგილისათვის, სადამცა ვისმე ჰმარჯვდა. რამეთუ ვითარცა საცხოვარნი შეჰრაცხნეს თავნი თვისნი მარადის ქრისტეს თანა მყოფთა მათ ქრისტემს გამორჩეულთა. ესრეთ იყო მორჩილებაჲ ძლევეთშემოსილთა მათ კაცთაჲ.

და ნეტარნი იგი მამანი ჩვენნი წარუძღვეს ძმათა მათ და კვალად მიიწინეს ნემვს და კვირიკე-წმიდას. ხოლო მამად გრიგოლ თანადამდგომ ექმნა მათ ყოველითა გულითა ახლად შენებასა მათსა. და აკურთხნეს ადგილნი წმიდათა ეკლესიათანი და დასხნეს საფუძველნი.

და ვითარცა წარმოვიდოდა ნეტარი გრიგოლ, მაშინ ძმათა მათ ყოველთა ტირილით ჰრქვეს:

- ჰომ წმიდაო ღმრთისაო, სიტყვად იგი უფლისაჲ აწვე აღესრულების ჩვენ ზედა, ვითარმედ „ინატრიდეთ ხილვასა მოძღვრისა თქვენისასა და ვერ იხილოთ!“ ჰომ სიწმიდეთა შენთა მძლავრებაჲ, არამედ იყავ ნებაჲ შენი და ნუ ნებაჲ ჩვენი. შენ, წმიდაო, დადაცათუ საწუთროსა ამას განგვიშორენ, საუკუნოდ ნუ გნებავს განშორებაჲ ჩვენი და გახსოვსმცა მარადის წმიდათა შინა ლოცვათა შენთა, გამორჩეულო ღმრთისაო!

და აკურთხნა ყოველნი იგი ნეტარმან მან ცრემლით და ნუგეშინის სცა გულთა მათთა და შეჰკედრნა ქრისტესა და სანატრელთა მათ მამათა და ჯვარი დასწერა წმიდათა მათ მონასტერთა. და წარმოსლვასა მისსა გზაჰყვეს მამად თევდორე და მამად ქრისტეფორე და ცრემლით ჰამბორს უყვეს

ურთიერთას. და იგინი თვისთა მონასტერთა დაადგრეს, ხოლო ნეტარი მამად ჩვენი მოვიდა ხანძთად.

ესე მცირედი ვახსენე სამთა მათ წმიდათა - თევდორესი და ქრისტეფორესი და საბან იშხნელისა ცხოვრებად, ამით, რამეთუ ფრიად განგრძობად იქმნებოდა საქმეთა მათთა სრულიად აღწერითა ჭეშმარიტად.

31

რაჟამს ხანძთად იქმნა სახელოვან მადლითა და სახარულევან სულიერთა შვილთაგან, მას ჟამსა მიძნადოროდთ ხანძთად მოვიდა დიდი მეუდაბნოე მიქელ მამად, რომელიცა დაემკვიდრა პარეხთა, რამეთუ იყო იგი მეგობარ ნეტარისა მამისა გრიგოლისა. და ეძიებდა მარტოდმყოფებასა და პოვა თავისა თვისისა სამკვიდრებელი ბერთისა პარეხთა და განზრახვითა ამის წმიდისადათა, დაემკვიდრა მათ შინა და კეთილად წარემართა სათნოებათა მიმართ უფლისათა.

ხოლო მტერი - ეშმაკი იგლოვდა ფრიად, რამეთუ ხედვიდა წმიდათა კაცთა განმრავლებითა ჟამისა თვისისა შემოკლებასა. და მიქელისთვის დიდსა საუცრებასა ცხადად და ფარულად ჰყოფდა, რადთამცა განიოტა უდაბნოდთ. ხოლო იგი ძლიერად მოითმენდა გვემთა დაუძინებელისა მის მხდომისათა და არცხუნდა თითოსახეთა მათ მანქანებათა მისთა შეწევნითა ქრისტედისათა და წმიდათა ყოველთა ოხითა.

32

ხოლო იყო ჟამსა რომელსამე მამად მიქელ განშორებულად სენაკსა თვისსა მდგომარე მალალსა კლდესა ზედა მცირედ რამე უდბად. და კადნიერ იქმნა მის ზედა ბელიარ და სიმაღლისა მისგან გარდამოაგდო ქვე. ხოლო დაიცვა ყოვლად უვნებელად ყოველთა მეუფემან ქრისტემან ღმერთმან.

არამედ მამად მიქელ შეზრუნდა მიმდემი სამარადისოსა მას ბრძოლასა და მოწაფე თვისი მიავლინა სულიერად მოძღვრისა თვისისა მამისა გრიგოლისსა და აუწყა ყოველი იგი განსაცდელი სულთა ბოროტთად. და წმიდად იგი მსწრაფლ მივიდა შეწევნად ძმისა თვისისა ძალითა უფლისადათა და განამხნო იგი სულითა. და ახლად ხელითა თვისითა შექმნა ძლევისა მომცემელნი ქრისტეს ბეჭედნი, ორნი ჯვარნი ძელისანი, საფარველად მისა და განსაოტებელად მტერთა, და იმიერ და ამიერ განშორებულად სენაკსა მისსა აღჰმართნა და საზღვრად უჩინნა წმიდასა მას, ვითარმედ:

- ორთა ამათ ჯვართა ქრისტესთა შუა უშიშად იყავ შეწევნითა წმიდისა სამებისადათა და ძალითა პატიოსნისა ჯვარისადათა. ხოლო უკეთუ წარჰვლო, კვალად განიცადო უძვირესად პირველისა.

და ლოცვა ყვეს და წარმოვიდა სანატრელი გრიგოლ. ხოლო ნეტარმან მიქელ პოვა სრულიად განსვენებად, რამეთუ სიმდაბლითა დასცა მტერი ამჰარტავანი. ვინადათგან არა სიმართლეთა თვისთა ესვიდა, არამედ ღმრთისა მხოლომსა მინდობითა მოიყვანა მოძღვარი თვისი და სულიერი ძმად გრიგოლ შემწედ, ვითარცა წერილ არს: „ძმად ძმისა შემწე ვითარცა ზღუდე დაუცემელი“, სიტყვისაებრ იაკობ მოციქულისა, ვითარმედ: „ერთიერთისათვის ილოცევდით, რადთა განიკურნნეთ, რამეთუ ფრიად შემძლებელ არს ლოცვად მართლისადა შეწევნად“. და ესრეთ მტერთა ზედა მძლე ექმნა სრულიად მადლითა ღმრთისადათა.

ხოლო იყო ნეტარი მიქელ ქვეყანისა შავშეთისადა, სოფლისა ნორგიალისადა და მიძნადოროს მონაზონ იქმნა, ხოლო პარეხთა შინა მრავალთა წელიწადთა ცხოვნდა და აღ-რად-ესრულა, მუნვე დაემარხა. და აწ საფლავი მისი და დიდებულისა მამისა ბასილისი, რომელიცა შემდგომად მისსა პარეხთა მკვიდრ იყო, ერთგან არიან და კაცთა კურნებასა მიჰმადლებენ, რომელნი სარწმუნოებით მივლენან მათდა.

ხოლო ნეტარი მამამ ჩვენი გრიგოლ, ორთა მათ მისთა შენებულთა მონასტერთა შინა - ხანძთას და შატბერდს იქცეოდა მარადის და მოძღვრებისა მისისა სწავლითა ადავსებდა გულსა მოწაფეთა თვისთასა. რამეთუ არა ხოლო თუ წიგნთა საღმრთოთა ოდენ სიბრძნისმეტყველებდა ყოვლით კერძო, არამედ წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა საქადაგებელსა გალობასა სრულიად წელიწდისა განგებითა მოძღვარ იყო განუკითხველად და ყოველთა დღესასწაულთა განგებად კეთილად იცოდა, რამეთუ, რომელიცა დაესწავა, დაუვიწყებლად ახსოვდა. და აქვნდა ხმისა ნებიერობად და ტკბილობისა შეუნიერებად. ხოლო განსაკვირვებულ იყო ხსოვნებად მისი.

რამეთუ აწ არს ხანძთას ხელითა მისითა დაწერილი, სულისა მიერ წმიდისა, საწელიწდომ იადგარი, რომლისა სიტყვანი ფრიად კეთილ არიან. ხოლო ახლისა შჯულისა დაბეჭდულნი წიგნნი ზეპირით იცოდნა და მრავალნი წიგნნი ძუელისაცა შჯულისანი. არამედ დაუბეჭდველნი წმიდათა მოძღვართა თქმულნი აღურაცხელნი წარმოითქმოდეს უწიგნოდ ენითა მისითა უმეტეს ზეშთა ბუნებისა ჩვენისა. რამეთუ ძალი ღმრთისად სადაცა დაადგრეს, ყოველსავე აღასრულებს უფროდ ბუნებისა და ცნობისა კაცობრივისა. და ადამისდაცა პირველ მცნებისა შეურაცხებამდე ყოველი დამორჩილებულ იყო, ხოლო ამათ მცნებათა უბიწოდ დამარხვითა ყოველივე კეთილად განემარჯვებოდა. და ამის მიერ არა ხოლო თუ მონასტერნი მისნი განმტკიცებოდეს, არამედ სიბრძნისა მისისა მდინარეთაგან ირწყვოდეს ყოველნი უდაბნონი კლარჯეთისანი. და მრავალგზის მოვიდიან წმიდანი იგი მამანი, წინამძღვარნი მონასტერთანი, მრავალთათვის მიზეზთა, და სიბრძნითა მისითა პოვიან განსუენებად ყოველსა ზედა საქმესა.

ხოლო ყოველთა დღეთა ამის ნეტარისათა წმიდათა მათ მამათა მონასტრებისათა აღებად ამას წინაშე გარდაიხადიან ხანძთას და პირმარხვად მიიღიან კანონი დიდთა მარხვათათვის და წარვიდიან. და იყო ოდესმე ერთად შეკრებად ამათ ნეტართად წმიდისა ამის წინაშე. და თვინიერ ოპიზისა წინამძღვარისა ყოველთა მათ ასწავებდა კეთილთა მათ სიტყვათა სულისა ცხორებისათა მამად გრიგოლ. ხოლო ოპიზელი მამამ შეწუხნა და ჰრქვა მას:

- წმიდაო მამაო, რადასათვის თანაწარმხდი სულიერთა სიტყვათა შენთა?

ხოლო მან ჰრქვა:

- მამაო პატიოსანო, არა თუ შეურაცხებისათვის თანაწარგხედ შენ, არამედ ამის მიზეზისათვის, რამეთუ ამათ ყოველთა უდაბნოთა უწინარეს აღშენებულ არს ოპიზად და არა განვაგებ ოპიზასა ზედა, არცა წინამძღვარსა მისსა ზედა.

ხოლო მან სიმდაბლით დაარწმუნა წმიდასა მას თავისა თვისისა სწავლად სწორად სხვათა მათ მამათა, რათუ ესრეთ აქვნდა ყოველთა, ვითარცა წმიდათა მოციქულთაგანი შუვამდგომელად ღმრთისა და კაცთა.

არამედ მრავალგზის მის ჟამისა ხელმწიფეთა განიზრახეს დამტკიცებით ამის ნეტარისა ეპისკოპოსობად და ფრიადითა შრომითა აწყინეს, რადთამცა დაემორჩილა. ხოლო მან არა ინება დიდებად ესევითარი და გულსხმა უყო მათ განმარტებულად, ვითარმედ:

- მსოფლიოთა მათ წმიდათა საყდართა არა უმრწემეს არიან წმიდანი უდაბნოთა ეკლესიანი, საყდარნი ღმრთისა დიდებისანი. დადაცათუ მღდელობად ეპისკოპოსთაგან მიეცემის ყოველთა მღდელთა, არამედ პირველთა წმიდათა მამათა მეუდაბნოეთაგან ესრეთ ვისწავეთ, ვითარმედ: რომელი მადლი მიეცემინ კაცსა ჟამსა ნათლისღებისასა, იგივე მადლი ვიხილეთ, ოდეს ხატი მონაზონებისად მიაქვან ახლად მონაზონსა და ეგრეთვე წმიდისა სქემისა მიღებასა. და სხვადაც

წამებად ფრიად არს. არამედ ვითარცა-იგი ისრაელსა შორის ქალაქნი განეწესნეს შესავედრებლად კაცისმკვლელთა, ეგრეთვე წმიდანი უდაბნონი ყოველთა შესავედრებელ არიან. რამეთუ უმანკოთა მფარველნია ვნებისაგან მსოფლიოსა, და ვნებულთა ნავთსადგურნი არიან სასოებით სინანულისა მიცემითა და შჯულისდებითა. და კმა არს ჩემდა ორკერძოვე დიდებად, უკეთუ შე-ვითა-უძლო მოღვაწეებად წმიდათა ამათ უდაბნოთაჲ ჯერისაებრ, რომელთა შინა პოვეს კაცთა თავისუფლებად, ვითარცა თქვა პავლე: „აზნაურებითა მით, რომლითა ქრისტემან ჩვენ განგვააზნაურნა“, და „სადა სული უფლისაჲ, მუნ აზნაურება“. რამეთუ მოეცა მათ ხელმწიფებაჲ „შვილ ღმრთისა ყოფად“, სიტყვისაებრ იოვანე მახარებელისა.

და ესე ვითარითა სიტყვითა აღეშენნეს ხელმწიფენი იგი და ადიდებდეს ქრისტესა.

36

ამისსა შემდგომად იხილა ნეტარმან მამამან გრიგოლ აღორძინებული ერი საღმრთოდ შატბერდს და წმიდაჲ ეკლესიაჲ პირველი განსრულებად და კურთხევაჲ. მაშინ სიხარულითა აღივსო, რამეთუ მოჰმადლა უფალმან გულისაებრ მისისა საქმე იგი კეთილი მადლითა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთისმშობლისაჲთა, რომლისაგა სახელსა ზედა აღეშენა წმიდაჲ იგი მონასტერი მარადის დიდებად დედისა ღმრთისა, შეუწევნელთა შემწისა და ყოვლადვე მფარველისა მოსავთა და მაქებელთა მისთაჲსა აწ და უკუნისამდე, რომელიცა უფრეს ყოველთა ხელმწიფებისა თვისისა დაბადებულთა გამოუთქმელად ადიდა ძემან მისმან და ყოველთა ღმერთმან.

რამეთუ აწვე დაამკვიდრა სუფევასა წარუვალსა სულითა და ხორცითა შეერთებული წინაშე დიდებისა ღმერთებისა თვისისა, ვითარცა არს პირმშოდ ყოველთა წმიდათაჲ, ნათელი იგი ქრისტეანობისაჲ. და მეოხებითა მისითა და ყოველთა წმიდათაჲთა მაცხოვნებს ჩვენ უფალი ყოველთა მორწმუნეთა მისთა. უფროჲს ხოლო რჩეულთა მისთა ადიდებს, ნებისა წმიდისა მისისა აღმასრულებელთა, რამეთუ იტყვის: „მადიდებელნი ჩემნი ვადიდნე“ და „მივანიჭო ასი წილი აქავე და ცხორებაჲ საუკუნოდ დაუმკვიდრო“.

ხოლო ესე ბრძანებაჲ უტყუველი აღუსრულა ქრისტემან ნეტარსა გრიგოლს. წარუვალისა დიდებისა პატივად მიჰმადლა შენებაჲ დიდებულთა უდაბნოთაჲ და ხორცთა შინა ყოფასა მისსა შიში და ზარი სიწმიდეთა მისთაჲ მიჰფინა მეფეთა და ყოველსა ერსა ზედა, ვითარცა მძლავრებაჲ წინააღმდეგომელისა ხელმწიფისაჲ. ხოლო შემდგომად სოფლით ჯმნისა, უმეტეს ცნობათა ჩვენთა ადიდა ცათა შინა ანგელოზთა თანა. და აწ ქვეყანასა ზედა პირითა მოწაფეთა და მაქებელთა მისთაჲთა იდიდების მარადის.

37

ხოლო სანატრელი დედაჲ ფებრონია ზრუნვასა შინა იყო, რამეთუ მწყემსად მათდა ჩინებული სარწმუნოდ მღდელი, მამისა გრიგოლის მივლენილი, გარდაიცვალა. არამედ ეუწყა ღმრთისაგან, ვითარმედ - უმჯობეს მისსა აწ იყოს სხვაჲ მღდელი მწყესად თქვენდაო. და წიგნი მიწერა ნეტარისა გრიგოლისსა და ითხოვდა მღდელსა ღირსსა. მაშინ წმიდამან მან ჰრქვა წმიდასა მატოის:

- შვილო საყვარელო, მხედარი ვიდრე წყობასა არა შესრულ არნ, ძლევად მისი სიმრავლესა შინა ლაშქართასა არა საცნაურ არნ, არცა მეფეთაგან ნიჭი მიიღოს, ხოლო ვინაჲთგან ახოვნად გამოჩნდის ძალი ბრძოლისა მისისაჲ ყოველთა ზედა, საცნაურ იქმნის, და ნიჭი დიდძალი მიანიჭის მას სამართლად მეფემან. და შენცა იქმენ მორჩილ სიტყვათა ჩემთა, ვითარცა ყოვლადვე თავს იდევ ყოვლადვე წმიდისა ღმრთისმშობლისა ეკლესიასა მერეს მღდელობად ვითარცა ძლევით შემოსილმან მხედარმან უფლისამან. და ვესავ ქრისტესა, კეთილი ღვაწლი მოიღვაწო.

ხოლო იგი ცრემლით შეუვრდა და ჰრქვა მას ღმობიერად:

- შემინდვე, მამაო, რამეთუ უწყის სიწმიდემან შენმან, არაოდეს ურჩქმნილ ვარ ბრძანებასა შენსა. ხოლო აწ ვერ ძალმიც ამისა ყოფად, რომელიცა მიბრძანე.

და წმიდამან მან ჰრქვა:

- შემძლებელ ხარ ძალითა უფლისადათა. აწ კეთილთა სათნოებათა შენთა თანა მოიპოვე სრული მორჩილება. ჯვართა ქრისტესითა ჯვარი დამიწერია, რადათა მიზეზი ყოველივე დაჰხსნა.

და ვითარცა იხილა მოძღვრისა თვისისა უცილობელი ზრძანებად, თვინიერ ნებისა თვისისა დაემორჩილა სიტყვათა მისთა და იქმნა მღდელ მონასტრისა დედათადასა ნებითა ღმრთისადათა სანატრელი და სასწაულთა მოქმედი მატოი, დიდი და დიდებული საქმითა თვისითა. რამეთუ წელიწადთა ორმოცთა მერეს მღდელობასა შინა მისსა უქმი სიტყვად და უსარგებლოდ პასუხი არავის ესმა მისგან, რომელი კაცთა ცოდვად ეყოფვის, ვითარცა უფალი იტყვის: „ყოვლისათვის სიტყვისა უქმისა, რომელსა კაცი იტყვიან, სიტყვად მისცენ მისთვის დღესა მას საშჯელისასა“. და არა ხოლო ესე ოდენ, არამედ რომელნი ხედვენ მას, ვერ იკადრიან უდბად განცხრომად კრძალულებათაგან მისთა და სიწმიდით და უბიწოდ ქცევისა, რამეთუ ექმნა ყოველთა სახე კეთილის.

და მან დაიმარხა ჭეშმარიტი ქალწულებად არა ხოლო ხორცითა ოდენ, არამედ სულითა და სიტყვითა, სასმენელითა და თვალითა. რამეთუ ნეტარმან მან თქვის, ვითარმედ მონაზონებად ჰრქვიან კრძალვასა, რომლისათვისცა ღმრთისმოყვარემან მან დედაკაცმან თემესტია, მერისა დეკანოზმან, თქვა, ვითარმედ - ორმოც წელ დეკანოზობასა ჩემსა და მატოის მღდელობასა საცეცხურნი მან ხელისა ჩემისაგან არა ოდეს მიმიხვნაო.

ხოლო გარდარეულისა შრომისაგან მოუძღურდა, რამეთუ მოუკლებელი ლოცვად, წყურილი და შიმშილი მარადის, და უძილობად, ზედგომად და მუხლთა მოდრეკად ფრიადი აქვნდა ნეტარსა მას. დასცემდა ვნებასა ხორცთასა და სულისა მტერნი მოაუძღურნა. ხოლო ჟამისწირვად არაოდეს დააცადის თვინიერ მიზეზისა და უძღურებისა. და სამოსელი მისი ყოვლადვე შეურაცხი იყო და საზრდელი ეგრეთვე.

38

ხოლო იყო მატოი ოდესმე თვისსა მას საყოფელსა მახლობელად მერესა. და ცნა მოსლვად მპარავთა. და დღისივე დაჰმზადა მათთვის პური. და ვითარცა მოიწინეს ღამე მპარავნი იგი, ჰრქვა მათ:

- გრწმენინ ჩემი, შვილნო, წმიდად ღმრთისმშობელი გიბრძანებს არა ვნებად ჩემდა, არამედ მოვედით და ჭამეთ პური, რომელი განგიმზადე თქვენ.

ხოლო ერთი იგი, რომელსა მოეყვანნეს, კადნიერ იქმნა წარლებად, რადაცა-იგი აქვნდა წმიდასა მას. და მან ჰრქვა:

- წინაშემდგომელი ვარ წმიდისა ღმრთისმშობლისადა, რომელმანცა პატიჟულ გყოს შენ, წარმდები ეგი!

და მუნქვესვე დაეცა იგი მტერისაგან ბოროტისა. მაშინ მოყვასნი მისნი ცრემლით შეუვრდეს წმიდასა მას, რადათა განკურნოს იგი. ხოლო მან ჯვარი დასწერა და ჰრქვა:

- განკურნებს წმიდად ღმრთისმშობელი, - და მსწრაფლ განმრთელდა იგი. და წმიდამან მან ჰრქვა: - საწყალობელო, რადასათვის წინამძღვარ ექმენ კაცთა ამათ ბოროტისყოფად ჩემდა? - და ისტუმრნა და განუტევა მშვიდობით.

და ესე ვითარნი სასწაულნი მრავალნი ქმნნა წმიდამან მან და მიიწია სიბერედ, რამეთუ სწეულებადაცა შეემთხვია ძლიერთა მათ შრომათაგან და ვერ ეძლო თავისა თვისისა მსახურებად. მაშინ თქვა ნეტარმან მატოი:

- ესე ღონე მხდომისად იქმნა, რადთამცა დედანი მმსახურებდეს მე. დაღაცათუ ნებისა ღმრთისანი არიან დანი ესე, ხოლო უწესო არს მონაზონისა ხელითა დედათადათა მსახურებად, არამედ მე ღონე მაქვს, რომლითა განვთავისუფლდე.

და იყვნეს ვინმე ბერთას მამისა გრიგოლის დედისა მსახურთაგანნი, ნათესავნი მატოისნი, კეთილნი მონაზონნი და მეგობარნი მისნი. მათ აცნობა და მოვიდეს სიხარულით წარყვანებად მისსა ცხედრითა, რამეთუ ფრიად უძლურ იყო დიდისა მოღვაწებისაგან.

ხოლო დანი იგი ყოველნი გოდებისა ცრემლითა აღივსნეს, რამეთუ ობოლ იქმნებოდეს სულიერისა მამისა და მოძღვრისაგან. და აკურთხნა ყოველნი ცრემლითა სავსემან, ჯვარი დასწერა და მშვიდობად დაუტევა და ჰრქვა:

- ქრისტემან დაგიცვენინ მადლითა მშობლისა თვისისა ქალწულისადათა და ყოველთა წმიდათადათა, არამედ ჩემთვის ლოცვა ყავთ მარადის, - და წამუყვნა ძმათა მათ და აღიქვეს იგი ცხედრითა. და ვითარ მცირედ ვლეს, უბრძანა დადგომად და თქვა:

- უფალო, სიტყვამან შენმან გვამნი უძლურთანი გუამ ცხოველ ყვნა. მეცა მომეც ძალი, უძლურსა მონასა შენსა.

და მსწრაფლ სრულიად განძლიერდა და თვისითა ფერხითა მიიწია ბერთას. და დაყვნა ჟამნი წელიწადისა ერთისა დღეთანი ყოვლად მრთელად და მერმე გარდაიცვალა საჭირველისა ამისგან სოფლისა და მივიდა სოფელსა მას ცხოველთასა, ვითარცა მხნე, ახოვანი მოღვაწე ქრისტეისი და სრულიად ძლევითმემოსილი წინაშე ღმრთისა სიხარულით და მეოხ არს ჩვენთვის უკუნისამდე.

39

ხოლო ჟამსა გარდაცვალებისა მისისასა ჩვენებად იხილეს მერეს შინა სანატრელთა მათ დედათა თემესტია დეკანოზმან და ანატოლე (რომელსა უწოდეს ანტონიოს) დაყუდებულმან, ორთავე, შუალამეს ოდენ. და ეკლესიად მივიდა მარტოდ მყოფი იგი უწინარეს ჟამისრეკისა. და ეგრევე დეკანოზიცა მიიწია სტოვასა ეკლესიისასა და მოიკითხნეს ურთიერთას. ხოლო დეკანოზმან ჰრქვა:

- რადსათვის არს მოსლვად შენი? მაუწყე, რად იხილე.

ხოლო მან ჰრქვა:

- მსგავსად ხილვისა შენისა ვიხილე, რამეთუ აწ აღესრულა მაკურთხეველი ჩვენი მატოი, - და წარმოუთხრა ყოველი, ვითარმედ: - მო-ვინმე-ვიდა კაცი ბრწყინვალედ შემკობილი და მრქვა მე: დიდი მატოი მიიცვალეების წინაშე ღმრთისა, არამედ შემომიდეგ მე, რადთა ღირს იქმნე ხილვად დიდებით მიცვალეებასა მისსა ამიერ სოფლით ზეცისა სასუფეველსა. ხოლო მე შეუდეგ და მიმიყვანა ბორცვსა მახლობელად ბერთისა და მრქვა მე: მიხედე ბერთას ზედა და იხილე დიდებული ხილვად! და მე ვხედვედ სვეტსა ნათლისასა, რომელი შთამოიწეოდა ზეცით ზედა მონასტერსა მას, და სიმრავლე წმიდათა ანგელოზთადა სვეტსა მას თანა გარდამომავალი, და ერთი ვინმე დიაკონისსახედ ოღარითა მათ თანა, რომელნი უგალობდეს ღმერთსა ბრწყინვალითა ხმითა. და კვალად ვიხილე კრებული იგი წმიდათა ანგელოზთადა, ეგრეთვე სახედ აღმავალი ზეცად და საშუალ მათსა წმიდად მატოი, ხელპყრობით აღჰყვანდა ნათლითა შემკობილთა მათ უხორცოთა დიდებითა გამოუთქუმელითა, გალობით მაღალთა შინა. ესე არს ხილვად ჩემი წმიდისა მისთვის.

ხოლო მან ჰრქვა:

- ჭემმარტად სარწმუნო არს ჩვენებად ეგე შენი, არამედ აწ ისმინე ჩემი. რამეთუ ვითარ-იგი პირველ სიჭაბუკესა იყო სანატრელი მატოი ჰასაკოვან და შვენიერ, უმეტესად აწ ვიხილე შემკობილი დიდებითა, შემოსილი ჟამისწირვად სამოსლითა მოუგონებელად ბრწყინვალითა. და ხელთა აქვნდეს ოქრომსა საცეცხურნი. და მე დამიკვირდა ხილვად იგი და მე ვარქვ: - ვითარ

განძლიერებულ ხარ უძღურებისაგან, მოძღვარო! - ხოლო მან მრქვა: - საკურთხეველსა, რომელსა ვჰმსახურებდ სიყრმით ჩემითგან, აწ ამით საკურთხეველით დაუსრულებელად მისსა მსახურებად მივიცვალე, რამეთუ ღირს ვიქმენ ზეცისა საკურთხეველსა წინაშე წარდგომად და მარადის მსახურებად.

ესე ვითარცა იხილეს, მო-ხოლო-ვინმე-ვიდეს ბერთით და უთხრეს მატოის გარდაცვალება მასვე ჟამსა შინა. და ჰმადლობდეს ქრისტესა საკვირველთმოქმედსა.

40

ხოლო სხვანი მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი მრავლნი უდიდესსა საზომსა მონაზონებისასა მიწევნულ იყვნეს, რამეთუ ოდესმე იხილვებოდა წმიდათა ანგელოზთა ბრწყინვალეობა გუამთა მათთა შემოსილი უფროს მატოისსა. და სასწაულნი დიდნი მათ მიერ იქმნებოდეს ხორცთა შინა ყოვასა მათსა და შემდგომად სიკვდილისა მათისა. არამედ ვთქვა სარწმუნოსა მისთვის შვილისა ქრისტემოსილისა, რომელსა სახელი ეწოდა დიმიტრიოს. რამეთუ იგი ნეტარსა დედასა ფებრონიას განეზარდა და მამისა გრიგოლისდა დაემოწვა, რომელიცა შერაცხილ იყო პირველთა თანა მოწაფეთა მისთა.

41

და მრავალგზის იხილვა მის ზედა სვეტი ნათლისაჲ კაცისა მიერ ღმრთისა ღამე ყოველ ლოცვასა მას ღირსებისასა, რამეთუ სული წმიდაჲ განისვენებნ მის ზედა მარადის. ესე წარემართა იერუსალემდ. და ვითარცა მიიწია ჰემსას, მცირედ დასნეულდა და ცანა სულითა ღმრთისამიერი წოდებაჲ და დაწერა ეპისტოლე ხელითა თვისითა ესრეთ:

„რჩეულნო ქრისტესანო, სამკვიდრებელნო სიწმიდისანო, მამაო გრიგოლ და დედაო ფებრონია, სულიერად მშობელნო ჩემნო, რომელთა ნაცვალად სძისა აღმზარდეთ სულიერთა მოძღვრებისა საზრდელითა და საღმრთოსა სწავლისა საგზლითა წარმგზავნეთ კეთილსა ამას გზასა, აწ სიტყვაჲ ჩემი დადუმნების თქვენდა მომართ უფლისა დიდებით მოსლვადმდე, რამეთუ მე ჰემსას მივიწიე და მუნ დამიძინებია მეორედ მოსლვადმდე ქრისტესა. რაჟამს მოწაფეთა თქვენთა მოითვალვიდეთ, მუნ მიკითხეთ შვილი თქვენი და მარადის ხსენებულ მყავთ წმიდათა ლოცვათა თქვენთა, წმიდანო ღმრთისანო“.

და მასვე ჟამსა აღესრულა და მუნვე, ჰემსას, დაეფლა.

42

არამედ პირველხსენებულნი და ყოვლად მოსახსენებელნი იგი ღირსნი არსენი და ეგრემ, მოწაფენი და აღზრდილნი გრიგოლისნი, მოვიხსენნეთ, რომელნიცა სათნო იყვნა ნებაჲმან ღმრთისამან მწყემსთმთავრად სამწყსოთა მათ თვისთა პირმეტყველთა. რამეთუ დიდი ეგრემ, უწინარეს მრავლით წლით არსენისსა იქმნა ეპისკოპოს აწყურისა საყდარსა სამცხეს. ხოლო შემდგომად დიდი არსენი კათოლიკე ეკლესიასა, ქრისტეს კვართისა სამკვიდრებელსა მცხეთას, ქართლისა კათალიკოზ იქმნა. და იყო სიყვარული მათ შორის ერთად ზრდილობისათვის.

არამედ ქართლისა ეპისკოპოსნი მირეან არსენის მამისათვის ფრიად გულწყებულ იყვნეს ამის მიზეზისათვის, რამეთუ თვინიერ განზრახვისა მათისა მძღვარ სამცხისა ერთთა მე თვისი დაადგინა კათალიკოზად თანადგომითა და კურთხევითა მცირედთა ეპისკოპოსთაჲთა. არამედ მცირედ მხილებისათვის უფლისა მიშვებითა იყო აღძრვაჲ ეპისკოპოსთაჲთა მათ, ვიდრემდის ნეტარი ეგრემ მი-ვე-ერჩდა მათ, რამეთუ სამართალ იყო სიტყვის-გებაჲ იგი. და რომელ ჟამსა მას ხელმწიფე იყო მამფალი გვარამ დიდი, მირეანისთვის გულძვირად იყო. და მსწრაფლ ხოლო ბრძანა შეკრებაჲ ეპისკოპოსთაჲთა და უდაბნოსა მამათაჲ. და ყოველნი შემოკრბეს ჯავახეთს, არამედ მამაჲ გრიგოლ არა მუნ იყო, არცა ყოველნი კლარჯეთისა უდაბნოთა წინამძღვარნი მამანი.

რამეთუ იყო ნეტარი გრიგოლ არქიმანდრიტი და წადიერად მოელოდეს ყოველნი და მარტოდ ანჯგზნობდეს წესისა წინამძღვარნი იგი არსენი კათალიკოზისათვის და ვერა დაამტკიცეს სიტყვად მათი. მაშინ ერუშნელმან ეპისკოპოსმან მის ჟამისამან ჰრქვა ყოველთა:

- ოდეს მოვიდეს ვარსკულავი უდაბნოთაჲ, მაშინ განემართოს საქმე და განზრახვად ყოველთაჲ.

და მათ ჰრქვეს:

- ვისთვის არს სიტყვად ეგე დამტკიცებითი?

ხოლო მან თქვა:

- გრიგოლ არქიმანდრიტისათვის, ხანძთისა და შატბერდისა მაშენებელისა.

მაშინ ერთმან ვინმე ეპისკოპოსმან სილადით თქვა შორის შეკრებულთა მათ:

- იგი ოდენ არსა ვარსკულავი მნათობი?

ხოლო სხვათა მათ ყოველთა თქვეს:

ჭემარიტსა იტყვის, რამეთუ იგი არს მოძღვრებისა ნათლითა განმანათლებელ და შემკულ სულითა წმიდითა.

და მეყსეულად იხილეს წმიდაჲ იგი მომავალი კარაულითა შორის კრებულსა მას მამათასა საკვირველად ხილვითა. რამეთუ სამოსელი იგი შეურაცხი, რომელ ემოსა მოხუცებულსა მას, ესრეთ ჩნდა, ვითარცა სამოსელი ნათლისა ბრწყინვალისა განუცდელისაჲ. ხოლო თავსა მისსა კუკული იხილვებოდა, ვითარცა გვირგვინი სამეუფოჲ პატიოსანთა თვალთა და მარგალიტთაგან ფასდაუღებელთა აღმკული.

და ვითარცა იხილეს ღმრთისამიერი დიდებულეზაჲ მისი, ყოველნი სიხარულით მიეგებნეს და შეუდგეს სიტყვათა მისთა სიხარულით.

მას ჟამსა მოვიდა ეფრემ ეპისკოპოსი და პირველად მოიკითხა მოძღვარი თვისი მამად გრიგოლ და მერმე ძმანი თვისნი ეპისკოპოსნი. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ფარულად მოუწოდა ნეტარსა ეფრემს და ჰრქვა მას:

- შვილო, პატივსა მაგას წმიდისა მღვდელთმთავრობისასა გაფუცებ, ნუ უშლი სულიერად ძმასა შენსა არსენის!

ხოლო მან ჰრქვა:

- წმიდაო მამაო, ვერ ეგების ძმათა ჩემთა ეპისკოპოსთა ცილობად სამართლისათვის. და მეცა შემინდვე, რამეთუ არა ვარ ამიერითგან არსენის ცხოვარი და არცა იგი - ჩემი მწყემსი.

მაშინ წმიდამან მან მკსინვარედ ჰრქვა:

- უკეთუ ამას იქმ, ეფრემ, მე უვარ მყავ, ვითა არა შენი მოძღვარ ვარ!

ხოლო ნეტარი ეფრემ სიტყვასა მას ზედა სულიერისა მამისა და მოძღვრისასა ატირდა და ჰრქვა:

- ფიცხელ არს ბრძანებაჲ ესე, განმკუთებელ უფროჲს მახვილისა. აწ ნებაჲ შენი იყავნ და ნუ ნებაჲ ჩემი, წმიდაო ღმრთისაო!

ხოლო მან ჰრქვა:

- ეფრემ სანატრელო, გისმინენ ქრისტემან, რაღცა ითხოო მისგან შენ, უმანკოო გულითა და წრფელო გონებითა, მიმსგავსებულო მოძღვარსა შენსა ქრისტესა, სიტყვისაებრ დავითისა: „რამეთუ წრფელ არს უფალი ღმერთი ჩვენი და არა არს სიცრუე მის თანა“. და შენ უწყი სულითა შენითა ღმრთისმხილველითა, ვითარ ღმერთსა ებრძანა კათალიკოზობაჲ არსენისი სისრულისა მისისათვის, არამედ მირეან, მამამან მისმან, აუგიან-ყო უჟამოდ შესწრაფებითა, ვითარცა ადამ ჭამა ხილი იგი, რომელ არღა მწიფე იყო. აწ შენ კეთილად ჰყავ სმენად ჩემი, რამეთუ გულისწყრომამან კაცისამან სიმართლე ღმრთისად არა ქმნის. ხოლო ბრალი ესე არსენისი ჩემ ზედა იყავნ.

ამისა შემდგომად, რაჟამს ესმა გვარამ ხელმწიფესა მოსლვად ნეტართად მათ, მოეგება წინა სიხარულით და მოიკითხნა სიმდაბლით. და ვითარცა დასხდეს, ბრძანა ხოლო გვარამ შემოკრებაჲ ყოველთა მოწესეთად და მოვიდეს, მაშინ ჰრქვა:

- წმიდანო მამანო, ეპისკოპოსნო და მეუდაზნოენო, იცით ყოველთა კანონი შჯულისად, რამეთუ არა ბრძანებს ეპისკოპოსისა და კათალიკოზისა მძლავრებით დაჯდომასა.

და ამას სიტყვასა შინა აუგისა სიტყვანი განამრავლნა და ელოდა პასუხსა მათგან. ხოლო თვალნი ყოველთანი ხედვიდეს მამასა გრიგოლს და ეპისკოპოსსა ეფრემს, და მათ დაიდუმეს ჟამ ერთ. მაშინ ეპისკოპოსთა ჰრქვეს ეფრემს:

- ბრძანე პასუხი, რად ჯერ არს!

ხოლო მან თქვა:

- სადა მამად გრიგოლ იყოს, მე მუნ არა ვიკადრებ სიტყვად.

მაშინ ხელმწიფემან ჰრქვა ნეტარსა გრიგოლს:

- მამაო, ყოველნი შენ გელიან სიტყვად ჭეშმარიტებისა, რამეთუ უხუცეს ხარ ყოველთა დღითა და სათნოებითა ნებისა ღმრთისადთა და შენგან ხამს დასაბამი სიტყვისად.

ხოლო მან თქვა:

- ჯერ იყო პირველად მღვდელთმოდვართაგან ბრძანებაჲ, ხოლო აწ სიტყვითა შენითა ვიტყვი ესრეთ: ჭეშმარიტთა ქრისტესსა სამწყსოთა ისმინეთ გლახაკისა ამის მოხუცებულისად, რამეთუ არსენი კათალიკოზი ნებითა ღმრთისადთა კათალიკოზი არს. და ძვირისმეტყველთა მისთა, რომელთა არა შეინანონ, კდემულ იყვნენ და სრულიად ჰრცხუნენს ამას საწუთროსა და მას საუკუნესა.

ხოლო ხელმწიფე იგი დადაცათუ იყო ბრძენ და ღმრთისმსახურ, არამედ მართლმხილვებისაგან მართლისა მის კაცისა შემფოთნა ფრიად. რამეთუ ნებაჲ სიბრძნესა სძლევედა და შური პატივსა არა ჰრდიდებდა. გესლი რად გულისად ბაგეთაგან იცნობა განუგებელად სიტყვისა განტევებითა ესრეთ, ვითარმედ:

- მრავლით ჟამითგან არა მეხილვა მამად გრიგოლ, არამედ მასმიოდა, ვითარმედ ბრძენთაგან შეუცავი სიბრძნე მისი შეცვალებულ არს სიბერითაო. და პირველ სმენილი ვიხილე თვალითა.

და შჯულისაცა მრავალთა სიტყვათა იტყოდა, რომელი არა შეჰგავს ერისკაცთა, რამეთუ იყო იგი ფრიად სიტყვახელოვან.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრქვა მას:

- ჰოდ, ხელმწიფეო, რად განჰრისხნები ჭემმარიტებისათვის? ესე უწყოდო, რამეთუ პირველთა წმიდათა მათ მამათა შეკრებასა ეპისკოპოსთა და წინამძღვართა წესისათა მონაზონთა თანა იყვნეს პირველნი მორწმუნენი მეფენი. არა თუ მათ თანა შჯულისმოდღვრებასა იკადრებდეს, არამედ შჯულისგამომიებასა მათსა იკითხიან და ითხოიან სიტყვისა გამოცხადებად, რამეთუ მათ მიერ ისწავებდეს მცნებათა ღმრთისათა და მოწამედ იყვნეს თქმულთა მათთა. და წმიდათა მოციქულთა და ღირსთა მათ მდღელთმოდღვართაგან განსაზღვრებულსა კანონსა შინა არავე ბრძანებულ არს ერისკაცისად, ვითარმცა ეპისკოპოსთა და წესისა წინამძღვართა მამათა განსაგებელისა მოდღვრებისა იკადრებდა, გინა ახალსახიობასა მოიღებდა. დადაცათუ სამართლად საგონებელ იყოს, არამედ შჯულისა და მდღელთმოდღვართა შეურაცხებად არს. ხოლო მე აწ სიტყვისაებრ შენისა, გვარამ, ვარ ბუნებაშეცვალებულ, გარნა ოდეს სამართალმან დაგასამართლოს, მაშინ იხილო თავი შენი ცნობამიღებულ და სიტყვანი ჩემნი არღარა განჰგმნე.

ხოლო ხელმწიფე იგი შემრწუნდა გონებითა და ჰრქვა ეპისკოპოსთა მათ:

- თქვენგან ჯერ არს განსაგებელი თქვენი განგებად, აწ თქვით!

და მათ ჰრქვეს:

- ღმრთისმსახურო გვარამ, ქრისტემსიერმან სასწაულმან უტყუ ქმნა ენად ჩვენი, რამეთუ ვიხილეთ დღეს გრიგოლის ზედა მიუწდომელი დიდებად.

და აუწყეს ხილვად იგი ყოველი, რომელი იხილეს შემოსლვასა მისსა. მაშინ ზარ ჰხდა ხელმწიფესა მას, რამეთუ იყო იგი მდაბალ და ღმრთისმოშიშ, იძლია სიმდაბლისაგან და შეუვრდა ნეტარსა გრიგოლს და ჰრქვა:

- წმიდაო ღმრთისაო, შემინდვე, რამეთუ დაგაბრკოლე!

ხოლო მან ჰრქვა:

- ქრისტემან ყოველნი ბრალნი შეგინდვენ.

მაშინ გვარამ, დიდმან ხელმწიფემან, კეთილად ისტუმრნა ყოველნი. და პურისჭამასა შინა, რაჟამს განმხიარულდა გვარამ ღვინითა, მაშინ ეპისკოპოსთა მათ ერთობით თქვეს:

- ჯერ-მე იყო მხილება ესე არსენისთვის, არამედ აწ ამიერითგან არსენი იყავნ კათალიკოს ქართლისა ყოვლისა და სულიერად მამად ყოველთა, და ყოველთა შორის იჭვი პირველი და-მცა-ხსნილ არს სრულიად, რადთა ქრისტეანობისა პატივი ჩვენი მშვიდობით და მყუდროებით აღვასრულოთ და კეთილი სიტყვისგებად ვპოოთ წინაშე საყდართა ქრისტესთა.

და გვარამ ხელმწიფემან და ყოველმან ერმან თქუეს:

- ამენ იყავნ!

ხოლო ხელმწიფემან მან იკითხა ეპისკოპოსთა მათგან:

- წმიდანო ღმრთისანო, უკეთუ ქვეყანისა ჩვენის ერისკაცი ვინმე, წიგნთა საღმრთოთა მეცნიერი და ენათცა წვრთილი, მიიწიოს იერუსალემდ, ანუ სხვათა წმიდათა ადგილთა, და იხილოს რამე კეთილი წესი, რომელ ქრისტეანობასა შევნოდის და ჩვენ შორის არა იყოს, გინათუ წიგნთაგან წმიდათა გულისხმა ყოს და თავით თვისით ერსა უსწავლეულსა აუწყებდეს, კეთილ არსა ანუ არა?

ამას რად იტყოდა, ასმენდა ვიეთმე მრავლის-მეტყველთა. ხოლო მათ თქუეს:

- წერილ არს: „ტვირთი განწესებული ეყოფინ ნავსა, უკეთუ დაუმძიმო, დაინთქას, და უკეთუ სუბუქად იყოს, ქართა და ღელვათა წარიტაცონ“. ეგრეთცა ტვირთი შჯულისად და წესი ქრისტეანობისად, რომელი აწ ქვეყანასა ჩვენსა უპყრის, ფრიად კეთილ არს და ღმერთი დაჯერებულ არს. და ამისთვის ჩვენ ვართ თავსმდებნი - უკეთუ ვინმე მტკიცედ იპყრას და შეუცვალელებლად საქმით ჰყოფდეს და არა სიტყვით ვაჭრობდეს, „ასი წილი აქავე მიიღოს და ცხოვრებად საუკუნოდ დაიმკვიდროს“, სიტყვისაებრ უფლისა. და შევიწყნარეთ პირველი მამისა გრიგოლის სიტყვად, რომელ წარმოთქვა. და ჩვენ ამას ვიტყვით: უკეთუ ახალი რამე კეთილი წესი ერისკაცმან გულისხმა ყოს, მსგავსად ბრძანებისა შენისა, უმჯობეს დუმილი არს, ვითარცა თქვა იაკობ მოციქულმან, ვითარმედ: „ნუ მრავალნი ჰმოდღვრით, ძმანო“. და უკეთუ დუმილი ვერ ძალედვას, არა თავით თვისით ქადაგებდეს, არამედ აუწყოს თვისსა ეპისკოპოსსა. და თუ ჯერ იყოს, მან ასწავოს თვისსა სამწყსოსა. უკეთუ კვლასილად წარმდებობდეს ერისკაცი იგი და ერსა ახლად სხვასა წესსა დაუდებდეს, ეგევითარი იგი ნაცვალად შესაძინელისა მაცილობელთა და წინააღმდეგობთა თანა დაისაჯოს დიდებით უფლისა მოსლვასა.

ხოლო ხელმწიფემან მან თქვა:

- ჭეშმარიტად სამართალ არს სულიერი ეგე საბჭოდ საღმრთოვსა განგებისად. და უკეთუ წიგნის მკითხველსა კითხვად უხმს, უფროვსად ჯერ არს კითხვად წესისა და შჯულისა მასწავლებლისა და ყოვლადვე შეკრძალვად თავისა, ვითარცა იტყვის: „მკურნალო, პირველად განიკურნე თავი თვისი!“

ხოლო ერისკაცთა მათ შეიკვიდმეს მხილებად იგი უმეცართა წესისდადებისად და შეინდვეს შჯულისა წინამძღვართაგან.

და ვითარცა განასრულეს პურისჭამად, მისცეს მშვიდობად მთავარსა მას დიდსა და მან სიხარულით განუტევენა ყოველნი.

მას ჟამსა ახარეს არსენის, რამეთუ არა იყო კრებასა მას, ვითარმედ:

- შემდგომად ღმრთისა მოძღვარმან შენმან გრიგოლ მამამან დაამტკიცა კათალიკოზობად შენი.

ხოლო იგი სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა და წმიდასა მას.

ხოლო ეგრემ ეპისკოპოსმან, მცნებისაებრ მამისა გრიგოლისსა, სიყვარული არსენი კათალიკოზისად პირველებრვე განაახლა. რამეთუ მოკლედ დააწყნარა შფოთი გრძელად მოსაცალელებელი, რამეთუ იყო შორის კათალიკოზისა და ეპისკოპოსთა, უფროვს ხოლო გვარამ ხელმწიფისა.

და სანატრელნი ესე არსენი კათალიკოზი და ეგრემ ეპისკოპოსი მოვიდიან ხილვად მოძღვრისა თვისისა მამისა გრიგოლისსა. არამედ ძველი ხანძთისა ეკლესიად არსენი კათალიკოსმან აკურთხა და ქართლისა ეკლესიათა ყოველთა სიხარული მიჰგინა, რამეთუ საყდარი მამათმთავრობისად შეამკო სრულიად და შეიმკო მადლითა. ხოლო რაჟამს მამად გრიგოლ გარდაიცვალა, დამარხვასა მის თანავე იყო არსენი, რომელიცა ოცდაშვიდ წელ კათალიკოზობდა და მერმე გარდაიცვალა ამიერ სოფლით და მხიარულებით მიიწია წინაშე ქრისტესა და აქვს მადლი შეწევნად ჩვენდა.

არამედ დიდი ეგრემ მრავლისა კეთილისა მომატყვებელ ექმნა ქვეყანასა ჩვენსა, რამეთუ პირველად აღმოსავალისა კათალიკოსთა მიჰრონი იერუსალემით მოჰყვანდა. ხოლო ეგრემ ქრისტემსმიერთა ბრძანებითა მიჰრონისა კურთხევად ქართლს განაწესა იერუსალემისა პატრიარქისა განწესებითა და წამებითა სიხარულით. არამედ ქართლად ფრიადი ქვეყანად აღირაცხების, რომელსაცა შინა ქართულითა ენითა ჟამი შეიწირვის და ლოცვად ყოველი აღესრულების. ხოლო „კვირიელესონი“ ბერძნულად ითქუმის, რომელ არს ქართულად: „უფალო წყალობა ყავ“, გინა თუ „უფალო შეგვიწყალებ“.

ესე ნეტარი ეფრემ ორმოც წელ ეპისკოპოსობდა შემკული სულითა წმიდითა. რამეთუ დაფარულსა კაცთა საქმესა, ვითარცა ცხადსა ამხილებდა და სიკუდიდ განწირულთა სნეულთა სიტყვით მსწრაფლ განჰკურნებდა. ხოლო ურჩთა სიტყვითვე მოაკვდინებდა, და სხვათაცა სასწაულთა იქმოდა მრავალთა. და კეთილსა შინა სიბერესა მადლითა სავსე გარდაიცვალა და მიიწია სიხარულით წინაშე ქრისტემსა, და ჩვენ მორწმუნეთათვის მეოხ არს უკუნისამდე.

44

ესე ვითარნი იყვნეს ღმერთშემოსილნი მოწაფენი მამისა გრიგოლისნი. ხოლო დიდი ეპიფანე სიმდაბლითა თვისითა მიიწია საზომსა თვისისა მოძღვრისასა. და ცრემლთა დათხევითა სულთა უკეთურთა განასხმიდა და სნეულთა მსწრაფლ განჰკურნებდა და მრავალთა სხვათა სასწაულთა იქმოდა, ურჩთა რაჲ გვემითა განსწავლიდა და მორწმუნეთა ლოცვითა სიკვდილისაგან იხსნიდა.

რამეთუ ოდესმე ზაფხულისა ჟამსა მათათა მათ ხორასუნთა გარდამოვიდოდა იგი და მის თანა მმანი. და იხილეს ადგილი მარჯვე და პურისა ჭამად დასხდეს. და მასვე გზასა დედაკაცი ერთი ვინმე მოვიდოდა და თანა ჰყვანდა ძე შვიდისა წლისაჲ. და იყო ყრმაჲ იგი ხილვითა კეთილ და გონებითა ფრთხილ. და ვითარ მოიწინეს საჩინოსა ნეტარისა მამისა ეპიფანესსა, ყრმასა მას სალმობანი სიკვდილისანი ეწინეს და სენისა მისგან წრტიალისა ისწრაფდა სული განსლვად გუამისა მისგან. ხოლო დედამან მისმან გოდებითა მწართა აღიტაცა ძეჲ თვისი და მირბიოდა წმიდისა მის და ხმოზდა ესრეთ საწყალობელად:

- ჰოდ წმიდაო ღმრთისაო, შემეწიე შეუწევნელსა ამას, რამეთუ მომიკუდების შვილი ესე ჩემი! და შემდგომად ღმრთისა შენდა მოვივლტი!

და ძეჲ იგი თვისი დააგდო წინაშე ფერხთა ეპიფანესთა. ხოლო იგი ცრემლითა სავსე აღდგა, რამეთუ იყო ბუნებით მოწყალე, და დავარდა წინაშე ქრისტემსა და თქვა:

- უფალო, ღმერთო ჩვენო იესუ ქრისტე! იხილენ ცრემლნი ჩემნი და ცრემლნი საწყალობელისა ამის დედაკაცისანი და წყალობა ყავ ყრმასა ამას ზედა და უბრძანე სულსა ამისსა მკვიდრობად თვისსა შინა გუამსა მრავალთა წელიწადთა ნუგეშინის საცემელად ამის გლახაკისა და სადიდებელად შენდა, მხოლომსა მისა თანა მამით და სულით წმიდითურთ საუკუნეთა მიმართ. ამენ! - და ჯვარი დასწერა, უპყრა ხელი და ჰრქვა: - განგკურნებს უფალი იესუ ქრისტე, აღდეგ, ყრმაო, და ცოცხალ იქმენ!

და მსწრაფლ განეშორა სალმობად და უძღურებად გუამსა მისსა და ყოველი ურვად სულსა მისსა და აღდგა მხიარული. და მისცა იგი დედასა თვისსა და უბრძანა მიცემაჲ ჭამადისაჲ. და დედაკაცმან მან სიხარულით მადლი შეწირა ღმრთისა და წმიდისა მის და მშვიდობით წარვიდეს ზოგად იგი და ძე მისი გზასა თვისსა. და ყრმაჲ იგი ვიდრე სიბერედმდე კეთილად ცხოვნდებოდა და ადიდებდა ღმერთსა.

45

და კვალად სხვათა ვიეთმე მორწმუნეთა კაცთა ესუა შვილი, ყრმაჲ წული, მტერისაგან ვნებული შობითგანვე, რამეთუ იყო იგი ყრუჲ და უტყვი და გონებანაკლული. ხოლო ჰასაკისა ხილვითა ჩნდა მრთელად და იზარდებოდა ვითარცა სხვაჲ ყრმაჲ. და ვითარ იქმნა იგი ათის წლის, მას ჟამსა მამდა ეპიფანე ითქმოდა სასწაულთა მოქმედად. და მიიწია სოფელსა მას, სადაცა იყო ყრმაჲ იგი ვნებული. ხოლო დედამან მის ყრმისამან წარიყვანა იგი გზასა მას, რომელსაცა წარჰვლიდა მამდა ეპიფანე. და ვითარცა იხილა, ევედრებოდა მას მწართა ცრემლითა და სარწმუნოებითა მტკიცითა მისა თვისისათვის.

ხოლო ნეტარი იგი ცრემლოდა სულთქმით, და ღმობიერად ხმა ყო:

- ქრისტე ღმერთო, რომელი კაცთმოყუარებისათვის განჰკაცენ და ივნე ვნებულთა განკურნებისათვის! აწ, უფალო მოწყალო, რადასათვის უცოდველი ესე დაბადებული შენი ცოდვათა ჩვენთა სამხილებელად იგვემების ეშმაკისაგან? შენ, წყალობააღურაცხელო ღმერთო, ულხინე და განათავისუფლე ესე ყოველთაგან ჭირთა და სიხარული მიეც მშობელთა ამისთა!

და ჯვარი დასწერა ყრმასა მას და მისცა დედასა მისსა განკურნებული, რამეთუ მსწრაფლ ხოლო სიბრძნით აღიტყვა უტყვი იგი და კეთილად ესმოდა უსმსა მას, რაჟამს განიოტა მისგან ეშმაკი იგი ბოროტი ლოცვამან ნეტარისა მის კაცისამან.

და რომელთა იხილეს საკვირველი ესე, ადიდებდეს ღმერთსა.

46

ხოლო დედაკაცმან მან მოიყუანა ქმარი თვისი და შესაწირავად ორი ზროხად მიუძღუნა ეპიფანეს. არამედ მან მიანიჭა ზროხანი იგი ყრმასა მას განკურნებულსა და აკურთხნა იგინი და სიხარულით წარვიდეს და მადლი მისცეს ღმერთსა.

47

ესევე ნეტარი ეპიფანე ოდესმე მივიდა წინაშე დიდისა აბულასათისა ჟამსა მკისასა როჭიკისა თხოვად ხანძთისათვის. ხოლო მან ჰრქვა:

- ძმათა შენთა დღესა შინა ერთსა რად მკონ, მიმიცემია.

და აბულასათ ესევე ამცნო ცოლსა თვისსა, რამეთუ იყო გუნათლეს, და თვით წარვიდა სხვად ქვეყანად. ხოლო ეპიფანე შეიკრიბნა ძმანი თვისნი კეთილად მომკალნი და მიიწინეს გუნათლეს სიტყვისაებრ პირველთქმულისა და იწყეს მკად კეთილსა ყანასა, ვიდრე განზოგებადმდე დღისა მის, ფრიადითა გულს-მოდგინებითა. ხოლო კაცთა ვითემე უკეთურთა აუწყეს დედუფალსა თვისსა, ვითარმედ სრულიად მოჰმკიან ვიდრე მწუხრადმდე იფქლსა მას ფრიად კეთილსა. ხოლო შეიურვა და მიავლინა კაცი, რადთა არღარა მკიდენ. და ეპიფანე ძმათა მათ ეშორა და მივლინებულსა მას არა უსმინეს.

ხოლო მან რისხვით სხვანი კაცნი მიავლინნა და მძლავრებით განასხნეს ყანისა მისგან. მაშინ მამად ეპიფანე ძმათა მათ დაუბრკოლდა არა სმენისა მისთვის, რომელცა იგი პირველ მოევლინა კაცი, რამეთუ ჭეშმარიტად იყო იგი ქრისტეს მონად და არა უნდა შფოთისა ხილვად, ამისთვის თქვა ესრეთ:

- უფალო, შეუნდვე მხევალსა შენსა ჩვენი ესე შეურაცხებად და უმჯობესი იზრუნვე მისთვის განსაცდელთა მიშუებითა მცირედ, რადთა ისწაოს არა გმოზად გლახაკთად.

და მუნქუესვე დასცა იგი სულმან უკეთურმან, რამეთუ კადნიერებისა მისთვის განეშორა სული მადლისად. და მსწრაფლ ხოლო აცნობეს ეპიფანეს, ხოლო იგი მივიდა და ძმანი მისნი მის თანა და ყოვლითა გულითა ულოცეს. ფრიად საწყალობელად იყო იგი და მსწრაფლ განიკურნა, რამეთუ კვალად დაემკვიდრა მის თანა სული მადლისად მცველად უკუნისამდე და არღარა ევნო. და მიერთიგან კეთილად შეიცვალა იგი და შეუვრდა ეპიფანეს და ძმათა მათ, და დიდითა კეთილითა განუტყვნა იგინი სიხარულით.

48

რამეთუ ქრისტემან შეამკვნა სასწაულითა და სიმდაბლითა ვითარცა მამად გრიგოლ, ეგრეთვე მოწაფენი მისნი სიტყვისაებრ მოციქულისა, ვითარმედ: „სიმდაბლე ევე თქვენი ცხად იყავნ“. ამისთვისცა ცხადად იხილვა გარდარეული სიმდაბლე ეპიფანესი ესრეთ.

იყო ოდესმე, ჟამსა რომელსამე ძმანი ვინმე კეთილნი მონაზონნი მოსრულ იყვნენ ნებვით და მარტოდ უბნობასა შინა ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრქვა მათ:

- სიმდაბლე სრული საქმით და არა სიტყვით არსა მონასტერსა თქვენსა შორის ძმათა?

ხოლო მათ ჰრქვეს:

- არს ლოცვითა შენითა, ვითარცა თვით უწყი.

და სიტყვასა მათსა თანა ჟამსა ხოლო ჰრქვეს ჟამისწირვისათვის. და ვითარ ჟამსა დაიწყო ნეტარმან გრიგოლ, ჰკითხა დეკანოზმან საეროდ ჟამისმწირველისაჲ. ხოლო მან ეპიფანესი ბრძანა ჟამისწირვად, რამეთუ იგი დაედგინა მამასახლისად ხანძთას. და ეპიფანე შეიმოსა ჟამისწირვად და სხვანიცა მდღელნი მის თანა, რამეთუ იყო დღე იგი კვირიაკე.

და ვითარცა აღვიდეს საკურთხეველად და ეპიფანე „წმიდაო ღმერთოჲსა“ წინააღსამაღლებელსა იწყო თქმად, აღვიდა ხოლო საკურთხეველად მამად გრიგოლ და კვერთხითა სცა თავსა და ჰრქვა:

- დადუმენ!

ხოლო იგი შეუშფოთებულად დადუმნა. და უბრძანა სადიაკონედ წარსლვად და განძარცუად.

მაშინ ყოველი ერი განკვირვებისა ზარმან აღავსო. ხოლო იგი წარვიდა და განძარცუა, და მივიდა და დადგა წინაშე მოძღვრისა თვისისა მყოვარ ჟამ.

და კვლად უბრძანა შემოსად და ჟამისწირვად. და იგი სიხარულით შეიმოსა და შეუვრდა ნეტარსა გრიგოლს. ხოლო მან ჯვარი დასწერა და აღვიდა იგი საკურთხეველად მძლე ამპარტავანებისა სენთა და იწყო შეწირვად მსხვერპლთა მათ უსისხლოთა.

არამედ მიზეზი საქმისაჲ ამის ვერვინ იკადრა კითხვად წმიდისა მის, ვიდრემდის თვით უბრძანა ძმათა მათ ნებველთა:

- იხილეთღა, ძმანო საყვარელნო, სიმდაბლე საქმით სრული ეპიფანესი? გრწმენინ ჩემი, ჭეშმარიტსა ვიტყვი წინაშე ღმრთისა: არარად ბრალი უქმნიეს მას, რამეთუ ღმრთისმოშიშებისა და სიწმიდისა და სიმდაბლისა მისისათვის მარადის მადლი სულისა წმიდისაჲ დადგრომილ არს მის თანა. ხოლო არს სიმდაბლე დამდაბლებულისაჲცა ბრალთაგან. არამედ რად სწორებაჲ არს ნათლისა და ბნელისაჲ, რამეთუ ჭეშმარიტისა ნათლისა სამოსელი ჰმოსია სიმდაბლითა სარწმუნოთა შემკობილთა მრავალთა შორის ძმათა ამათ. და ესე თქვენისა ხილვისათვის ვყავ, რამეთუ სთქუთ ძმათა თქვენთა სრული საღმრთოდ სიმდაბლე.

ხოლო იგინი შეუვრდეს და ჰრქვეს:

- რამეთუ დაღაცათუ კეთილ არიან სათნოებითა ძმანი მონასტრისა ჩვენისანი, არამედ ესე სიმდაბლე ვერ ძალ უც.

და ვითარცა ჟამი შეწირა ღირსმან ეპიფანე, ეზიარნეს ყოველნი წმიდასა მას საიდუმლოსა ხორცსა და სისხლსა ქრისტესსა და ერთობით მადლი მისცეს წმიდასა სამებასა, დამზადებულსა ყოველთასა.

ხოლო შატბერდისა მამათა შორის ფრიად იყვნენ შემდგომითი შემდგომად მონაზონებისა სიმხნითა რჩეულ და რომელნიმე წინააღმართეცველებისა მადლითა ბრწყინვალე სხვათა მათებრ უდაბნოთა ჟამითი ჟამად წმიდათა კაცთა გამობრწყინვებითა, რომელთა შორის ჟამთა ჩვენთა ბრწყინვიდა

ხეცსა მას მიძნაძროდსასა დიდი იაკობ, ვითარცა მთიები შორის ვარსკულავთა, ზეშთა სიტყვისა ჩვენისა შემკობილი მრავალფერითა მადლითა მოყვასთა თანა საღმრთოთა.

არამედ წიგნისა ამის განგრძობისათვის მათ ყოველთა თანაწარვზხედ და მივედ სასწაულთა ნეტარისა მამისა ჩვენისა გრიგოლისთა, რომელნიცა ვისწავენ სარწმუნოთაგან კაცთა. ხოლო ყოველი ვერ შეუძლე აღწერად უმეცრებისა გზითა, რამეთუ ვპგონებდ ცხოვრებისა ამის დაწერად ბრძენთაგან და სრულთა მამათა, რომელნიცა იყვნეს ჟამთა ჩვენთა: დიდი სოფრონ, სანატრელი მამად, შატბერდისა ეკლესიისა განახლებით აღმაშენებელი და უკუნისამდე გვირგვინი მისი, და ღმერთშემოსილი მამად ილარიონ პარეხელი, და ქრისტეს მღდელთმოდვარნი ღირსნი გიორგი მაწყვერელი ეპისკოპოსი და სტეფანე მტბევარი ეპისკოპოსი პირველი და სხვანი მსგავსნი მათნი. და ვითარცა მათ ნეტართა დაიძინეს, მაშინდა რეცა განმეღვიძა უცებსა ამას და ფრიად ცოდვილსა ხელყოფად და აღწერად ცხოვრებად და სასწაულნი ესე, რომელ აწ გესმნენ.

50

რამეთუ ოდესმე იყო ნეტარი გრიგოლ თვისსა მას საყუდელსა სენაკსა. და სენაკსა მას შინა ცეცხლი არაოდეს აღგზებულ იყო, არცა კანდელი აღნთებულ იყო, და არცა სხვათა ძმათასა. და ჟამსა ცისკრისასა დეკანოზმან ჰრქვა მნათესა:

- მივედ მამისა და ისმინე, სძინავს-ძი ანუ ჰღვიძავს?

და ვითარცა მივიდა, იხილა ბრწყინვალეზად, დიდძალი შინადთ გამო სენაკსა მას. მსწრაფლ მორბიოდა და ხმა-ყო, ვითარმედ:

- ცეცხლი აღდებულ არს სენაკსა შინა მამისასა!

ჰრქვა მას დეკანოზმან:

- დუმენ, შვილო, და ნუ გეშინინ! არა არს იგი ცეცხლი შემწველი, გარნა სული ღმრთისად განმანათლებელი.

რამეთუ მრავალგზის ეხილვა დეკანოზსა მას ხილვად იგი დიდებული. და მი-ხოლო-ვიდა სენაკად და შთახედნა კედლისა ნაპრალსა და იხილა წმიდად იგი ხელგანპყრობით და გუამით მისით გამოვიდოდეს ნათლისა ისარნი ჯვარისაზედ. და დიდებითა შემკულ იყო იგი და ესრეთ ბრწყინვიდა, ვითარცა მზედ. ხოლო დეკანოზი იგი სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა და მყოვარ ჟამ დააცადა ჟამისრეკად, ვიდრემდის შეიცვალა სახილავი იგი.

51

და კვლად ოდესმე ჟამსა ყინელისასა ძმანი ტყესა მას ხანძთისასა შთამოჰყრიდეს ძელსა, და მათ თანა იყო ნეტარი გრიგოლ, მდგომარე ადგილსა საჩინოსა. და ძმად ვინმე მოხუცებული ძნელსა ადგილსა ძელისა სავალსა განვიდოდა, და ძმათა მათ სხვათა უმეცრად ძელი ფრიად დიდი განუტყვევს. და ვითარცა იხილა ძმამან მან ძელი იგი მძაფრიად მიმავალი, შეშინდა ფრიად და სივლტოლად მისგან წარწყმდა. ხმა-ყო დიდითა ხმითა:

- მამაო, შემეწიე!

ხოლო მან ჯვარი დასწერა ძელსა მას და ჰრქვა:

- სახელითა ქრისტესითა დადეგ, ძელო!

და სიტყვამან მისმან, ვითარცა კლდემან უძრავმან, დააყენა ადგილსა მას მყაფარსა მყინვარსა ზედა მოქანებული საშინელად. და უბრძანა ძმასა მას გულდებულად განსლვად.

და ვითარცა იხილეს სასწაული ესე, დაუკვირდა ძმათა მათ და ადიდებდეს ღმერთსა.

52

ამისა შემდგომად ესე ნეტარი იყო ოდესმე მახლობელად შატბერდისა. და სარწმუნოებით მო-ვინმე-ვიდა მისა დედაკაცი, რომელსა აქვნდა ხელთა ძე თვისი მცირე ვითარ ორისა წლისაჲ, რომლისა ხელნი და ფერხნი მტერისაგან მიხმულ იყვნეს და პირი გარემიქცეულ იყო. ესე მოვიდა მრავლითა ცრემლითა და ძე თვისი დააგდო წინაშე ფერხთა მის წმიდისათა და ჰრქვა ესრეთ:

- წმიდაო ღმრთისაო, კაცთაგან განწირულისა ამისთვის წყალობა ყავ, რამეთუ შემდგომად ღმრთისა შენდა მოვივლტი!

და იხილა რაჲ წმიდამან მან ფრიადი გოდებაჲ მისი, შეეწყალა. და იწყეს ცრემლთა მისთა დინებაჲ, რომელნიცა სახმილ მხდომსა ექმნეს, რამეთუ კაცთაგან უხილავად შესწვიდეს მძლავრსა მას უკეთურსა ეშმაკსა ლოცვანი გრიგოლისნი და განიოტებდეს მას.

მაშინ თქვა:

- სახელი ქრისტესი განგხდის, ეშმაკო! განეშორე უკუნისამდე ჩჩვილისა ამისგან უმანკოჲსა!

და ჯვარი დასწერა და მუნთქვესვე ივლტოდა სული იგი ბოროტი და განიკურნა ყრმაჲ იგი სრულიად. და მშობელი მისი სიხარულით ჰმადლობდა ღმერთსა და წმიდასა მას. და მხიარულნი წარვიდეს სახიდ თვისა, და ყრმაჲ იგი კეთილად ცხოვნდა სრულიად.

53

და კვლად სხვაჲ ვინმე იყო დედაკაცი სისხლისდინებითა გვემული მრავალთა ჟამთა. მას ესმა სასწაული ესე და მივიდა გულსმოდგინედ წმიდისა მის. და ვერ შემძლებელ იყო თვისსა მას სენსა საანჯმნო ყოფად, არამედ მდუმრიად სულთქმით დაალტობდა ფერხთა მისთა ცრემლითა და ითხოვდა კურნებასა. ხოლო ძმანი იგი მცირედ განეშორნეს წამისყოფითა ამის წმიდისაჲთა, რამეთუ ცნა სულითა ვნებაჲ იგი დაფარული და მისცა მარჯვენე თვისი, რაჲთა შეიმთხვიოს. და მან ყო ეგრეთ, და მასვე ჟამსა განიკურნა უძლურებისა მისგან. და წარვიდა სიხარულით სახედ თვისა და ადიდებდა ღმერთსა.

54

რამეთუ კეთილი სათნოებაჲ. ნეტარისა მამისა გრიგოლისი საკვირველებითა სავსე არს. რამეთუ მახლობელად შატბერდისა იყო ვინმე კაცი მდაბიოდ და ესვა მას ცოლი და ესხნეს შვილნი და აქვნდა ფრიად მონაგები. და სიხარულსა შინა იყო ცხოვრებაჲ მათი, რამეთუ კეთილად მორწმუნე იყვნეს იგინი. ხოლო დედაკაცსა მას უმჯობესისა მისისათვის უძლურებაჲ შეემთხვია, რაჲთა მართლისა მის კაცისა ხელითა ქრისტემან განკურნოს და მხდომი სირცხვილეული განაქიქოს, რომელმანცა მანქანებითა მისითა ხელთა მისთა ათნივე თითნი ნებთა მისთა ზედა დაჰკრნა და ძლიერად ჰგვემდა ტეხითა ბოროტითა.

მას ჟამსა საღმრთომან ცნობამან გულისხმა უყო ნეტარისა მამისა გრიგოლის ღირსებაჲ და მსწრაფლ ხოლო დედაკაცმან მან თანაწარიყვანა ერთი ძე თვისი და მიიწია წინაშე ნეტარისა მის. ხოლო ნებითა ღმრთისაჲთა იყო წმიდაჲ აგარაკსა ერთსა შატბერდისასა. და იწყო ვედრებად მისა მრავლითა ცრემლითა და გოდებითა უძლურებისა მისთვის, რომელი შეემთხვია მას. და ვითარცა იხილა სარწმუნოებაჲ და ცრემლნი მისნი, შეეწყალა იგი ფრიად.

მაშინ უბრძანა ერთსა მღვდელთაგანსა წარსლვად ეკლესიად და მოღებად ევლოგიაჲ, ზეთი კანდლისა მისგან, რომელიცა უკვდავად ენთებინ წინაშე ხატსა წმიდისა ღმრთისმშობლისასა. და თვით დადგა ხელგანპყრობით ლოცვად წინაშე ღმრთისა სულთქმითა დაუდუმებელითა და

ცრემლითა წყაროებრ მდინარითა, ვიდრე მოსლვამდე მდდელისა მის. და რაჟამს მოილო ზეთი იგი კანდლისად მის, მოუწოდა დედაკაცსა მას და ხელთა მისთა ჯვარი დასწერა, და ზეთი იგი ჯვარის სახედ სცხო სახელითა წმიდისა სამებისადათა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთისმშობლისადათა და თქვა:

- იქმნენინ განკურნებულ ხელნი შენნი!

და მუნთქვესვე განემართნეს ყოველნი იგი თითონი მისნი და ყოვლადვე არღარა იპოვა ვნებად მის თანა, რამეთუ მავნებელი იგი ეშმაკი ზარგანხდილი ივლტოდა ლოცვათაგან ნეტარისა გრიგოლისთა. და ესრეთ სიხარულით წარვიდა სახიდ თვისად და ადიდებდა ქრისტესა ღმერთსა.

და კვალად დედაკაცმან მან წარიყვანა ქმარი და შვილნი თვისნი და ფრიადი შესაწირავი მიუძღუნა წმიდასა მას. და ყოველთა მიიღეს კურთხევად და წარვიდეს მხიარულნი სასწაულისა მქადაგებელნი შორის მრავალთა.

55

ხოლო ჟამთა ამის წმიდისათა ხელმწიფემან აშოტ კურაპალატმან დაიპყრნა მრავალნი ქვეყანანი და აღაშენა ციხე არტანუჯისად საცხოვრებლად დედუფლისა, მეუღლისა თვისისა. და მას შინა კეთილად ცხოვნდებოდა მრავალთა წელიწადთა.

ხოლო აცთუნა მტერმან ხელმწიფე იგი და მოიყვანა მან დედაკაცი სიძვისად ციხესა მას შინა, რომლისა თანა იმრუშებდა, რამეთუ ეშმაკი ტრფიალებისად ფრიად აზრზუნდა. რომელსა პირველ არა აქვნდა ეგევითარი ჩვეულებად, არამედ ძლეულ იქმნა ბოროტითა მით ცოდვითა.

და ვითარცა ესმა ნეტარსა გრიგოლს საქმე იგი სულისა განმხრწნელი, შეწუნა ფრიად. და აუწყა წმიდასა გრიგოლს, დიდსა მას მოხუცებულსა, რომელი მკვიდრ იყო ეკლესიათა, რამეთუ იყო იგი სასწაულთა მოქმედ და პატივცემულ ღმრთისა და კაცთაგან. და განზრახვითა მისითა ამხილა პირისპირ ხელმწიფესა მას. ხოლო მან აღუთქვა ცოდვისა მის განტევებად, და დედაკაცისა მის წარგზავნად, ვინადაც მოიყვანა იგი. და ვერ დაამტკიცა თვისი ბრძანებად, რამეთუ დაემონა გულისთქმასა.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ პოვა ჟამი მარჯვე. ოდესცა კურაპალატი შორს იყო არტანუჯსა, დღესა ერთსა შატბერდით წარვიდა და მიიწია მიმწუხრი ძირსა მას ციხისასა. და კაცი მიუვლინა დედაკაცსა მას ჭამადისა თხოვად და მუნ დადგომისა მიზეზი შეუთვალა. ხოლო მან სიხარულითა დიდითა განიხარა და მრავალფერი სანოვარე წარსცა წმიდისა მისთვის და მოწაფეთა მისთა. და ვითარცა განთენა, კვალად მიუვლინა კაცი, რადათა მივიდეს ხილვად მისა. მაშინ უფროსად განმხიარულებული მსწრაფლ მოვიდა წმიდისა მის ორთა თანა მხეველთა თვისთა, რადათამცა ღირს იქმნა ჯვარსა ნეტარისა მის კაცისასა. ხოლო მან არა დასწერა ჯვარი, არამედ უბრძანა განშორებულად დაჯდომად. და მოწაფენი კიდე-რე განდგეს წამისყოფითა მოძღვრისა თვისისადათა და ეგრეთვე მსახურნი იგი დედანი, რამეთუ წმიდისა მის შიში ყოველთა ზედა მიფენილ იყო. მაშინ ჰრქვა მას ნეტარმან გრიგოლ:

- ჰოდა საწყალობელო! რადასათვის შორის ცოლ-ქმართა შთაჭრილ ხარ წარსაწყმედელად შენდა საუკუნოდ ბოროტითა მით ცოდვითა, რომლითა დამონებულ ხარ ეშმაკისადა და ცუდითა რადათმე მიზეზითა საფრხე ქმნულ ხარ დიდისა ხელმწიფისადა?

ხოლო მან ცრემლით ჰრქვა:

- წმიდაო ღმრთისაო, მე თავსა ჩემსა ზედა ვერ თავისუფალ ვარ, ვინადათგან გარდარეული სიყვარული აქვს ჩემდა მომართ კურაპალატსა, და აწ არადა უწყი, თუ რადა ვყო, რამეთუ ბრძანებამან სიტყვათა შენთამან შემაძრწუნა ფრიად.

ხოლო წმიდამან მან ჰრქვა:

- შვილო, იქმენ სრულიად მორჩილ სიტყვათა ჩემ გლახაკისათა, და მე თავსმდებ გექმნე ქრისტეს მიმართ, რადთა მან თავადმან ყოველნი ბრალნი შენნი შეგინდვნეს.

და მან ჰრქვა:

- წმიდაო მამაო, ხელთა შენთა ვარ! უმჯობესი სულისა ჩემისა იზრუნე.

მაშინდა ჯვარი დასწერა და აკურთხა ლოცვითა და შეჭურა მაღლითა და მისცა თვისთა ხამლთა საბელი, რადთა სარტყლად შეირტყას. და მან ყო ეგრეთ.

და წმიდამან მან ჰრქვა:

- შვილო ჩემო, დღეს იქმნა ცხორებად სულისა შენისა, რამეთუ სანატრელისა დედისა ფებრონიას წინაშე მიგიყვანებ შენ.

და მან განიხარა ფრიად. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ უბრძანა მხევალთა მათ მისთა წარსლვად ციხედვე და დედაკაცსა მას ჰრქვა:

- შვილო ჩემო, წარემართე და ვიდოდე წინაშე ჩვენსა!

და ესრეთ მოიყვანა იგი მერეს, რამეთუ პირველვე განზრახვად ნეტარისა დედისა თანა იყო. და შეჰვედრა იგი მას და ჰრქვა:

- იღვაწე ესე, ჯერისაებრ იღვაწე, და რაჟამს ძიებაყოს კურაპალატმან, რამეთუ ჰხედავ გულსა ამისსა შემუსრვილსა.

ხოლო მან თქვა:

- ქრისტემან კეთილად იზრუნოს მხველისა თვისისათვის, რომელიცა პოვა შენ მიერ, ღირსო მამაო.

და მრავალჟამ მართოდ უბნობდეს ნეტარნი ესე.

და ესრეთ იყო ჩვეულებადცა მის ჟამისა წინამძღვართა მამათა, რამეთუ თვინიერ დედისა ფებრონიას განზრახვისა საქმე არად ხელყვიან.

ხოლო დათაგანი ვინმე მახლობელად მათსა წარჰვლიდა და ესმა ერთი სიტყვად, ხოლო სხვასა ვერღარა იკადრა სმენად. რამეთუ წმიდამან გრიგოლ ჰრქვა ნეტარსა ფებრონიას, ვითარმედ:

- რად გრქუა შენ ანგელოზმან?

რამეთუ ღმერთი იყო ყოვლადვე მათ შორის.

ხოლო რაჟამს მიიწია კურაპალატი ციხედ, იკითხა ხოლო დედაკაცი იგი და ვითარ არა პოვა, ფრიად შეიურვა, გულისხმა ყო რად ყოველი იგი ყოფილი საქმე. და რამეთუ არა ღონითა რადთმე კაცობრივითა მახეთადთა იყო ტრფიალ მისა მიმართ ხელმწიფე იგი, არამედ ეშმაკისა მანქანებითა ესოდენ ძლეულ იყო, რომელ თავმოთნეობად დაავიწყდა და მსწრაფლ ხოლო მოვიდა მერეს. ხოლო ნეტარმან ფებრონია დამალა დედაკაცი იგი.

და ვითარ ილოცა კურაპალატმან ეკლესიასა წმიდისა ღმრთისმშობლისასა და მიიღო ლოცვად დედისა ფებრონიასი, მაშინ იწყო სიტყვად:

- უწყი-მეა, დედაო, რადასათვის მოვედ აწ?

ხოლო მან ჰქრუა:

- უფალმან იცის, რადასათვის ჰბრძანე აქა.

და მან ჰრქვა:

- ამის მიზეზისათვის იქმნა მოსლვად ჩემი, რამეთუ სახლისა ჩვენისა მეჭურჭლე ქალი იყო და ყოველი მონაგები ჩვენი ხელთა მისთა იყო, და მამასა გრიგოლს აქა წარმოუყვანებია და ფრიადი დაგვაკლდა საფასეთა ჩვენთაგანი. აწ უბრძანე, რომელ ერთხელ ციხედ მოვიდეს და ყოველი მოგვითვალოს და კვალად თქვენდავე მოვიდეს, ვითარცა უნდეს.

ხოლო ფებრონია ჰრქვა მას მკუეთრ:

- მიზეზებად მიზეზთა ცოდვისათა კაცთა თანა, რომელნი იქმან უშჯულოებასა.

ესე რად ესმა კურაპალატსა, სირცხვილეულ იქმნა მართლმხილვებისა მისგან კდემული და მყოვარ ჟამ დადუმნა, ვითარცა ძლეული, რამეთუ ხორციელად ძლიერსა ხელმწიფესა სულითა ძლიერთა კაცთა სძლეს, შეჭურვილთა მათ საღმრთოთა შურითა.

ხოლო შეურვებულმან კურაპალატმან გულისა შეჭირვებისაგან თქვა:

- ნეტარ მას კაცსა, ვინ არღარა ცოცხალ არსო.

და მსწრაფლ ხოლო აღდგა და წარვიდოდა.

მაშინ ნეტარი ფებრონია დაწყნარებულითა სულითა აყენებდა, რადთამცა ისტუმრა იგი, და არა დაემორჩილა, რამეთუ მამხილებელად აქვნდა თვისი გონება და ვნება რად ხორცთმოყუარებისად განეშორა და აუგი თვისი გულისხმა ყო. ხოლო სულითა იხარებდა, სიბრძნემან რად წარიოტა სულმოკლებად იგი მავნებელი და აქებდა წმიდათა მათ მძლავრებასა, უფრომს ხოლო ძლევისა მომცემელსა ღმერთსა.

და სიხარულით წარვიდა, რამეთუ გულითა წმიდითა აქვნდა ნეტართა მათ პატივი, ვითარცა სულისა მისისა საუკუნოდ გვირგვინოსანმოფელთად.

56

არამედ ადარნერსე ხელმწიფესა უფრომსი ვნებად შეამთხვია მტერმან, რომელიცა იყო ძე აშოტ კურაპალატისა. რამეთუ შესმენითა მეძვისა ქალისადათა, რომლისა თანა იმრუშებდა იგი, უსამართლოდ განიშორა სიცრუითა სიძვისადათა სარწმუნოდ ცოლი თვისი და წარგზავნა ქვეყანად თვისად აფხაზეთად, ვინადაცა მოეყვანა იგი.

ხოლო ქრისტემან მონასა თვისსა, გრიგოლს, გამოუცხადა ყოველი იგი უსამართლოებად, რომელიცა შეამთხვიეს უბრალოსა მას დედუფალსა. ამისთვისცა მრავალგზის მხილებად მიაწია ნეტარმან გრიგოლ ადარნერეს ზედა. არამედ ხელმწიფე იგი ცუდითა თავმოთნეობითა იძლია და მხილებად მართლისა მის კაცისად არა თავს იდვა, არამედ შესძინა ძვირი ძვირსა ზედა თვისსა და სხვად ცოლი შერთო.

მაშინ მამამან გრიგოლ უწინადაწარმეტყველა ბრალთა მათთვის, რად-იგი შემთხვევად იყო მისდა მიშვებითა ღმრთისადათა. და ჰრქვა ესრეთ:

- არა სმენისათვის სიტყვათა ჩემ გლახაკისათა, მიეცე ბოროტთა სენთა, და რომელ აწ ძენი გესხნენ, იგვემნენ ეშმაკთაგან, და ვერ განიკურნო შენ და ვერცა შვილნი იგი შენნი, ვიდრე არა შეინდოთ დედუფლისა მისგან, უსამართლოდ გაპატიჟებულისა მხევლისა მის ღმრთისა. დადაცათუ ხორცთაგან განვიდეს იგი, არამედ საფლავთაგან მისთა შე-ვე-ინდონ შვილთა შენთა. ხოლო შემასმენელი იგი მეძავი ადრე განაქიქოს ქრისტემან უფრომს ყოველთა ცთომილთადასა ლირწად წარმდებებისა მისისათვის და უკეთურებისა.

ხოლო ადარნერსე სიტყვათაგან ნეტარისა გრიგოლისთა ფრიად შეშინდა და შეუვრდა წმიდასა მას. ხოლო მან აღადგინა და ჰრქვა:

- ქრისტემან შენდობად ბრალთად მოგეცინ შენ, არამედ ესე უწყოდე: თქმული ჩემი აღესრულოს ჟამსა თვისსა, რადთა გულისხმა ყონ ყოველთა ნაყოფი ურჩებისად.

და შემდგომად მცირედთა დღეთასა შეემთხვია ადარნერსეს სენი ტეხისად წრდიალი, რომელსა ჰრქვიან ნიკრისი, და ტკივილთა მათგან იგვემებოდა მწარედ, რამეთუ მუნ ჟამადმდე ყოვლად უვნებელ იყო იგი. და მსწრაფლ ხოლო წარავლინა კაცი კეთილი, რომელსა ერქუა კუპრა, წინაშე დედუფლისა მის შენდობისა თხოვად.

და ვითარ მიიწია მოციქული იგი ადარნერსესი ფერსათს, სადაცა არს აწ საფლავი მისი, და იხილა დედუფალი იგი თვისი დიდსა შინა მონაზონებასა, რომელიცა იყო ასული ბაგრატ შაროელისა ხელმწიფისად, რამეთუ სამოსლად მისა იყო შეურაცხი ჩოხად და ემოსა მას წმიდად სქემად და ტვირთი დიდი შეშისად ეკიდა და სახიდ თვისად მიაქვნიდა სანატრელსა მას, რომელსა პირველ სახელი ეწოდა ბევრელი და მერმე ანასტასია, რამეთუ მან სრულიად სირცხვილეულ ყო ეშმაკი. და აწ კურნებასა ჰპოვებენ მორწმუნენი მადლითა მისითა, მი-რამ-აქვს მიწად ევლოგიად საფლავთაგან მისთა.

ესე რად იხილა კაცმან მან მოციქულმან, იცნა და შეუვრდა ადარნერსეს მაგიერ და ჰრქვა:

- ქრისტემს ნებისყოფელო, გვედრების, შეიწყალე უფალი ჩემი სამართლად ღმრთისაგან განპატიჟებული შენ ძლით და ნუ სწყევ მას, არამედ შეუნდვენ დიდნი ბრალნი მისნი!

ხოლო მან ჰრქვა:

- გეფიცები ქრისტესა, არაოდეს აღმოსრულ არს წყევად პირსა ჩემსა და არცა მას ვსწყევ. ქრისტემან შეუნდვენ ყოველნი ცოდვანი და განკურნენ სულით და ხორცით.

და მსწრაფლ ხოლო განიკურნა ადარნერსე, რამეთუ კაცმან მან მოციქულმან დაისწავა ჟამი იგი, ოდესცა ულოცა უფალსა მისსა და, მო-რამ- ვიდა, პოვა იგი ყოვლად უვნებელი და სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა.

არამედ შემდგომად წელიწადთა არამრავალთა ადარნერსე ხელმწიფესა რად ესხნეს ძენი, გურგენ კურაპალატი და სუმბატ, მტერისაგან ფრიად იტანჯებოდეს. და მსწრაფლ ხოლო წარავლინა იგინი ფერსათს სამოსლითა საგლახაკოთა და შესაწირავითა სახელმწიფოთა ლოცვად საფლავსა მას სანატრელისა დედუფლისასა, რამეთუ გარდაცვალებულ იყო იგი. და ჟამს ილოცეს, სრულიად განიკურნნეს სიტყვისაებრ ნეტარისა გრიგოლისა და სიხარულით წარვიდეს სახიდ თვისა და ადიდებდეს ქრისტესა, ღმერთსა ყოველთასა.

ხოლო დედაკაცი იგი შემასმენელი, ბოროტად ეშმაკულ იქმნა და განცოფნა, და სხვანიცა განსაცდელნი მიიწინეს მის ზედა საქმეთაებრ მისთა უკეთურთა. და ესრეთ იყო საშინელ და ზარისასახდელ ხილვად მისი და სმენად სიტყვათა მისთად. და ვითარ მოეგო გონებასა, მაშინ მივიდა წინაშე დედისა ფებრონიასსა საწყალობელი იგი და შეუვრდა მას ცრემლით და აღუარებდა

ყოველთა ბრალთა და ევედრებოდა გოდებით, რადთა უხვამისნოს მამისა გრიგოლისაგან. ხოლო მან მიწერა წიგნი ვედრებით და ნეტარმან მან არა ისმინა, არამედ მიჰრქვა:

- უპვირესნი განსაცდელნი აღიმრნენ მაგას ზედა ამისთვის, რამეთუ საცთურ ექმნა ეგე ღმრთისმსახურსა ხელმწიფესა და სარწმუნოდ ცოლი მისი განაშორა, რამეთუ განთქვა სახელი მისი, ვითარცა მეძვისა, და კვალად სისხლი უბრალომსა ჭაბუკისა დასთხია. აწ მსგავსად უჯეროებისა საქმეთა მიეგოს მაგას ვიდრე სიკვდილადმდე.

ხოლო ნეტარმან ფებრონია თქვა:

- ჭემმარიტ არს საბჭოდ მამისა გრიგოლისი.

რამეთუ არა ჰმძლავრა მან წმიდასა მას, ვითარცა თქვა მოციქულმან - სულეზი წინაღმართმეტყველთა წინაღმართმეტყველთა დაემორჩილენო. არამედ ვითარ შეჰგვანდა, ნეგეშინის სცა სასოწარკვეთილსა მას, რამეთუ სავსე იყო იგი სიბრძნითა ორისავე ცხორებისადათა და სასწაულნი დიდნი იხილვებოდეს მის მიერ და რომელთაგანმე მოწაფეთა მისთა და აწ სარწმუნოებით მვედრებელთა კურნებასა აღმოუცენებენ საფლავნი მათნი.

ხოლო დედაკაცი იგი ვიდრე სიკვდილამდე დაადგრა მერეს შინა, რამეთუ დაღაცათუ ბოროტთა გუემათა შინა იყო, ხოლო გონებად მისი ცოცხლად ეგო. და რაჟამს მოკვდა იგი, ბრძანა დედამან ფებრონია მახლობელად დათა მათ ქრისტეს ნებისყოფელთა დამარხვად მისი, რადთა დიდად ბრალეული იგი უბრალოთა მათ განამართლონ წინაშე ქრისტესა.

ხოლო უფალმან აჩვენა სასწაული, რამეთუ დამარხვასა სხვათა მიცვალებულთასა სამ-გზის იპოვა შინაგან კარსა აკელდამისასა მდებარე. და არღა იკადრეს აღებად გვამი იგი ცოდვილისა მის დედაკაცისა, არამედ მაშინღა აუწყეს ყოველი ნეტარსა ფებრონიას, რამეთუ მოხუცებულ იყო ფრიად და შესვენებულთა დამარხვასა ვერ ძალ ედვა მისლვა. ხოლო მან თქვა:

- ჯერ არს უწყებად ესე ნეტარსა გრიგოლს, რამეთუ იგი არს წინამძღვარი საქმისა ამის.

და მიწერა ეპისტოლე პატივით ესრეთ:

58

„წყალობა ყავნ უფალმან ჩვენ ზედა წმიდითა ჯვართა და შეწევნითა ღირსთა ლოცვათა შენთადათა, ქრისტემომოსილო მამაო გრიგოლ, ყოვლადვე მონაწილეო ლოცვასა თანა ჩემ გლახაკისასა.

შენ, წმიდაო ღმრთისა კაცო, საფრხე მხდომთა მრავალსახე სიბოროტით შეგიმზადეს, ვითარ მახე მონადირეთა, და იწყეს წყობად შენდა უწყინოდ, რამეთუ სივერაგით გბრძოდეს საუცრად სიმძაფრითა სასტიკითა ხილვითა, ვითარცა გუნდი მხედართა, და ოდესმე ვითარცა სიმრავლე მხეტთა მძვინვარეთა მრავალ-გზის საშინელად ჩვენებითა. და ესრეთ შენთვის აღძრეს ღვაწლთა ღელვად უჩინოდ და საჩინოდ. არამედ მათ ყოველთა სძლო სიმდაბლემან სიწმიდითა შემკობილმან გვამსა შენსა დანერგულმან, და ცეცხლებრმან სულმან შენმან მართალმან შეწვნა მტერნი იგი მავნებელნი, უხილავნი და ხილულნი. ხოლო ამის მადლისათვის ძალ არს შენდა ძალი ღმრთისა, რამეთუ წმიდათა ანგელოზთა მსგავსებად გაქვს სიწმიდე, რომელ არს სამძალი ძლევისა, შეზღუდვილი სამარადისოთა ლოცვითა და მარხვითა და ფრიადი მუხლთმოდრეკად შემწირველი ცრემლთა წმიდათა უძილთაგან თვალთა შენთა და მღვიმარისაგან სულისა შენისა.

შენ, წმიდაო მღდელო, ეკლესიად წოდებულთა შორის მართალთა განსუენებულო, საღმრთოო მოძღვარო, მორწმუნეთა სიმტკიცეო, ხელმწიფეთა თვალუხვავად მამხილებელო და განმსწავლელო კვერთხითა სწავლისადათა, რომლისათვისცა სიტყვანი შენნი წინაღმართმეტყველებრ აღესრულებიან კაცთა შორის!

არამედ აწ უამი არს შენდობისად. ყავ წყალობად განწირულისა მისთვის დედაკაცისა, ვითარცა შვენის სიწმიდესა შენსა. რამეთუ ნეშტი სიტყვად ჩემი გეუწყოს წიგნის მიმღებელისაგან. და ყოვლადვე შეწევნა ყავ ჩემთვის აქა და საუკუნესა მას, ამენ“.

და რაჟამს აღმოკითხა წიგნი ფებრონიადის ნეტარმან გრიგოლ და ყოველი გულისხმა ყო, ცრემლით მადლი მისცა ქრისტესა და დაწერა ეპისტოლე დათა მათ შესვენებულთა მიმართ ესრეთსახედ:

59

„ქრისტეს მოყვარენო, წესთა მათ ამის სოფლისათა მოკლესა შინა დროსა სიყრმიტგან თქვენით ვიდრე სიკვდილადმდე მძლეკმუნლო ქრისტესთვის სიტყვისაებრ მოციქულისა: „რამეთუ მოჰკვდით და ცხორებად თქვენ დაფარულ არს ქრისტეთურთ ღმრთისა თანა“. რაჟამს გამოცხადნეს ცხორებად იგი ჩვენი, მაშინ თქვენცა გამოსცხადნეთ დიდებთა საუკუნოვანსა მერმისადთა. თქვენ, ბრძენთაგან ნეტარნო და უვიცთაგან უცნაურნო, უოხჭნოსა სიმდიდრესა კეთილთაებრ ვაჭართა საწუთროდთა მომსყიდელნო, ხოლო აწ მძინარენო ხორცითა და მღვიმარენო სულითა, მკვდრად შერაცხილნო მკვდართაგან და უკუნისამდე ცხოველნო ქრისტესგან ტაძრითა მით სულისადთა, ქვეყანისა ცად შემცვალებელნო, ქალწულებისა ყვავილნო, მიმსგავსებულნო დედასა ღმრთისასა, მხიარულნო მის წინაშე, საუკუნოდ დიდებულსა მას მოსლვასა ძისა მისისასა მომლოდებელნო!

თქვენ, უძლურებისაგან უცვალებელსა ძალსა მიწევუნლო და შემდგომად სიკვდილისა ყოვლადვე შემძლებელნო მიცემად ორსა სახესა მისაგებელსა ქვეყათაებრ კაცთადასა, ვითარცა-ესე აწ ვიხილეთ თქვენმიერი სამართალი საშუკელი, რომლისათვისცა მე, გლახაკი გრიგოლ, და დედად ფებრონია, მადლიერ ვართ თანაშეწევნასა თქვენსა.

და აწ გვედრებით, საწყალობელისა მაგისტვის დედაკაცისა ითხოეთ ქრისტესგან ბრალთა მისთა შენდობად და ღირს ყვენიტ ძვალნი მისნი ძვალთა თანა თქვენთა და სული მისი სულისა თქვენისა თანა. და უფროდს ხოლო იღვაწეთ უფლისა მეორედ მოსლვასა, რამეთუ გაქვს მადლი შეწევნად მორწმუნეთა და მოელით დაუსრულებელსა დიდებასა და გამოუთქმელსა სიხარულსა, რომელსაცა მიწევნად ხართ. არამედ მეოხებად თქვენი მარადის შემწე მეყავნ ჩვენ, რადთა ჩვენცა ღირს ვიქმნეთ სანატრელსა მას ცხორებასა მერმესა საუკუნესა, ამენ“.

და რაჟამს აღმოკითხეს წიგნი იგი ნეტარისა გრიგოლისი მიცვალებულთა მათ დათა და სიტყვითცა ბრძანებად დედისა ფებრონიადის აუწყეს-ვე, მაშინდა მიიღეს მკვდარი იგი თვისსა მას პირველსა ადგილსა, სადაცა სამგზის დადებულ იყო. და არღარა იცვალა მიერ დღითგან, რამეთუ ნეტარი მამად გრიგოლ მიზეზ ექმნა პირველ ცოდვათა მხილებასა და მერმე ლხინებასა და შენდობასა. და სინანულიცა ფრიადი შემწე ექმნა ცოდვილსა მას წინაშე ღმრთისა, რომელსა არა ჰნებავს სიკვდილი ცოდვილისად, არამედ მოქცევად და სინანული. ხოლო გულისხმისყოფელთა დაუკვირდა და ადიდებდეს ღმერთსა.

60

ხოლო ესევიტართა სასწაულთა იქმოდა ქრისტე ხელითა ნეტარისა გრიგოლისითა, რამეთუ უძლურნი, თითოსახეთაგან სენთა შეპყრობილნი, და ვნებულნი სულთაგან არაწმიდათა, ლოცვითა მისითა და ცრემლითა განიკურნებოდეს თხოვისაებრ სარწმუნოებით მვედრებელთადასა.

და არა ხოლო თუ კაცნი ოდენ ჰხედვიდეს მას ნავთსაყუდელად, არამედ ნადირნიცა ველისანი. რამეთუ ოდესმე მახლობელად შატბერდისა მათათა მათ ზედა ესე ნეტარი საქმისა რომლისათვისმე იყო და მის თანა ძმანიცა იყვნეს. და ირემი ერთი გამოვიდა საჩინოსა მათსა, რამეთუ მონადირეთა მოეცვა იგი და ვერვინად განერებოდა ხელთაგან მათთა. მაშინ მიჰმართა მონაზონთა მათ და შორის განვლნა ყოველნი და მივიდა ვითარცა გონიერი ნეტარისა გრიგოლისსა და თვისი თავი ზედა ხელთა მის წმიდისათა დადვა და რეცა ტიროდა მოწევნულისა მისთვის ბოროტისა. ხოლო მან ნუგეშინის სცა და ჰრქვა:

- სახელითა ქრისტესითა ვერ გავნონ მტერთა ამათ შენთა, ნუ გეშინინ!

და იხილეს რად კაცთა მათ, განუკვირდა ფრიად და ადიდებდეს ღმერთსა და მოვიდეს წმიდისა მის და ჯვარი დაიწერეს. ხოლო მან აკურთხნა იგინი და ნაცვალად ირმისა მისცა სხვაჲ საღვაწი ხორცთაჲ და წარვიდეს. ხოლო ირემი იგი განუტევა მშვიდობით.

61

და ეგრეთვე ხანძთას რად იყო თვისსა სენაკსა შინა, მონადირეთა მრავალთა მახლობელად მონასტერსა მას მოიცვნეს ოთხნი გარეთხანი. ხოლო იგინი სრბით შევიდეს სენაკსა მას, სადა იყო მამად გრიგოლ მჯდომარე, და გარემოადგეს წმიდასა მას. ხოლო მან გულისხმა ყო მიზეზი მისლვისა მათისაჲ და ნუგეშინის სცა მათ და უბრძანა, რადთა მონადირენი იგი ისტუმრნენ და წარგზავნენ. და ნადირთა მათ ჭამადი სცა და განუტევნა მშვიდობით.

62

ხოლო ბასილი მამად, იყო რად ჭაბუკ, კარაულსა მამისა გრიგოლისსა ხედვიდა. და ბოროტი მჯდომი ქედსა მისსა გამოაჯდა, რომელსა კურთხეულ უწოდიან, ხოლო ძუელად ჰრქვან სატალი. და ბასილი მწართა მით სენითა ქუემდებარე იგუემებოდა ვითარ ოთხ დღე ოდენ. მაშინ იკითხა ნეტარმან გრიგოლ, ვითარმედ:

- სადა არს ყრმად ბასილი?

და აუწყეს ძმათა სენი მისი, და მან ბრძანა წოდებაჲ. ხოლო მათ ჰრქვეს:

- ვერ ძალ უც მისლვად.

მაშინ ჰრქვა მათ:

- ჩემ მიერ არქუთ, ვითარმედ „გიწესს შენ მამად გრიგოლ“.

და ვითარცა ესმა სიტყვად წოდებისად ბასილის, განძლიერდა ბრძანებითა თვისისა მოძღვრისაჲთა და მივიდა წინაშე მისსა. ხოლო მან ჰკითხა:

- რად გევნების?

და მან ხელითა თვისითა უჩვენა მჯდომი იგი, რამეთუ დაეპყრა ადგილი დიდი. მაშინ ნეტარმან გრიგოლ ძლიერად სცა ხელითა თვისითა ადგილსა მას, სადაცა იყო მჯდომი იგი, და ჰრქვა ბასილის:

- ცუდად მოგიმედგრებიეს თავი, რამეთუ არა არს ვნებაჲ შენ შორის ყოვლადვე.

და მან ხელი მოისუა ადგილსა მას და კუალიცა უჩინო იქმნა მჯდომისა ბოროტისაჲ.

და რომელთა იხილეს სასწაული ესე, ადიდებდეს ღმერთსა.

63

მას ჟამსა იყვნეს ვინმე იერუსალემს მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი კაცნი შვენიერნი, კეთილნი მონაზონნი, სრულნი სიბრძნითა და სასწაულთა მოქმედნი, მემიებელნი სასუფეველისანი და მეოტნი დიდებისაგან ამის სოფლისაჲსა, მდდელნი ღირსნი, შვილნი დიდებულთა აზნაურთანი, ტომნი დიდისა ეფრემ მაწყვერელ ეპისკოპოსისანი, რომელთაგან მოწერილ იყო ესე ეპისტოლე

მამისა გრიგოლის წინაშე, იერუსალემით ხანძთად მოწვევნილი პირველვე. ხოლო მე აწ შთავწერე წიგნსა ამას შინა მოწერილი ესე მათი შეუცვალებელად ყოველი, ესრეთ:

„წმიდად ლოცვად წმიდისა და პატიოსნისა დიდისა მამისა ჩვენისა გრიგოლისი უფალმან მოგვიბოძენ და ღირს გვყვენინ ჩვენ, ცოდვილნი ესე გლახაკნი და უღირსნი მონანი შენნი, უხმარი არსენი და მაკარი უძლური, სულიერად ძმისწული და შვილი შენი და ყოველთა შვილთა შენთად. მამაო დიდო და პატიოსანო უფლისა მიერ, და უფალო ჩვენო და ღირსო ღმრთისაო და წმიდისა მაგის უდაბნოსა თავადო უფალო, და ქრისტესმოყვარისა ერისა მოძღვარო და განმანათლებელო ყოველთაო! შეგვინდვეთ წმიდითა მაგით სიმდაბლითა ჩვენი ესე კადრებული გლახაკთა და უღირსთა მონათად, მოწერილი უცები და უგუნური. ღმრთისმოყუარებასა შენსა მინდობითა ვიკადრეთ ესე კადნიერებით მოწერად, ჩინებულო სერობასა მას უკვდავსა. ჩვენ, ცოდვილნი ესე უმეტეს ყოველთა კაცთასა, ღმობიერად მოგახსენებთ და მიგიძღუანებთ მადლსა და ლოცვასა წმიდისა ადგომისასა და ყოველთავე, რომელნი არიან წმიდასა ქალაქსა შინა იერუსალემსა და გარემოს სანახებსა მისსა წმიდათა ადგილთა თაყვანის საცემელთა ქრისტეს უფლისა ჩვენისათა. შენ, წმიდაო მამაო პატიოსანო, და ყოველთა შვილთა შენთა სარწმუნოებით სურვილებისაებრ თქვენ ყოველთადასა შეგვინდვეთ და შეიწირეთ წადიერებად მოკითხვისა ჩვენისა თქვენდა მიმართ!

ეგრეთვე, წმიდაო მამაო, მო-ვინმე-ვიდა მანდათ კაცი, მონად ღმრთისა, მღდელი ბერძენი ამის ქვეყანისა. და ეხილვე შენ მამაო, და მან მოგვითხრა ღმრთისა მიერ მშვიდობით დაცვა და სიმრთელე პატიოსნისა მაგის სიწმიდით ცხორებისა შენისა წმიდასა მაგას უდაბნოსა შინა. და ჩვენ, უღირსთა ამათ, დიდად ხოლო განვისვენეთ და განვიხარეთ და უღირსითა პირითა ვიკადრეთ მადლისა შეწირვად ცოდვილთა ამათ კაცთმოყვარისა მიმართ ღმრთისა სმენითა ამით და სიხარულისა მშვიდობისა შენისადათა,

და კვალად მანდავე წარმოვიდა კაცი იგი ღმრთისა მოსე და ესე წიგნად მისდა წარმოგვიცემია. და აქა წმიდანი ესე ადგილნი ყოველნი მოვლნა და მოილოცნა და შენ, მამაო, ყოველთა თანა მორწმუნეთა ყოვლადვე გილოცვიდა და გახსენებდა და დიდად ხოლო გაქებდა. და ჩვენ უფროს ზომისა განვიხარეთ და თავთა ჩვენთა და სულთა ჩვენთა ცოდვილთათვის ვიკადრეთ ესე მოწერად. ვევედრებით ქვედავროდით სახიერებასა შენსა ყოვლად კეთილსა და ტკბილსა უფლებასა ღმრთისმოყვარებისა შენისასა, რათა არა უგულუბელს გვყვნე მონანი შენნი წმიდასა ლოცვასა შენსა, ღმერთშემოსილო მამაო, დიდო მოძღვარო წმიდათაო!

ვითარცა შეგვევედრა სული ჩვენი სიწმიდით ღირსებასა შენსა, აწცა გვევედრებით, ქრისტეს სიყვარულისათვის ხსენებულ გვყვენით ღირსთა შინა ლოცვათა და წინაშე წმიდასა მაგას სამწყსოსა თქვენსა, ღირსო ღმრთისაო, პატიოსანო მამაო და უფალო ჩვენო!

ხოლო ჩვენი ყოვად წმიდასა ამას ადგილსა საბაწმიდას და ჰამბავი ყოველი მანვე მოსე მოგახსენოს, წმიდაო მამაო. სიტკბობებასა შენსა მინდობითა გაუწყებთ, დაიჯერენ სიწმიდემან შენმან. წმიდათა ამათ ადგილთა მარადის ხსენებასა შენსა ვიკადრებთ ლოცვათა შინა ჩვენთა, რათა უფალმან ჩვენ, უღირსნი ესე, წმიდასა ლოცვასა შენსა ღირს გვყვნეს ყოვლადვე ნაწილეულ.

მამაო, გვედია ეფროსინე, დაა ჩვენი, ღმრთისა სიყვარულისათვის იკითხეთ და ლოცვად და კურთხევად შენი მასცა მიჰფინეთ, ამენ“.

და ესე ვითართა მათ ღირსთა კაცთათვის თქვეს პირველთა წმიდათა მამათა, ვითარმედ: „ჟამთა უკუანადასთა რომელ იპოვნენ ქრისტეს ნებისყოფელნი მამანი, ჩვენსაცა უწინარეს იყვნენ და მამათაცა ჩვენთა“.

ხოლო ნეტარი მამა გრიგოლ სასწაულთა მოქმედი ესრეთ განმგებელ იყო წმიდათა კლარჯეთისა ყოველთა უდაბნოთა, რამეთუ სარწმუნოთა მონაზონთა კეთილად იღვწიდა, ხოლო ბრალეულთა

სინანულად მოაქცევდა და ურჩთა სამართლისათა სრულიად განასხმიდა. რამეთუ ოპიზელი ბერი ერთი იტყოდა, ვითარმედ:

- სიჭაბუკესა ჩემსა სამგზის ოპიზით განძებულ ვიქმენ მამისა გრიგოლისგან უკეთურებისაგან სლვათა ჩემთადასაო.

არამედ ვინაფთგან აღშენნეს კლარჯეთისა დიდებულნი უდაბნონი, მდღელნი და დიაკონნი მათნი ანჩელთა ეპისკოპოსთაგან იკურთხევიან და ეგრეთვე ოდეს ეპისკოპოსთა აკურთხევიდნენ. უკეთუ სწორად ყოველთა მათ უდაბნოთა წამებად არა აქვენ და წიგნი ყოველთაჲ ჭეშმარიტი საწამებელი, კათალიკოსმან საეპისკოპოსოდსა მის ხელთა დასხმად ეპისკოპოსად არა ინების, არცა სათნო არნ სამართლითა საბჭოთა. დადაცათუ ფრიად ურიცხვნი ჟამნი ჰქონან საყდარსა მას ანჩისასა უწინარეს აღშენებისანი და ეპისკოპოსნიცა მრავალნი კეთილად სასწაულთა მოქმედნი ყოვილ არიან, არამედ პატრივ სცა ქრისტემან წმიდათა მათ უდაბნოთა, რადთა იყოს წინამძღვრად მათდა ეპისკოპოსი უმიზეზოდ, წმიდად და ღირსი, ვითარცა შეჰგავს წმიდასა მას საყდარსა ქალწულებით დამარხულსა განხრწნისაგან წვალებისა გულარძნილისა მოძღვრებისა სახელსა ზედა წმიდისა ქრისტეს ღმრთისა ხატისასა აღშენებულსა.

65

ხოლო ნეტარისა მამისა გრიგოლის ზე ღირსმან მდღელთმთავარმან ზაქარია ესე სასწაულნი ქმნნა: რამეთუ მონასტერსა ტბას ახლოს მყაფარსა მას გვერდსა საშინელი ლოდი იძრვოდა და შიშისაგან მონაზონნი ივლტოდეს თვისთა სახლთაგან. ხოლო ზაქარია სასოებით მდგომარემან ჰრქვა მათ:

- ხვალე იხილოთ ლოდი ესე მდებარე ადგილსა, რომელსა ჩვენ არა გვევნოს.

და იყო ეგრე, რამეთუ ყოვლად ვერ ცნეს მამათა მათ შემრვაჲ მისი. და ხვალისა დღე მოუგონებელსა ადგილსა, სადაცა ჰრქვა წმიდამან მან, მუნ მყარად იდგა და ადიდებდეს ქრისტესა.

66

და იგივე ზაქარია სთვლისა ჟამთა ჯდა ოდესმე ტბას თვისთა ბაბილოთა მწიფეთა ქვეშე, რომელთა მრავალგზის შაშვი ჰამდა, ხოლო ჯვარი დასწერა და მსწრაფლ მოკვდა, და კვალად ჯვარი დასწერა და განცოცხლებული ფრინვიდა მოყვასთა თანავე თვისთა.

და ოდესმე მკალი ურიცხვი მოვიდა მახლობელად ანჩისა საზღვარსა. ხოლო ნეტარმან ეპისკოპოსმან ზაქარია წინამიაგება კვერთხი თვისი მდღელთა ხელითა. და უფალმან მადლითა მონისა თვისისადათა მოსრა სიმრავლე იგი მკალთაჲ, რომელი დაჰფარვიდა ჰაერსა მზისასა. და ერი მორწმუნე ღმერთსა ადიდებდა.

67

კვალად ორნი საშინელი ვეშაპნი გამოჩნდეს ანჩისა ვენახსა და მევენახენი ივლტოდეს. ხოლო ზაქარია ლოცვითა მოაკვდინნა იგინი და კაცნი იგი სიხარულით ჰმადლობდეს ქრისტესა.

და რამეთუ ესევეთარნი ღირსნი სხვანიცა იყვნეს ეპისკოპოსნი სასწაულთა მოქმედნი ანჩს, მიმსგავსებულნი უფლისანი, რომელთა სიყმილსა შინა მცირითა პურიითა მრავალნი მშვიერნი გამოზარდნიან.

68

არამედ დასაბამი მადლისაჲ ესე იხილვა ზაქარიაჲს სიყრმისა ჟამთა: რამეთუ მწყემსი იყო კრავთაჲ კლარჯეთისა ქვეყანასა შინა. და ვითარცა მდღელმან შესაწირავი განჰმზადა წინაშე პატიოსანსა

ჯვარსა და სხვანი ჩჩვილნი ყრმანი გარემოადგეს მას და დაუდუმებელად ხმითა ხმობდეს ანგელოზთა გალობასა ესრეთ:

- „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ, სავსე არიან ცანი და ქვეყანად დიდებითა მისითა, ალელუა, ალელუა, დიდებად ღმერთსა“, - და კვირიელესონი ფრიად მრავალი თქვიან. ხოლო ზეცით მოწევნულ იყო სვეტი ფრიად ბრწყინვალე ნათლისა უმანკოსა მას ზედა მდღელსა ყრმასა.

და მგზავრ მომავალი ვინმე ეპისკოპოსი ანჩელი ხედვიდა სასწაულსა მას და მივიდა და ეზიარა ხელითა ღირსისა მის ყრმისადა და თანაწარიყვანა ანჩს. ხოლო დეკანოზსა გამოუცხადა ზიარება თვისი და ეპისკოპოსისა მის ბრძანებითა ღირსთა კაცთა ტბას შინა აღზარდეს ნეტარი იგი ეპისკოპოსი ზაქარია. და ესევითარნი კეთილნი სათნოებანი დაიმკვიდრნეს ანჩისა ეპისკოპოსთა.

69

ხოლო შორის იფქლთა მათ წმიდათა იპოვა ერთი ვინმე, ვითარცა ღვარძლი სარწებს აღმოცენებული დიაკონებასა შინა და ტფილისს აღზრდილი საჰაკ ამირისა ისმაელის ძისაგან და მოციქულად მავალი აშოტ კურაპალატსა წინაშე, რომელმანცა იხილა ანჩისა ეპისკოპოსი გარდაცვალებული და მიშვებითა აღურაცხელად სულგრძელისა ღმრთისადა საჰაკ ამირისა მიერ მოითხოვა ანჩისა საყდარი აშოტ კურაპალატისაგან უკეთურმან მან ცქირმან. და რაჟამს მძლავრებით დაიპყრა ანჩი, კვალად შესძინა ძვირი ძვირისა მისსა ზედა მრავალი, რომლისა მოხსენებად ამას წიგნსა შინა არა ჯერ არს შთაწერად ყოველი.

ხოლო უწესობად მისი მრავალგზის ემხილა წმიდათა მათ პირველთა კლარჯეთისა მეუღაბნოეთაგან მამათა და ყოველთა მათგან სამწყსოთა კათოლიკე ეკლესიისათა, უფროს ხოლო მამისა გრიგოლისგან, რამეთუ არქიმანდრიტი იყო იგი დიდებულთა მათ უდაბნოთად. ხოლო მან სრულიად საღმრთოდ შიში განაგდო ამპარტავანებისაგან ძლოულმან და ფარულად მოუწოდა ერისკაცსა ანჩელსა, ლირბსა და გლახკსა და მაგრიად მოისარსა. და აღუთქვა მიცემად სამი გრივი ფეტვი და ხუთნი თხანი და წარავლინა ხანძთად მოკლვად მამისა გრიგოლისა.

და გზას ვისგანმე ცნა, ვითარმედ არს იგი ხანძთისა აგარაკსა და დღეს მოვალს შინა. მაშინ წარვიდა მზირად ტყესა მას ხანძთისასა და მშვილდი გარდაცმული ხელთა აქვნდა.

70

ხოლო ნეტარი მამად გრიგოლ თვისით აგარაკით მარტომ შთამოვიდოდა ხანძთას და მგზავრ სლვასა ზეპირით წმიდისა მამისა ეფრემის თქმულთა საკითხავთა იტყოდა გოდებით ტირილსა შინა. ხოლო სულითა იხარებდა, რამეთუ ხედვიდა საღმრთოთა ხილვათა მადლითა სულისა წმიდისადათა.

მაშინ საწყალობელმან მან კაცმან იხილა სასწაული დიდი წმიდასა მას ზედა ზეგარდამო, რამეთუ სვეტი ნათლისად ფრიად ბრწყინვალე ცად აღწევნული ჰფარვიდა მას. და იყო თავსა მისსა ჯვარი თვალთშეუდგამი გარემო მისა ცისსარტყელისსახედ, შვენიერად რად გამოჩნდის ჟამსა წვიმისასა.

ესე დიდებად მის ზედა იხილა კაცმან მან და ფრიად ძრწოლამან შეიპყრა იგი, რამეთუ დაჰხსნდეს ძარღვნი მკლავთა მისთანი და ზარისა მისგან დიდისა დაცემული იდვა ქვეყანასა ზედა.

ჰრქვა მას ნეტარმან გრიგოლ:

- ჰოდ საწყალობელო, ყავ ბრძანებული მისი, რომელმან მოგავლინა შენ, რამეთუ შენ ხარ უარისმყოფელი ქრისტეანობისად, ვინადთგან უნდოდსა სასყიდლისათვის უბრალოდსა ბერისა კაცისა სისხლთა გარდაისხამ. ანუ არა სამისა გრივისა ფეტვისათვის და ხუთთა თხათათვის მოსრულ ხარა მოკლვად ჩემდა, ჰოდ უგუნურო?

მაშინ კაცი იგი ტირილით ევედრებოდა მას:

- შემიწყალე, წმიდაო ღმრთისაო, განწირული ესე მკლველი შენი და მიემსგავსე ქრისტესა, მკლველთა თვისთა მონანულთა შემნდობელსა! რამეთუ არა დაშთა ძალი ჩემი ჩემ თანა საშინელისა ბილვისა შენისაგან, რომელმან დამაკუეთა მე.

მაშინ წმიდამან მან წყალობით ჯვარი დასწერა და განკურნა იგი, რამეთუ მრავალი გვემად დაცემულ იყო მის ზედა და სიხარულით განუტევა სახიდ თვისად.

ხოლო კაცმან მან ყოველი იგი ყოფილი უთხრა ცქირსა. და იგი უფროდსა აღბორგნა და შესძინა სიბრმე სიბრმესა ზედა.

და მრავალი ბოროტი შეამთხვია მამასა გრიგოლს და მის ჟამისა წმიდათა მამათა და სხვათაცა მორწმუნეთა ერისკაცთა. და რომელნი მარადის სამართლად ამხილებდეს მას, მათვე ერთობით აუწყეს ყოველი დიდსა მას ხელმწიფესა აშოტ კურაპალატსა. და ბრძანებთა მისითა ყოველთა მათ მოწესეთა ანჩისა კათოლიკე ეკლესიისათა წიგნი მიწერეს ქართლისა კათალიკოსისა მიმართ. და მის მიერ ეპისკოპოსნი ღირსნი მოიწინეს ანჩს და მათ თანა შემოკრბეს ყოველნი იგი მეუღაბნოენი მამანი.

და სასწაულთა მოქმედი ნეტარი დედად ფებრონია მივიდა კრებასა მას წმიდასა მიმსგავსებულსა პირველთა მათ წმიდათასა, და ყოველნი მღდელნი, მრემლნი ანჩისანი მათ თანა. და წინაშე ეპისკოპოსთა მათ წარმოუთხრეს ცქირისა სამართალი, უშჯულოებად მისი, სარწმუნოთა მათ სასწაულთა მოქმედთა კაცთა წარმდები მიზეზი აუგთა მისთად პირისპირ.

მაშინ სარწმუნოთა მათ მღდელთმოდვართა განკვეთეს იგი პატივისაგან მისისა. და მამამან გრიგოლ და დედამან ფებრონია შემოსილი საკურთხეველით შთამოიყვანეს და წინაშე საკურთხეველსა განმარცხეს და ყოველთა ერთობით განხადეს კათოლიკე ეკლესიით. ვითარცადა ასომ დამპალი, მწვალელებელთაებრ ყოვლით კერძოვე შჯულისა გარდამავალი განიდევნა იგი.

ხოლო მას, ვითარცა განეშორა შეწევნად ღმრთისად, ღონე ყოველი დაელია, და ტფილის წარვიდა საჰაკ ამირისა, პატრონისა თვისისავე. და წყინებთა მისითა რეცა მიეშვა კურაპალატი. და კვალად მძლავრებით დაიპყრა ანჩისა საყდარი, რადთამცა შურ იგო მამისა გრიგოლის ზედა.

მაშინ შეკრიბა ერი ანჩისად და წარავლინა დარღვევად ხანძთისა. და აღმოსლვასა ოდენ მზისასა მივიდეს. ჰრქვა მათ მამამან გრიგოლ:

- შვილნო, დრო მეცით მე და ძმათა ჩემთა ვიდრე შუადღემდე, რადთა წმიდასა შინა ეკლესიასა ვყოთ ვედრებად წინაშე ქრისტესა და შევიწიოთ წმიდად გიორგი და ყოველნი წმიდანნი, და ყოს უფალმან სასწაულ კეთილ.

ხოლო მათ ისმინეს სიტყვად მოხუცებულისად მის ამისთვის, რამეთუ ეხილვნეს მისგან სასწაულნი.

და ჟამსა მას ცრემლით ვედრებისა მათისასა ისმინა უფალმან თხოვად მათი და წმიდისა ანგელოზისა მიერ ეუწყა მათ, ვითარმედ:

- საღმრთოდ შურისგებად ეწია ბოროტსა მას მტერსა თქვენსა. და აჰა მოიწიოს ქადაგი, ვითარმედ: მოკვდა იგი, დადაცათუ ორ დღე ცოცხალ ამისთვის არს, რადთა ვერ ღირს იქმნეს დამარხვად საყდარსა საეპისკოპოსოსა და ყოველთა ჰრწმენეს განკვეთად მისი, ხოლო გული მისი აწვე მომკუდარ არს.

და ვითარცა ესე ხმად სიხარულისა მათისად ესმა ანგელოზისაგან ანგელოზთა სწორთა მამათა, განიხარეს ფრიად და დიდებდა შეწირეს ღმრთისა, რომელმან ყვის საკვირველი მხოლოდმან. და გულისხმა ყვეს წერილისად, ვითარმედ „უგუნური რისხვამან მოკლის“, რომელი მარადის უწესოებასა იწვრთიდა და მართალთა თანა შეერაცხა თავი თვისი.

მაშინ გამოვიდა ეკლესიით მხიარული ნეტარი გრიგოლ და ჰრქვა მათ:

- ნულარა გეშინინ თქვენ მძლავრებისაგან მომავლინებელისა თქვენისა, რამეთუ უფალმან რისხვით მოკლა იგი.

და მო-ხოლო-იწია კაცი, რომელი ეტყოდა კაცთა მათ:

- ნულარა იკადრებთ დარღუევად დიდებულსა ხანძთასა, რამეთუ დამარღუეველი მაგისი მოკვდა!

მაშინ განიხარეს კაცთა მათ. ხოლო მამათა ისტუმრნეს. და სიხარულით წარვიდეს სახიდ თვისად და ადიდებდეს ღმერთსა.

ხოლო პირველსავე სიტყვასა მივიდეთ.

რამეთუ ცქირმან რაჟამს წარავლინა ერი იგი ხანძთას, მაშინ თვით წარვიდა ქორთას, რამეთუ მუნ ნამარხვეი მისი იყო, რადთამცა წარიღო. და გზას ვითარცა პური ჭამეს, მიერულა და საშინელი ჩვენებად იხილა, სამხილებელი ბოროტთა საქმეთა მისთად, უფრომს ხოლო - ხანძთელთა ბოროტისყოფისათვის. მაშინ საღმრთოდ ვინმე მღდელი ანჩელი იყო მის თანა და უფალმან გამოუცხადა ბოროტად სიკვდილი ცქირისად. და მან მღდელმან წარავლინა თვისი მოწაფე ხანძთად და დამტკიცებულად აუწყა სიკვდილი ცქირისად. და ვითარცა მიიწია ცქირი ქორთას, მოკვდა ხოლო და მუნ დაჰვლეს უფლისა მეორედ მოსლვადმდე.

და რაჟამს განქარდა განსაცდელი იგი მის ჟამისად, მაშინ წმიდამან მან საყდარმან ქრისტეს ღმრთისა ცხოველისა ხატისამან სიხარული მშვიდობის ყოფისად მიჰფინა სამწყსოთა თვისთა ზედა კეთილთა მწყემსთა გამოზრწყინებითა.

ხოლო უკანადაცნელთა ამათ ჟამთა ჩვენთა გლახაკნი იხარებენ მადლითა უფლისადთა, ოხითა საუკუნითგან წმიდათადთა და ხორციელად მოღვაწეებითა მეფეთა ჩვენთა დიდებულთადთა, რომელნი იყვნეს კეთილად ღმრთისმსახურ, წმიდათა ეკლესიათა აღმაშენებელ, ზარზაროზთა ბანაკსა დამარღუეველ, ჭეშმარიტთა ქრისტეანეთა სიქადულ და მოწესეთა სიხარულ. რომელთა შორის იპოვა ძე დიდისა ადარნერსე კურაპალატისად, ზაგრატ ერისთავთა ერისთავი, ძალითა ღმრთისადთა დიდი ხელმწიფე, ეზრადს ზე, ღირსისა ანჩელ მამათმთავრისა ეპისკოპოსისა, დიდებულთა აზნაურთა დაფანჩულთა შვილისა. ესე ზაგრატ გულისხმის ყოფითა ქებულ, წმიდათა ეკლესიათა აღმაშენებელ, საღმრთოთა წიგნთა მეძიებელ და შემკრებელ, წმიდათა ყოველთა ღირსად მადიდებელ, წმიდათა ოხად მარადის შემწე ეყავნ მას აქა და საუკუნოდ, რომელმან ნეტარისა მამისა გრიგოლის ცხორებად ესე განაახლა სასწაულთა მათ გამოხვებულთა შერთვითა. შემცა-რთულ არს იგი რიცხვსა პირველთა მათ წმიდათა მეფეთასა მეუფისა ქრისტეს მიერ ლოცვითა ღირსისა გრიგოლისითა და ყოველთა წმიდათადთა. რომელმან ჩვენ, გლახაკთა შვილთა მამისა გრიგოლისთა, ყვედრებად მოგვისპო და უმცერებით მაყვედრებელსა სირცხვილი დაუმკვიდრა ამან დიდებულმან მეფემან. უფალმან ბრალთა მისთა ყვედრებად, რომელსა ეჭვდეს, მოუსპენ მას სრულიად ღირსთა მამათა ვედრებითა და მათ თანა ნეტარისა მამისა გრიგოლის მადლითა, რომელიცა ქვეყანასა ზედა ცხოვნდებოდა ვითარცა ანგელოზი და ჟამსა მას მოხუცებულეებისა მისისასა, ამცნებდა ესრეთ ხანძთისა ხოლო კრებულთა, ვითარმედ:

- ამას მონასტერსა შინა სენაკებსა თანა ეგვიტერსა ჟამის საწირვად ნუვინ აღაშენებს, რამეთუ უჯეროება არს. უკეთუ ერისა ნებად არა იყოს, თვინიერ დიდისა მის საეროდა ეკლესიისა, ამის მიზეზისათვის, რამეთუ ოდეს დეკანოზმან ჟამის წირვისათვის ჟამსა ჰრეკოს, მაშინ ყოველნი მღდელნი მუნ არა მივიდენ, არამედ თვისთა ეგვიტერთა დადგენ ჟამის წირვად და დიდისავე

ეკლესიისა სწორად აწყინებდენ კაცთა შესაწირავისა თხოვისათვის. და დეკანოზსა ყოვლადვე მათი ვედრებად უნდეს დიდად ეკლესიად მისლვისათვის ჟამისმწირველთა მღვდელთადასა. და აწ ამის წესისა ჯერ არს დამტკიცებად, ვინ მირჩილ იყოს სიტყვათა ჩემ - გლახაკისა გრიგოლისთა.

72

ხოლო ნეტარი ესე კაცი ღმრთისად, მამად გრიგოლ, ნებისა ქრისტესისა სამკვიდრებელი, სასწაულთა მოქმედი დიდებული, ფრიად გარდარეულად დაბერდა, რამეთუ ას და ორისა წლისა ჟამთა მიიწია. ხოლო ფერი პირისა მისისად არა იცვალა, არცა შეემთხვია თვალთა მისთა მრუმედ მხედველობად. და ხორცითა ძლიერ იყო და რადიურთ უძლურებად სიკვდილადმდე არა იპოვა მის თანა. რამეთუ განძლიერებულ იყო იგი ძალითა ქრისტესითა და აქვნდა მას სიქადულად სანთელი ქალწულებისად და ზეთი მოწყალებისად და სიყვარული ღმრთისად და ძმათად. ხოლო შრომად დიდად უყუარდა არა ხოლო ლოცვისა და მარხვისად ოდენ, არამედ დღე და ღამე ხელითა თვისითა იქმნდა, ვითარცა იტყვის პავლე - რომელი არა შვრებოდის, ნუცალა ჭამნო. და იყო იგი მხიარულად მესტუმრე და გლახაკთმოღვაწე.

ხოლო უმრავლესთა დღეთა შატბერდს იყოფინ, რამეთუ თვისთა მათ მონასტერთა მამასახლისნი დაედგინნეს და იგინი იღვწიდეს მათ. და რომელი გარდამრე საქმე არნ, მას აუწყიან მსგავსად სიბრძნისა მის ღმრთივმოცემულისა, რომელი მკვიდრ იყო მის თანა მარადის, ვიდრე აღსრულებადმდე მისსა და მიწევნად ბრძენი ბრძენთა თანა საუკუნესა ცხორებასა და სუფევასა.

73

ხოლო დღეთა მათ მოხუცებულებისა მისისათა იყო რად შატბერდს, ზრუნვად აქვნდა ძმათა მათ მკვიდრთა ხანძთისათა. რამეთუ ესმა, ვითარმედ ოხჭანი ამის ცხორებისად შატბერდს ეგულების სულიერად მამასა მათსა. მაშინ, რომელთა სლვად ძალ ედვა, ერთობით მიიწინეს ყოველნი შატბერდს ძიებად წმიდისა მის. ხოლო ძმათა მათ შატბერდელთა განიხარეს მისლვად ძმათა მათ თვისთად. და, რაჟამს გულისხმა ყვეს მიზეზი მისლვისა მათისად, სიხარული მწუხარებად გარდაეცა. და ვითარცა ილოცეს თაყვანისცემით წმიდასა ეკლესიასა წმიდისა ღმრთისმშობლისასა და თაყვანის სცეს ნეტარსა მამასა თვისსა შვილთა მათ სულიერად შობილთა და შრომით შეკრებულთა. ხოლო მან წადიერებით სურვიელად ამბორს უყო ყოველთა და მოწლედ მოიკითხნა, ვითარცა მამამან ტკბილმან და მოძღვარმან სახიერმან. და მერმე ურთიერთას ამბორს უყვეს მოკითხვით ძმათა მათ ხანძთელთა და შატბერდელთა და დასხდეს.

მაშინ სიტყვად იწყო ხანძთელთა მიმართ ნეტარმან გრიგოლ და ჰრქვა მათ:

- ძმანო და შვილნო საყვარელნო, რად არს მიზეზი თქვენ ყოველთა აქა მოშრომისად, მაუწყეთ!

ხოლო ეპიფანე და ზენონ ჰრქვეს ძმათა მათ სხვათა:

- წეს არს თქვენ მიერ ღირსი პასუხი, რადთა ბრძენთა მოწაფეთა ბრძნისა მოძღვრისა მიმართ ღირსითა სიტყვითა ძღვენი გულსმოდგინებისად შესწიროთ და სასოებით საწადელი სულისა ჩვენისდ მოვილოთ მადლითა ღმრთისადათა.

მაშინ ყოველთა ერთობით ხმა ყვეს:

- ჰოა წმიდაო ღმრთისაო, სულიერად შვილთა შენთა მშობელო მამაო და მზრუნველო ცხორებისა ჩვენისაო და შესავედრებელო ქრისტესს მორწმუნეთაო! დადაცათუ შატბერდელნი ძმანი ჩვენნი ყოველნი უფლისა სათნონი არიან და ნებისაებრ ღმრთისა ნებისა შენისა მორჩილ, არამედ ესოდენტა დღეთა არა მოსლვად შენი ჩვენდა ხანძთისათვის ფრიად სირცხვილ არს და ჩვენთა ყოველთა საკდემელ ყოველთა კაცთაგან. რამეთუ პირველი ნაყოფი წმიდათა შრომათა შენთად ხანძთად არს. და აწ ამისთვის არს ჩვენი აქა მოსლვად, რადთა ჰბრძანო ხანძთად და ნუგეშინის ეცეს, რომელთა ვერ ძალ უც აქა მოსლვად და სხვათაცა უდაბნოთა აჩვენოთ ჩვენდა მომართ სრული

სიყვარული შენი. და ესე უწყოდე, უკეთუ სმენად არა ვპოოთ, ვიპოვნეთ ყოველნი აქა წინაშე შენსა, რამეთუ მძიმე არს ჩვენდა ამას ჟამსა უშენოდ ხანძთად მისლვად.

ხოლო წმიდამან მან თქვა:

- კურთხეულ არს ქრისტე, ღმერთი ყთველთად, რომელმან თვისი წმიდად მცნებად სიყვარულისად მტკიცედ დაჰწერა გულსა თქვენსა ჩემ, გლახაკისა ბერისა მომართ თქვენისა, შვილნო ჩემნო საყვარელნო და უფროდსა შვილნო ქრისტესნო, წმიდისა ნებისა მისისა აღმასრულებელნო, რომელმანცა ბრძანებათა თვისთა სახარება უწოდა, რამეთუ მოსლვითა თვისითა მშვიდობად ახარა კაცთა, მტერთა მისთა, რომელთაცა სიყვარულისათვის სიკვდილი თავს იდვა და გვასწავა ყოველთა, ვითარმედ თავი არს სათნოებათა ყოველთად საღმრთოდ სიყვარული. და აწ თქვენ სიყვარულმან მოგიყვანა აქა. ხოლო ჩემ ზედა ორკერძოვე მძიმე არს: პირველად - შეწუხებად თქვენი, და მერმე - ძმათა ამათგან განშორებად.

მაშინ მოუწოდა ყოველთა შატბერდელთა ძმათა და ჰრქვა მათ:

- მოვედით, შვილნო, ხანძთისა მკვიდრთა თანა, ძმათა თქვენთა, და ნებად ურთიერთას შეზავეთ, რამეთუ შფოთი ივლტის ბრძენთაგან, და ერთობით უმჯობესი დაამტკიცეთ. ხოლა მე ვჰგონებ, უწინარეს აღშენებული ადგილი ემართლებს მამუნებელსა თვისსა უფროდსა პატივსა, ვითარცა მოხუცებული ემართლებს ჭაბუკსა პატივით მსახურებასა.

ხოლო შატბერდელთა ძმათა ჰრქვის:

- ჭეშმარიტ არს ბრძანებად შენი, წმიდაო მამაო, და უკეთუმცა სამართალი არა მიგცემდა, ცხოველ არს უფალი და წმიდად ლოცვად შენი, არამცა მივეშვენით ძმათა ჩვენთა.

ესე რად თქვეს და მსგავსი ამისი ჯერისაებრ, მაშინ ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრქვა ყოველთა:

- შვილნო, ბრძანებამან ქრისტესმან შეგვკრიბნა დღეს, რადთა სიმტკიცე ერთობისა და სიყვარულისა აწ დაუმტკიცოთ მომავალთა ჟამთა ორთა ამათ მონასტერთა შინა დამკვიდრებულთა ძმათა შჯულად საუკუნოდ სიტყვისაებრ უფლისა, რომელ ჰრქვა მოციქულთა, ვითარმედ: „ამით ცნან ყოველთა, რამეთუ ჩემნი მოწაფენი ხართ, უკეთუ იყვარებოდით ურთიერთას“. და კვლად უბრძანა მათ: „რომელსა თქვენ გეტყვი, ყოველთა ვეტყვი“. აწ თქვენცა დაიმარხენით უფლისა ბრძანებანი ერთმანერთისა პატივითა და სიყვარულითა ყოველისა თანა სათნოებისა, სიმდაბლითა უეჭველითა და წმიდათა შინა ეკლესიათა თქვენთა ურთიერთას ულოცვედით, და მემცა, გლახაკი, მარადის გახსოვ წმიდათა შინა ლოცვათა თქვენთა, და ძმობასა თქვენსა კეთილად იხილვებოდეთ მახლობელთა და შორიელთაგან. და უკეთუ ვიეთმე ძმათა სწადოდის ყოფად ხანძთელთა შატბერდს, გინათუ შატბერდელთა - ხანძთას, ნუვისმცა ხელეწიფების არა შეწყნარებად მათი, გინათუ შფოთით განზრახვისა მათისა დაშლად და მძლავრებით დაყენებად თვინიერ სამართალისა რადასამე მიზეზისა. უკეთუ კვლა უსამართლოდ აყენებდეს ვინმე, სიტყვად მისცეს ღმერთსა დღესა მას განკითხვისასა, რამეთუ ნებად ჩემი არა არს სულიერად მამისა თქვენისად, სიტყვისაებრ მოციქულისა: „დადაცათუ გესხნენ ბევრ მზარდულს, არამედ არა მრავალ მამა“. ხოლო სხვად ყოველი სულისა ცხორებისა საღმრთოდ წესი პირველითგანვე გაქვს განწესებული ჩემ მიერ. მას ზედა მტკიცედ იყვენით უკუნისამდე. და მშვიდობამან ქრისტესმან, რომელი ჰმატს ყოველთა გონებათა, დაგიცვენინ ყოველისაგან ვნებისა სულისა და ხორცთადასა ერთობით ყოველნი და მიგაწიენ წმიდათა თანა!

მაშინ შევიდა წმიდად ეკლესიად და ცრემლით თავი თვისი დაჰვედრა მას, მშვიდობად მდუმრიად რად დაუტევა და გამოსლვასა ბერთა ამბორისყოფად მისცა და ეგრეთ წარემართა ხანძთად კერძო. ხოლო ერი იგი ყოველი ცრემლით მოუდგა. და წმიდად იგი ადგილსა მაღალსა დადგა შორის ერსა მას ღმრთისასა და დიდებად შეწირა ქრისტეს მიმართ და თქვა:

- უფალო ჩემო, იესუ ქრისტე ღმერთო, უწინარეს ქვეყანად მოსლვისა შენისა სოფელსა შინა იყავ და აწ ცათა ზედა მყოფი ღმრთეებისა ძალისა ნათლითა ჩვენ თანა ხარ შეწევნად ჩვენდა. შენ, უფალო, მოწყალებით მომიძღვე მე ქვეყანათა ამათ სამთა თანა მოყვასთა კეთილთა მღდელთა წმიდათა სიკვდიდმდე მარადის დაუწყუნებელად შენდამი შემწირველთა მსხვერპლთა მათ უსისხლოთა წმიდათა და მრავალთა სულთა ნავთსაყუდელ ჰყვენ იგინი. და შემდგომად სიკვდილისა მათისა, ღირს ჰყვენ უოხჰნოდ მსახურებად ზეცისა საკურთხეველსა ანგელოზთა თანა წმიდათა. და აწ ჩემ მიერ აღაორძინენ ნებისყოფელნი შენნი, ქრისტე, რამეთუ ტალანტი სიბრძნისად, რომელ სიყრმით ჩემითგან მომეც, განვამრავლე იგი, ვითარცა მონამან სარწმუნომან შორის მორწმუნეთა შენთა. და აწ წინაშე შენსა არიან მოწაფენი სასუფეველისანი. აკურთხენ, ქრისტე, ვითარცა აკურთხენ წმიდანი მოციქულნი და დაიცვენ ჟამთა უკუანადსთა მომავალნი შვილნი ჩემნი, ვიდრე აღსასრულადმდე სოფლისა ნებასა შინა შენსა, და წყალობად ყავ ყოველთათვის ქრისტეანეთა მართლადმსაარებელთა შენთა, უფალო!

და მერმე შატბერდსა ჯვარი დასწერა და ჰრქვა:

- კეთილად აღორძინდი შატბერდო, და შეიმკვე მადლითა და განძლიერდი ძალითა ღმრთისადათა, რადთა ნაყოფი მსხვერპლთა შენთად ჟამად-ჟამად უბიწოდ შესწირო უფლისა. რამეთუ მე აწ, ესერა, მშვიდობასა დაგიტევებ შენ და არღარა იხილო პირი ჩემი ხორციელად, ვიდრე უფლისა დიდებით მოსლვადმდე. აწ დაღაცათუ ხორცითა განგემორები, ხოლო სულითა მარადის შენ თანა ვარ შეწევნად შენდა.

მაშინ მწართა ცრემლითა ტიროდეს მკვიდრნი შატბერდისანი სიტყვისა მისთვის, ვითარმედ ხორციელად არღარა ხილვად უც მოძღვარი თვისი.

ხოლო წმიდამან მან ჰრქვა მათ:

- შვილნო, სულისა სიბრძნითა გულისა ტკივილთა სძლეთ. და ნუ შეძრწუნდებინ გონებად თქვენი. რამეთუ მე ესრეთ აღგიტევა: არა დაგაკლოს თქვენ ქრისტემან აქა და საუკუნესა მას, უკეთუ ეგნეთ მას ზედა, რომელიცა გისწავიეს ჩემგან პირველთა წმიდათა მამათა შეწირული მონაზონებისა წესი. და ეგრეთვე ვამცნებ შემდგომითი შემდგომად შვილთა ჩემთა, რადთა დაიმარხოწ წმიდად ესე მოძღვრებად. და უკეთუ ჟამმან ჰირისაგან წესი ცვალოს, რომელ სულისა ფრიად არა სავნებელ იყოს, შენდობად იყავნ ჟამსა მას და არა სამარადისოდ, არცა შვებისა მრავლისა მიდევნებითა, რომლისათვის თქმულ არს, ვითარმედ - არარად ეგრეთ განარისხებს ღმერთსა, ვითარ მეტი შუებადო. ხოლო მე რაჟამს ღირს ვიქმნე მისლვად უფლისა, ვევედრო თქვენთვის, რამეთუ ფრიად განმისუენეთ მე. და რამეთუ აწ ხორცთა შინა ყოვასა ჩემსა თავისა ჩემისა და თქვენთვის ვილოცავ, ხოლო ოდეს განვთავისუფლდე საწუთრომსა ამისგან, ვესავ ქრისტესა, ვითარმედ მოუკლებელად იყოს ვედრება ჩემი თქვენთვის მისსა მიმართ და ყოველთა სარწმუნოებით მვედრებელთათვის და შვილთა ჩემთათვის, რადთა პოონ ღმრთისა მიერ წყალობად და შეწევნად სრულიად სიხარულად საუკუნოდ.

და ვითარცა სიტყვანი ესე დაასრულნა, მაშინ ამბორს უყო ძმათა მათ შატბერდელთა ცრემლითა სავსეთა და ფრიადითა ვედრებითა დაარწმუნა უკუნქცევად თვისად ადგილად და თვით წარჰყვა ძმათა მათ ხანძთელთა.

ხოლო სწორი სასყიდელი მიიღეს ღმრთისაგან, რომელთა წარიყვანეს იგი და რომელნი იქცეს, რამეთუ სარწმუნოებად და სიყვარული მამისა და მოძღვრისა თვისისად სწორად აქვნდა მათ ყოველთა.

ხოლო რაჟამს შატბერდით ხანძთად მოვიდა ნეტარი გრიგოლ, განიხარეს ხანძთასა თანა მახლობელთა მათ უდაბნოთა. და მოვიდოდეს ძმანი ყოვლით კერძო ხილვად წმიდისა მის და მიაქვნდა კურთხევად და ლოცვად მისგან და სიხარულითა სავსენი წარვიდიან ადგილად თვისად.

რამეთუ დიდებდა ხანძთისაჲ აღმაღლდა საუკუნოდთა და საცნაურითა სამკაულითა, იქმნა რაჲ განმზადებულ შრომათაგან მაშვრალთა მათ ნაწილთათვის განსასვენებელ უკუნისამდე.

მას ჟამსა განიხარა ნეტარმან მამამან გრიგოლ, რამეთუ კეთილსა შინა იხილა მონასტერი თვისი და ფრიად მადლით აკურთხა წინამძღვარი იგი სარწმუნოდ მამამ ეპიფანე და ძმანი ყოველნი მორჩილნი მისნი.

75

მაშინ ევედრებოდა ნეტარსა მას მღვდელი ვინმე დაყუდებით მყოფი, რადთა იშენოს ეგვტერი ჟამისსაწირავად სენაკსა თვისსა. ხოლო წმიდამან მან ჰრქვა:

- კრებულისა ძმათა შორის საქმე ეგე უწესო არს. უკეთუ შენ აღაშენო ეგვტერი, ყოველთა ძმათა აღაშენონ. და რაჟამს დეკანოზმან ჟამსა ჰრეკოს ჟამისწირვისათვის, დიდსა ეკლესიასა მღვდელი ძნიად პოოს. და სხვაჲცა მრავალი არს მას შინა სულისა სავნებელი და არა თუ სარგებელი, და მე არა ვეწამები მას.

76

ამისა შემდგომად უბრძანა დიდსა ზენონს:

- ძმაო, შთავიდეთ ვენახად, რომელ არს გზასა თანა ოპიზისასა, - რამეთუ ჟამი იყო სთვლისაჲ.

და შთავიდეს ორნივე ზოგად ვენახსა მას შენებულსა მისსა კეთილად ნაყოფიერსა. და ჟამსა მას შინა მოვიდა სანატრელი მამამ მაკარი ოპიზელი ხილვად მოძღვრისა თვისისა მამისა გრიგოლისა. და ვითარცა-იგი ფრიად განიხარეს და სურვიელად მოიკითხნეს ურთიერთას. და რამეთუ იყო ჟამი პურისჭამისაჲ, პურად ხოლო დასხდეს. და შემდგომად პურისჭამისა, განიზრახეს მუნ დადგომად ვიდრე ხვალისამდე.

ხოლო მამამან მაკარი უბნობასა შინა იკითხა ნეტარისა გრიგოლისგან ესრეთ:

- უკეთუ მწვალებელთა შვილი მოიქცეოდის მართლმორწმუნედ, ნათლისღებაჲ უხმსა ანუ არა?

ჰრქვა მას წმიდამან მან:

- მოციქული ძმა მტყუვრად მათ სახელსდებს, რომელთაცა დრკუთა მათ მოძღვართა მათთა სახელი ჰრქვიან. ხოლო ჭეშმარიტთა მორწმუნეთაგან წმიდათა მოციქულთა სახელისდებამ არა თავს იდვა პავლე, არამედ აბრალეზს და ეტყვის: „რადსათვის წვალეზნი არიან თქვენ შორის, რამეთუ კაცად-კაცადი თქვენი იტყვის: „მე პავლესი ვარ“, და შემდგომი ამისი. ხოლო მართლმადიდებელთა ყოველთა ქრისტეანე უწოდა. და აწ დაღაცათუ მწვალებელთათვის წერილიცა აჩინებს რომელთამე ნათლისცემასა და რომელთამე არა. ხოლო მე ამას ვიტყვი: ვითარცა ყოველთა უწყით, ჭეშმარიტთა ქრისტეანეთა შვილთა მწვალებელი მღვდელი ვერ მოჰნათლავს, დაღაცათუ უნათლავი მოკვდებოდის, რამეთუ ნათელი არა არს მათ თანა. და უნათლავისა სიკვდილი უმჯობეს არს ვიდრე უმჯულოებაჲ მჯულისა გარდასლვითა. ეგრეთვე ჯერ და სამართალ არს ნათლისცემამ შვილსა ყოველთა მწვალებელთასა. დაღაცათუ წვალეზამ მათი თვის-თვისად იხილვების, არამედ ურთიერთას განთხზულ არს საცთურებით, მსგავსად მელთა მათ, რომელთამე კული კუდსა შეუკიცვა საფსონ და ლამპრები ყოველთა კუდებსა გამოაბა, რამეთუ სახე იყვნეს იგინი ყოველთა მწვალებელთა, რომელთამეცა უკანადასკნელ საყოფელი მათი ცეცხლი არს საუკუნოდ. რამეთუ უცხოქმნულ არიან წმიდისაგან დედისა ჩვენისა მხოლოდსა კათოლიკე სამოციქულოდსა ეკლესიისა. სცთებიან საშოდთგან, რომელ საგონებელ არს მათთვის მეორედ შობა, და იტყვიან სიცრუესა, რამეთუ მარადის ნაცილსა ქადაგებენ და ცილსა წამებენ შეჩვენებულნი იგი წმიდათა მამათა ჩვენთა მოძღვართა მიერ. და უკეთუ კვალად შვილნი მწვალებელთანი კრებასა ჰლამოდინ, არღარა წეს არს მათთვის, არამედ კრძალვად და ყოვლადვე სიტყვისა არა წარმოღებაჲ მათ თანა კრებისათვის. და

რამეთუ მორწმუნესა, რომელსა სასწაულისა საქმე ვერ ძალ უც, ურწმუნოთა თანა სიტყვისგებად არა უხმს. და ოდეს მწვალებელთა ყოველთა ჰრქვიან ერთი სახელი - მწვალებელ, ცთომადცა მათი ერთად შემტკიცებულ არს მტერისა მიერ. ამისთვის ყოველთადა ნათლისცემაა ჯერ არს, რადთა ცილობისა იჰვი დაჰხსნდეს და ერთად იყოს სიხარული სრული ჭემმარიტთა ქრისტემს სამწყსოთა.

და ესევეთარი სიტყვაა მრავალი ბრძანა ნეტარმან გრიგოლ. ხოლო მამამან მაკარი ჰრქვა:

- ჭემმარიტად სამართალ არს ბრძანებად შენი წმიდაო მამაო. არამედ მაუწყე ცხადად წმიდისა სამეზისათვის სიტყვაა ღირსი სიტყვისმგებელთა მიმართ.

ხოლო მან ჰრქვა:

- ისწავე ესაიადგან, რამეთუ სერაზინთაგან ისწავა სწორი პატივი წმიდისა სამეზისა, რომელნიცა დაუდუმებელად ხმოზენ: „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ“. ხოლო გრიგოლ ღმრთისმეტყველი იტყვის სამეზისა სამგვამოვნებისათვის: რაჟამს იყვნენ სამნი სანთელნი სახლსა შინა, ვერ ეგების განყოფად ნათლისა მათისა და ვერცაღა კვალად შერევნად მათი. ესე არს სარწმუნოებად წმიდისა სამეზისა. და „განძსა“ წერილ არს ყოველი ჭემმარიტებით და ამას იტყვის, რამეთუ მამა ძესა არცა თუ თვალისა წამითა არა უხუცეს არს. აწ ვითარცა გვისწავიეს სიბრძნე წმიდათა წიგნთაგან, კმა არს მოძღვრად შენდა ყოვლით-კერძო.

ხოლო ნეტარმან მაკარი ჰრქვა მას:

- წმიდაო მამაო, ვითარცა პირველ ხატი მონაზონებისა ხელითა შენითა მომცა უფალმან, აწ ეგრეთვე სულიერი სწავლად პირითა შენითა მომანიჭოს ზღუდედ ჩემდა უკუნისამდე.

და ვითარცა შემწუხრდა, ერთსა შინა სახლსა იყვნეს სამნივე იგი ღმრთისა კაცნი და წართქუნეს წესისაებრ ფსალმუნნი. ხოლო მაკარის ჰრულოდა და სარეცელსა ზედა მიემინა.

77

მამინ ნეტარი იგი მამა გრიგოლ და ზენონ სიტყვითა მდაბლითა ფსალმუნებდეს. და მადლმან საღმრთომან განაბრწყინვა იგინი ნათლითა დიდებისადა და სახლი იგი ზნელი ვითარცა მზისა მცხინვარებამან განანათლა. და ვითარცა განეღვიძა მამასა მაკარის, თქვა:

- ვითარ საკვირველად იხილვებიან წმიდანნი ესე!

ჰრქვა მას მამამან გრიგოლ:

- ძმაო მაკარი, რადსა გიკვირს ხილვად ესე, არა გასმიესა წერილისა: „საკვირველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა“?

და ესრეთ იხარებდეს სამნივე იგი სამეზისა წმიდისა მადიდებელნი და წართქუნეს ცისკრისა საგალობელნი.

და ვითარცა განთენა მშვიდობისა სადგურთა მათ, ურთიერთას მშვიდობად დაუტევეს და წარვიდა მამა მაკარი ოპიზად. ხოლო მამა გრიგოლ და ზენონ აღვიდეს თვისად მონასტრადვე.

და რამეთუ ესე ზენონ მიწევნულ იყო სათნოებათა მოძღვრისა თვისისათა, რომლისათვისცა იტყოდეს კაცნი შემდგომად ნეტარისა გრიგოლის გარდაცვალებისა, ვითარმედ:

- ზენონ არს ზღუდე მტკიცე კლარჯეთისა დიდებულთა უდაბნოთადა.

ხოლო ნეტარსა მამასა ჩვენსა გრიგოლს გულმან უთქვა განსლვად ხორცთაგან და ღმრთისა მისლვად და აუწყა უფალმან აღსრულებად ნებისა მისისა, ვითარცა თქვა დავით: „ნებაა მოშიშთა მისთადა ყოს უფალმან, ლოცვანი მათნი ისმინნეს და აცხოვნნეს იგინი“.

მაშინ უბრძანა ძმათა თვისთა შესაქმე კერეონთა სანთელთადა შესაწირავად გარემო ყოველთა მათ მახლობელთა უდაბნოთა, რომელ არიან ოპიზად და ფრთენი მისნი - ბერთადა და მახლობელნი მისნი - მიძნადოროდ და წყაროსთავი თანამკვიდრით მათითურთ. ხოლო შატბერდი დაღაცათუ სხვათა მათ უდაბნოთა მცირედ შორავს, არამედ განუყოფელად თანამომძე არს მათი ერისა მის ღმრთისა სიკეთითა და ყოვლითავე საღმრთოდასა მოძღვრებისა წესითა და კანონითა მონაზონებისა შჯულისდებისადა და ყოვლითავე კეთილისა საქმითა სწორად პატივცემულ არს ღმრთისა მიერ და კაცთაგან, რამეთუ არს იგი სიქადულ ყოვლადაცე მახლობელთა მონასტერთა.

მათ ყოველთა უდაბნოთა თანა წარსცა კერეონები და შეუთვალა დღე იგი, რომელსა აღანთნენ და ლოცვა ყონ მისთვის.

ხოლო მათ გულისხმა-ყვეს ჟამი იგი მიცვალებისა მისისადა ამიერ სოფლით. რამეთუ ვითარცა მიცვალებასა წმიდისა ღმრთისმშობლისასა მოიწია გუნდი წმიდათა მოციქულთადა კიდეთაგან ქვეყანისათა, ეგრეთვე წმიდანი მამანი შემოკრბეს ჟამსა მას დროდასა დღისა მისისასა პატივად ნეტარისა მის მოხუცებულისა და რადათა იკურთხნენ მის მიერ.

ხოლო იგი სიხარულითა აღივსო ხილვითა მათითა და ქრისტესმიერთა კურთხევითა აკურთხნა ყოველნი და ჰრქვა მათ:

- მოგეცინ უფალმან შრომისა თქვენისა სასყიდელი, რომელმანცა ბრძანა: „უძღურ ვიყავ და საპყრობილესა, და მოხვედით ჩემდა“. რამეთუ მე აწ, ესერა, ხორცთა საპყრობილით განვალ და უძღურებისაგან განვთავისუფლდები მადლითა ღმრთისადათა, რომელმანცა ჯვართა სიკვდილი დათრგუნა და ავაზაკისა თანა ყოველთა მორწმუნეთა წმიდადა ჯვარი თვისი მიანაჟა წინამძღვრად და ანგელოზთა თანა წმიდათა ნიშად ქრისტეანობისა ბეჭედი იგი სამეუფოდ, რომელიცა აქვს სულსა მორწმუნეთა კაცთასა საფარველად სამარადისოდ და საცხოვრებელად.

მაშინ ჰრქვეს ყოველთა მათ მამათა ნეტარსა გრიგოლს:

- წმიდაო ღმრთისაო, ბრძანებათა მათებრ ქრისტესთა ნეტარებისა საქმეთა მათ სამკვიდრებელო, ნებსით გლახაკო სულითა მით სიმდაბლისადათა სასუფეველისა დამკვიდრებისათვის, მგლოვარეო გულითა საუკუნოდ ნუგეშინისცემისათვის, მშვიდო გონებითა, სამოთხისა სიკეთესა მომლოდებელო, სიმართლისათვის მშიერო და წყურთიელო და ტკბილსა მას საზრდელსა ქვეყანასა მოუკლებელსა ღირსქმნულო, მოწყალეო გლახაკთაო, განუშორებელ არს შენგან მარადის წყალობადა ღმრთისადა! წმიდაო გულითა და სულითა შენითა, ყოვლადაცე ღმრთისმხილველო, მშვიდობისმოქმედო ძმათა შორის და მშვიდობასა წმიდათა ანგელოზთასა მიწვენულთა შვილ ღმრთისა წოდებითა, დევნათა და ჭირთა ღმრთისათვის თავსმდებელო ქრისტეს თანა მკვიდრყოფისათვის, ყვედრებულთათვის ქრისტესათვის ნავთსადგურო და მზრუნველო ცხორებისათვის ჩვენისა სამარადისოსა მას ცხორებასა! შენ გიხაროდენ და მხიარულ იყავ, რამეთუ სასყიდელი შენი დიდ არს ცათა შინა, რამეთუ შენ, მსგავსად მოციქულისა პავლეს მართლისა, ღვაწლი კეთილი მოგიღვაწებთ, სრბად აღგისრულებთ, სარწმუნოებადა დაგიმარხავს საქმითა კეთილითა განსრულებული. ამიერთგან მიგელის სიმართლისა იგი გვირგვინი, რომელი მოგანიჰოს მეუფემან შრომათა წილ შენთა წმიდათა. არამედ ნუ დამივიწყებ ჩვენ, სულიერად შვილთა შენთა, მი-რა-ა-იწიო წინაშე პირსა სახიერისა, მოწყალისა და მწყალობელისა ტკბილისა უფლისასა. მომიხსენენ სამწყსონნი შენნი და ნუ დაიდუმებ მოღვაწებასა ჩვენთვის ქრისტეს

მიმართ. რამეთუ ყოველადვე ძალ გიც შეწევნადა ყოველთადა, რომელნი ლოცვათა შენთა ესვენ და მეოხებასა შენსა მოივლტიან.

ხოლო წმიდამან მან ჰრქვა მათ:

- დაღცათუ თავი ჩემი განუმზადე უფალსა და სიყრმიტგან ჩემით მსგავსად ძალისა ვშვერ, ხოლო უფრომს არს პატივი სიტყვათა თქვენთადა, ქრისტესმსახურნო მამანო. არამედ ღმერთი გულსმოდგინებასა ეძიებს კაცთაგან და მიანიჭებს ნაცვალად სასუფეველსა მორჩილთა მისთა. და მეცა მომმადლოს მკვიდრ ყოფად ნებისყოფელთა თანა მისთა ლოცვითა თქვენ ყოველთადათა. ხოლო თქვენ გეხსენენ კრძალულებად ჩემი მოთმინებით მონაზონებისა მიმართ, რომელიცა იხილეთ, ვინადთგან დავემკვიდრე თქვენ შორის, ვიდრე აქამომდე, რამეთუ ესრეთ ჯერ არს ძიებად სასუფეველისა ცათადასა. და ჩემთვის ლოცვასა ჰყოფდით, რადთა მომეცეს მადლი წინაშე ღმრთისა შეწევნად თქვენდა, შემწეთა ჩემთა, უფლისა მიერ.

80

მაშინ ჰრქვა ხანძთას შინა მყოფთა ძმათა:

- შვილნო, რომელი მცნებად პირველითგან გესმა ჩემგან, სულისა თქვენისა საცხორებელად დაიმარხეთ და ჰყოფდით მარადის სახსენებელსა ჩემსა. და მე უკეთუ ვპოვო კადნიერებად წინაშე ქრისტესა, უხვებად კეთილთა მისთადა არა დაგაკლდეს ორსავე სოფელსა. ხოლო ამას გამცნებ აწ ჯვართა ქრისტესითა, რადთა ხორცნი ჩემნი დაჰმარხნეთ ძმათა ჩემთა თანა, რამეთუ არა უმჯობეს ვარ ძმათა ჩემთა სათნოებათა მოგებითა. ამისთვის ყოველთა გევედრები, ნუსადა დამივიწყებთ ლოცვასა თქვენსა ღმრთისა მიმართ ყოველადვე მლოცველსა თქვენსა და აწ ვედრებისა შემწირველსა თქვენთვის ქრისტეს მიმართ საუკუნოდ. მომიხსენეთ მარადის ლოცვითა და ჟამისწირვითა სიკვდილით უცხოქმნული თქვენგან. იხილოთ რა ადგილი მწირობისა ამის მკვიდრობისა ჩემისადა, რამეთუ, აჰა ესერა, ვიდრე ჟამადმდე კვალად წოდებისა ხორცნი ჩემნი მიიქცევიან მიწად, ხოლო სული ჩემი შეიწყნაროს უფალმან.

81

და ამათ რა სიტყვათა იტყოდა ნეტარი გრიგოლ, მაშინ ნათლითა მიუწდომელითა შეიმკო შვენიერად ხილვად მისი ბრწყინვალედ ქრისტეს მიერ. რამეთუ ბანაკი ანგელოზთა უფლისათადა გარემოდადა მას და პატიოსანთა საკმეველთა სულნელებამან აღავსო ყოველი იგი ერი კრებული მამათადა. და რამეთუ აქვნდა ჩვეულებად ზეცისა წმიდათა მთავრობათა ხილვისადა სულსა მას მართალსა, და აწ მათგანვე სიხარულისა ხმად ესმა ესე:

- ნუ გეშინინ მოსლვად ჩვენ თანა, მსახურო ქრისტესო სანატრელო, რამეთუ ქვეყანისა ანგელოზსა და ზეცისა კაცსა გიწესს მეუფე ცათადა ქრისტე. აწ მოვედ სიხარულით და უფლისა შენისა თანა იხარებდ დაუსრულებელად, რამეთუ ნეტარ ხარ შენ შორის კაცთა, ნეტარსა მას დიდებასა დამკვიდრებად განმზადებული და მხიარული საუკუნოდ.

ხოლო ესე სიტყვანი ესმოდეს რომელთამე მოწაფეთა მისთა, არამედ ხილვად იგი დიდებული ყოველთა იხილეს.

მაშინ ნეტარმან მან სრულიად განიხარა მიუმძლავრებელი იგი სიხარული და ჯვარი დასწერა თვისსა მას მონასტერსა და ძმანი თვისნი აკურთხნა საუკუნოდთა კურთხევითა ყოველთა თანა ქრისტეს მორწმუნეთა და თქვა:

- მეუფეო ქრისტე, ვინადთგან თვით თავადმან ივნე და გამოიცადე, ძალ გიც მათდაცა შეწევნად, რომელნი-იგი გამოიცადებოდინან მახეთაგან და საცთურთა მტერისათა. რამეთუ ქრისტეანეთა შემწე შენ ხარ, უფალო, დაიფარენ მარჯვენითა შენითა მოსავნი წმიდისა სახელისა შენისანი და

ბოროტისაგან იხსნენ და მიეც მათ სიხარული უოხჭნოდ. ხოლო მე, მონად შენი, მაცხოვრე სასუფეველსა შენსა და წყალობით მომიხსენე სუფევეთა შენითა!

82

და ესრეთ შეჰვედრა სული უფალსა და შეერთო ანგელოზთა კრებულსა, რამეთუ უხორცონი ანგელოზნი და სულნი კაცთანი ერთბუნება არიან და სულსა კაცისასა აქვს მეტყველებად ანგელოზებრი. დადაცათუ ხორციელთა ენათა დაცხრომისათვის იტყვის დავით: „მას დღესა შინა წარწყმდიან ყოველნი ზრახვანი მათნი“, - არამედ იგივე იტყვის წმიდათა სულებისათვის, ვითარმედ: „იქადიან წმიდანი დიდებითა, იხარებენ სახსენებელსა ზედა მათსა“ და მეოხებასა ჰყოფენ ქრისტეს მიმართ მადიდებელთა მათათვის.

რამეთუ ვიდრე განშჯადმდე ცოცხალთა და მკვდართა იღვწიან მვედრებელთა ხორციელთა კაცთათვის მორწმუნეთა და მოელიან სრულსა მას სიხარულსა და მხიარულებასა აღთქმისაებრ მეუფისა მათისა, რაჟამს დიდებისაგან უდიდებულესსა დიდებასა დაემკვიდრნენ უფლისა დიდებით მოსვლასა.

ხოლო რჩეულთა შეკრებად ოთხთაგან ქართა ცისათა კიდითგან ცისადთ ვიდრე კიდემდე ცისა ესე არს, რამეთუ ქართა, ვითარცა ეტლითა, შეკრიბნეს ქრისტემან წმიდანი თვისნი წინაშე მისსა სიხარულად და შევბად საუკუნოდ, ოდეს იგი თითოეული მათი ნაშრომსა თვისსა უჩვენებდეს უფალსა და ნაცვალად მიაქვნიდეს სიმდიდრე დაუღვევნი.

83

მაშინ, ნეტარო მამაო, ახალი იგი ქრისტეს მოწამე იოვანე სანატრელი, ხანძითთ იერუსალემად მიწევნიული და სარკინოზთა ხელითა ზადდადს ქრისტესთვის მოკლული და სასწაულითა ბრწყინვალე, იხარებდეს რჩეულთა თანა შვილთა შენთა, რაჟამს წარუდგინებდე მათ ქრისტესა. მას ჟამსა რამე იყოს ჩვენ უდებთათვის ნუგეშინისცემა, რომელნი წოდებულ ვართ შენდა მოწაფედ? რამეთუ განხმელ არს სიყვარული ურთიერთას და ყოველი კეთილისა საქმე შემცირებულ არს და დაკლებულებად აღორძინებულ!

არამედ შემდგომად ღმრთისა მოწყალებათა და ყოველთა წმიდათა მეოხებისა ლოცვათა შენთა მიმართ არს სასოებად ჩვენი, წმიდაო მამაო. შეიწირე სარწმუნოებად ჩვენი, ღირსო, რამეთუ შენ უწყი სიყვარული ჩვენი. დადაცათუ არა გვიხილავ ხორციელად, ნუ დამივიწყებ ჩვენ, არამედ იყავნ მადლი შენი შემწე ჩვენდა, წმიდათა უდაბნოთა შინა დამკვიდრებულთა და ყოვლისა ერისა, რადთა ვიპოვნეთ შენ თანა სიხარულისა მის წარუვალისა ცხორებასა.

აწ საყვარელნო ქრისტეს მორწმუნენო, ჩვენცა გვიღირს ყოველთა გულსმოდგინებად მსგავსად ძალისა საქმედ კეთილისა მოწყალებასა თანა ღმრთისასა და წმიდათა მეოხებასა, რადთა ღირს ვიქმნეთ ცოდვათა შენდობასა და დიდსა წყალობასა საუკუნოდ.

84

ხოლო იყო გარდაცვალებად ნეტარისა მამისა ჩვენისა გრიგოლისი რიცხვსა წელიწადთა მისთასა ას და მეორესა წელსა, ქრონიკონსა ოთხმეოცდაერთსა. არამედ გარდაცვალებითგან მისით დაიწერა ცხორებად ესე მისი შემდგომად ოთხმეოცდაათისა წლისა, დასაბამითგან გარდასრულთა წელთა ექუს ათას ხუთას ორმეოცდამეათოთხმეტესა წელსა, იერუსალემს პატრიაქობასა აგათონისსა, მცხეთას კათალიკოზობასა მიქელისსა, ქართველთა ზედა მთავრობასა აშოტ კურაპალატისასა, ძისა ადარნერსე ქართველთა მეფისასა, აფხაზთა ზედა მეფობასა გიორგისსა, ძისა კოსტანტი მეფისასა, ერისთავთა ერისთავობასა სუმბატისსა, ძისა ადარნერსე მეფისასა, მაგისტროსობასა ადარნერსესსა, ძისა ბაგრატ მაგისტროსისასა, ერისთავობასა სუმბატისსა, ძისა დავით მამფლისასა. ქრისტემან დიდებად უოხჭნოდ მათ ყოველთა მიანიჭენ!

ხოლო ჟამსავე მას იყო ანჩს ეპისკოპოსი მაკარი და ნეტარისა მამისა გრიგოლის შენებულთა მათ მონასტერთა იყვნეს მამასახლისნი ნათესავით დიდთა აზნაურთა შვილნი, ხანძთას - მამად თევდორე, დისწული მცხვედადსად, და შატბერდს - მამად გრიგოლ, ძე ლიპარიტისი, სახელითა დიდისა მამისა გრიგოლისითა შემკობილი. ქრისტემან სრულიად შეამკვენ მადლითა მისითა და განამართლენ წინაშე მისსა საუკუნოდ!

ხოლო ხანძთისა წინამძღვრისა და იოვანე - ძმისა მისისა - და წიგნისა ამის აღმწერელისა გიორგი მერჩულისა, - სამთავე ამით ერთად გულსმოდგინებითა დაიწერა ხანძთას შინა ნეტარისა გრიგოლის ცხორებად ესე. ქრისტემან წიგნსა მას ცხოველთასა დაწერენ იგინი და სრულიად წყალობა ყავნ ყოველთა მორწმუნეთათვის, რადთა გულისხმა ყონ საღმრთოდ ნიჭი ქვეყანისადაცა ზეცისასა თანა.

რამეთუ ეკლესიასა შინა ერთი წიგნისმკითხველი მცირეთა მსმენელთა და მრავალთათვის სწორად კმა არნ. და ეგრეთვე, უკეთუ ერთი იკურთხევინ, ანუ მრავალნი, მაკურთხეველი იგი ერთი კმა არნ. რამეთუ მოუკლებელ არიან კეთილნი იგი ქრისტემან ჩვენდა მომართ და მადლი წმიდათა მეოხებისა.

85

რომლისათვისცა დღეს ხსენებამ ნეტარისა მამისა გრიგოლისი იყავნ მარადის ჩვენდა სასო და შესავედრებელ სულისა და ხორცთა და ყოველთა მართალთა შორის დასსა მას მონაზონთა ერისთავისა მამისა ჩვენისა დიდისა ანტონისსა ნათელსა შინა დაულამებელსა, ვითარცა თქვა სოლომონ: „ნათელი მართალთა ზედა მარადის“. და კვალად იტყვის: „ხოლო სულნი მართალთანი ხელთა შინა ღმრთისათა ცხოველ არიან“ და განათებულ მზისა მისგან სიმართლისა ცათა დაუტევნელისა და ქალწულისა საშოსა დატევნულისა გამოუთქუმელად და ჩვენდა ცხორებად გამობრწყინებულისა ნათლისა მის დაუსაბამოსა - ქრისტემან ღმრთისა ჩვენისა. რამეთუ არად შეუძლებელ არს მის წინაშე, რომელმანცა მისცა ქმნულსა თვისსა მზისთვალსა ამას ესევეთარი ბრწყინვალეობად, რომელ ყოველსა ხილულსა მიეფინების და განანათლებს ნათლითა მისითა. და მანვე ყოვლისა შემძლებელმან ღმერთმან მისცა მადლი ხელმწიფებისა ყოველთა წმიდათა მისთა და ჩვენთვის ვედრებასა ჰყოფენ მოუკლებელად მისსა მიმართ. ამისთვისცა ხსენებამ მათი ქებით აღესრულებს და დღესასწაულისა მათისა შემამკობელთა ჰვარვენ მარადის და განანათლებენ სულთა მათთა და მადლსა მიანიჭებენ ყოველთა მორწმუნეთა, ვინაითგან ძალ უც შეწვენამ სარწმუნოებით მვედრებელთა მათ თითოეულსა მათგანსა და მარადის მეოხ არიან ჩვენთვის წინაშე წმიდისა სამებისა, დამზადებელისა ყოველთადაცა, რომლისადაც არს ძლიერებად, დიდებად და დიდად შვენიერებად და სუფევად დაუსაბამოდ და დაუსრულებელი და მისსა შვენის პატივი და ქებით თაყვანისცემად ჟამთა უკუნისამდე და მერმეთა მათ საუკუნეთა, ამენ.

86

პირველ ყოვლილი ესე სასწაული გვესმა ბერთაგან ჩვენთა, ვითარმედ ჟამსა მამისა გრიგოლის მოწაფისასა ხანძთას ეპიფანეს მამობისასა იყო ვინმე კაცი მდიდარი ანჭკორას და სახელი მისი წერტა, და აწ რომელ წერტამსნი ჰრქვიან, თხათა მისთა სადგური ყოფილ არს. და მას ესევა ასული, შობითგან ყრუდ და უტყვი, ხოლო ჰასაკითა მრთელი. და ვითარ ათცამეტისა წლისადა იყო ქალი იგი, დედასა მისსა ჩვენებით ძილსა შინა გამოეცხადა ღირსი ეპიფანე და ჰრქვა:

- ხანძთას ჟამისწირვასა ჩემსა ხვალე მოავლინე კაცი და ხელთა ჩემ, ეპიფანესთა, ნაბანი მოვსცე შენდა და ასვი იგი ასულსა შენსა და სცხე თავსა მისსა და განკურნოს იგი ქრისტემან ვნებათა მისთაგან მადლითა ყოველთა წმიდათადათა.

ხოლო მორწმუნემან მან დედაკაცმან არა აუწყა ქმარსა თვისსა ჩვენებად იგი, რამეთუ მას ჟამსა კაცი იგი მონაზონთათვის მკსინვარედ იყო, და იდუმალ წარავლინა კაცი. ხოლო ნეტარმან ეპიფანე უფლისა მიერ იცოდა, რად-იგი ყოფად იყო, და მისცა კაცსა მას ხელთა თვისთა ნაბანი. და მი-რად-იწია, დედაკაცმან მან სარწმუნოებითა მტკიცითა სცხო ველოვია იგი უსისხლოდაც მსხვერპლისა

ღირსად შემწირველისა მღდელისადას ულსა თვისსა. ხოლო მას დაეძინა სამ დღე და სამ ღამე. და რაჟამს განეღვიძა, თქვა:

- დიდება ღმერთსა, დიდება წმიდასა სამებასა, რომელმან ლოცვითა ნეტარისა მამისა ეპიფანესითა განმკურნა და მიხსნა მე ეშმაკისაგან!

და ვითარცა იხილა სასწაული ესე წერტა, მამამან მისმან, განკვირვებული სიხარულითა სავსე წარვიდა ხანძთად. და ვითარ საჩინოსა უდაბნოდასა მიიწია, ხმამაღლად ტიროდა პირველისა მის წარმდებებისა მისისათვის. მაშინ მამამან ეპიფანე სიხარულით და ნუგეშინის ცემით მოიკითხა და ფრიად პატივ სცა მალისაებრ. ხოლო წერტა დიადი შესაწირავი მიუძღვანა და შეწირა წინაშე წმიდისა მთავარმოწამისა გიორგისსა და ჰმადლობდა ქრისტესა საკვირველთმოქმედსა და მონასა მისსა ეპიფანეს, რომლისა ლოცვითა სრულიად სიხარული მიეფინა. ხოლო ასული იგი მისი კეთილად ცხოვნდა ამას საწუთროსა და საუკუნოდ. და ჩვენთვისცა უფალმან სრულიად წყალობა ყავნ ოხითა ყოველთა წმიდათა მისთადათა.

87

ხანძთას მკვიდრი გაბრიელ მოძღვარი, ფრიად მოღვაწე, ნეტარი წმიდად მამად გვითხრობდა იგი მამისა ბასილისსა, ვითარმედ მრავალთა წელთა მამასახლისობასა მისსა ხანძთას, ესე იყო კანონი მისი:

- ოდეს შინა არნ, ტრაპეზისაგან კიდე საზრდელსა არარას მიიღებდა, არცა ჭამადას, არცა სასმელსა. ხოლო ჟამსა სნეულებისა მისისასა, რომლითა გარდაიცვალა წინამძღვრობასა შინა მისსა, მრქვა: - შვილო გაბრიელ, საოსტიგნიტ ცხელი საჭმელი კორკოტისადა მომართვი. - და მაშინ არა ეგბო, სხვადა შევაგებ და მივართვი, რამეთუ მრავალთა დღეთა არარადასა გემოდ ეხილვა. და ვითარ ცნა, ვითარმედ მას დღესა საეროდ იგი საჭმელი არა ყოფილ არს, მაშინ, რომელი-იგი მიმელო, შფოთით დასთხია და რისხვით მრქვა მე: - რად სცეთ, საწყალო, და მე მაცთუნებ? - ხოლო მე შიშით შევინდევ და ვჰკითხე მიზეზი ფრიად მოგინებისადა. ხოლო მან მრქვა: - შვილო, სიჭაბუკესა ჩემსა მამისა გრიგოლის სახედარსა ვხედვედი და მამასა ჩემთვის ხორციელსა საურავსა ვაწყინებდი. ხოლო მას ღმრთისა კაცისა წინამსწარმეტყველებისა მადლი აქვნდა ქრისტესგან და ესრეთ მიბრძანა: - ბასილი, მოკლედ შენ ხანძთას მამასახლისადა დასდგები, და აწ რომელსა იურვი, მერე ვითარი გინდეს სამოსელი და საგებელი, გაქვნდეს. ხოლო მოხუცებული, სულიერად მამად შენი, აწვე გამცნებ და ჯვართა ქრისტესითა ჯვარსა დაგწერ: ოდეს ესე სიტყვად ჩემი საქმით იქმნას, ხანძთას შინა რად იყო, ყოველსა ხორცთა საღვაწსა ტრაპეზსა დაშჯერდი, სხვაგან რად იყო - იგი პატივი შენ ხორცთა შვებად გეყოფისო. და აწ მრავალთა წელიწადთა ჩემსა მამასახლისობასა კანონი მამისა ჩემისადა საქმით აღმისრულებიეს. ხოლო შენ სიკვდილისა ჩემისა ჟამსა ურჩებისა პატიჟსა შთამაგდებდი, ამისთვის განვრისხენ შენ ზედა. - და მე კვალადცა შეუვრდი და დამიკვირდა ფრიადი იგი მოთმინებად მისი. ხოლო მამამან ბასილი მაკურთხა ყოველითა კურთხევითა და მრქვა: - კურთხეულ იყავ უფლისა მიერ შენ და ყოველი ერი მართლმორწმუნე ოხითა წმიდისა ღმრთისმშობლისადათა და წმიდისა გიორგისითა და ყოველთა წმიდათადათა. ამენ.